

Stora munskbitar, sålda bilar och stötestenar på vägen

– jämförande studie av EU-metaforiken i Politiken, Helsingin Sanomat och Dagens Nyheter
under EU-toppmötet 16 –17.12.2004

Pirjo Mälkiäinen
Tammerfors universitet
Institutionen för språk- och
översättningsvetenskap
Nordiska språk
Avhandling pro gradu
Augusti 2009

Tampereen yliopisto
Pohjoismaiset kielet
Kieli- ja käännöstieteiden laitos

MÄLKIÄINEN, PIRJO: Stora munsbitar, sålda bilar och stötestenar på vägen. Jämförande analys av EU-metaforiken i Politiken, Helsingin Sanomat och Dagens Nyheter under EU-toppmötet 16–17.12.2004

Pro gradu –tutkielma, 71 sivua + liite
Syksy 2009

Tutkielmassa käsitellään miten EU-huippukokous 16.–17.12.2004 ja kokouksen keskeisin asia Turkin EU-jäsenyysneuvottelut esitetään metaforien avulla tanskalaisessa Politiken-sanomalehdessä, Helsingin Sanomissa ja ruotsalaisessa Dagens Nyheter –sanomalehdessä. Tutkielma on vertaileva ja erityinen mielenkiinto kohdistetaan mahdollisiin eroihin metaforissa. Analyysin yhteydessä keskustellaan myös eri metaforien välittämästä positiivisesta tai negatiivisesta kuvasta. Lisäksi tutkielmassa käsitellään metaforien valtaa ja ketkä tätä valtaa käyttävät, sekä miten vertailevien metaforatutkimusten tulokset voivat olla avuksi vieraiden kielten oppimisessa ja käännösprosessissa.

Materiaali koostuu sanomalehtiartikkeleista ja kuvateksteistä. EU-huippukokousta käsiteltiin eniten Politikenissa ja vähiten Dagens Nyheterissä. Yksittäisten metaforisten ilmaisujen sijaan mielenkiinto on kohdistettu kognitiivisen metaforateorian mukaisesti laajempiin käsitetason metaforiin ja niiden kautta avautuvaan tapaan hahmottaa EU:ta. Käsitetason metaforat on muodostettu yksittäisten ilmaisujen perusteella. Kognitiivinen metaforateoria soveltuu konventionaalisten EU-metaforien tutkimiseen ja käsitän metaforan teorian mukaisesti kielikuvaksi, jonka avulla abstraktimpaa ja tuntemattomampaa ilmiötä käsitellään tutumman ja arkipäiväisemmän ilmiön avulla. Käsitän metaforan myös tavaksi olla vuorovaikutuksessa lukijan kanssa. Tutkielmassa on myös huomioitu kulttuurin mahdollinen vaikutus metaforiin ja eroihin metaforien käytössä.

Analyysin perusteella EU:ta kuvataan vakiintunein metaforin kaikissa kolmessa lehdessä. Turkin tie EU:hun näyttäytyy vaikeana ja huippukokouksen neuvotteluja kuvataan myös vaikeiksi mikä näyttäytyy mm. sota-metaforan yleisyyden kautta. Lehtien välillä on kuitenkin myös eroja metaforien käytössä. Esimerkiksi Politiken-lehdessä neuvotteluja arkipäiväistetään mm. juhlametaforien avulla. Suomalaisesta materiaalista puolestaan puuttuu EU:n näkeminen kerhona, jonka jäseniä jäsenmaat ovat. Materiaalin pienuuden takia on kuitenkin mahdotonta todistaa eroja metaforien käytössä ja mistä mahdolliset erot johtuvat. Mielestäni tutkielman tulokset antavat kuitenkin aihetta laajempaan jatkotutkimukseen.

Asiasanat: metafora, kognitiivinen metaforateoria, Euroopan unioni, EU-huippukokous, Turkin EU-jäsenyys, sanomalehtikieli

INNEHÅLL

1. Inledning	5
2. Disposition	7
3. Syfte och material	8
3.1 Syfte	8
3.2 Material	9
4. Teoretisk bakgrund	14
4.1 Några synvinklar på metaforen	14
4.1.1 Ersättningsteori	16
4.1.2 Jämförelseteori	16
4.1.3 Interaktionsteori	17
4.2 Det kognitiva synsättet	18
4.2.1 Kognitiv lingvistik och kognitiv semantik	18
4.2.2 Kognitiv metaforsteori	19
4.2.3 Senare utveckling och kritik mot kognitiv metaforsteori	22
4.2.3.1 Primära och komplexa metaforer	22
4.2.3.2 Kulturell variation	23
4.2.3.3 Kritik mot den kognitiva metaforsteorin	25
4.2.4 Metaforen och det kognitiva synsättet i denna studie	27
5. Metod	28
6. Utgångspunkter	31
6.1 Tidigare forskning	31
6.2 Tidningarna i materialet	33
6.2.1 Den danska dagstidningen Politiken	33
6.2.2 Den svenska dagstidningen Dagens Nyheter	34
6.2.3 Den finska tidningen Helsingin Sanomat	35
6.3 Metaforens roll i språket och i journalistiken	36

6.4 Europeiska rådet som institution och mötet i Bryssel 16–17.12.2004	37
7. EU-metamorikena i Politiken, Helsingin Sanomat och Dagens Nyheter	38
7.1 EU-medlemskap är målet för en resa	40
7.2 Förhandlingarna på toppmötet är spel, krig, handel och teater	44
7.3 EU är ett fysiskt rum	49
7.4 EU är en vän/klubb/familj	52
7.5 EU/Stater är levande varelser	55
7.6 Övriga metaforer i materialet	57
8. Diskussion	59
9. Sammanfattning	62
Källförteckning	66
Bilaga	72

1. INLEDNING

Jag satt bland publiken då den före detta svenska statsministern Carl Bildt och den före detta finska statsministern Esko Aho diskuterade Finlands och Sveriges förhållande till EU vid ett diskussionstillfälle i mars 2004. Under diskussionens gång frågade Hufvudstadsbladets ledarskribent Björn Månsson båda två om det hade skett ett visst närmande i de nordiska ländernas EU-politik, då den danska regeringen börjat blinka litet grönare för EU och den nya finländska regeringen växlat om från ständigt grönt till mera gult. Aho ville inte ta ställning till denna fråga, men Bildt svarade att situationen var dålig om alla länder börjat blinka gult. Danmark hade enligt honom faktiskt växlat från rött till grönt och med vilken färg Finland blinkade visste han inte, men Finland blinkade i alla fall. När det gällde Sverige tyckte han att landet efter mordet på Anna Lindh och folkomröstningen om euron år 2003 hade släckt ljuset i EU-politiken (hämtat från ledartexten, skriven av Björn Månsson, Hbl 17.3.2004).

Bakom den ovanstående allegoriska diskussionen finns en uppfattning att de tre nordiska EU-länderna ofta är på olika linjer i stora historiska EU-frågor och har annorlunda relationer till EU. EU-toppmöten, där medlemsländernas statsöverhuvud samlas, är den primära källan för dessa stora historiska beslut i Europeiska unionen. Bland annat i december 2004 fattade man på ett toppmöte ett historiskt beslut om att öppna förhandlingar med det muslimska landet Turkiet, en fråga som väckte starka känslor i medlemsländerna, och också en fråga som de nordiska EU-länderna Danmark, Finland och Sverige hade avvikande åsikter om.

Under toppmötesdagarna är EU-nyhetsbevakningen också på toppen. För oss vanliga medborgare är medierna den primära källan för information om EU och vi bildar i stort sett vår uppfattning om den komplexa organisationen på basis av den bild som skapas i medierna. Diskussionen mellan Bildt och Månsson ovan publicerades också följande dag som en del av denna långa följetong. EU beskylls dock ofta för att inte lyckas presentera sin komplexa verksamhet på ett begripligt sätt för gemene man. Avståndet mellan EU-beslutsfattandet och

de vanliga medborgarna anses också vara stort. Därför finns det ett stort behov att med konkreta begrepp presentera denna mångåriga internationella process utan motstycke i världen. Ett centralt verktyg är metaforen (se Nikula 1999: 221.)

Den makt som metaforerna har i språkbruket – och i detta fall i beskrivningen av EU – har man nog erkänt redan i många århundraden, men först under de senaste decennierna i och med nya forskningsmetoder har man börjat fästa uppmärksamhet på metaforerna i fackspråk och i journalistiken vid sidan av det litterära språkets metaforer. Metaforernas makt är tvådelad. De har en nyskapande funktion i språket och de kan skapa nya sätt att se på ett fenomen som EU-integrationen. Den som introducerar en ny metafor som får spridning har således mycket makt. Metaforerna har också en annan roll, nämligen att stärka kulturellt delade uppfattningar då de i praktiken begränsar synvinkeln till ett fenomen. Långa politiska processer som EU-integrationen har också under tiden utvecklat ett eget fast metaforiskt system utifrån vilken EU oftast presenteras. Således endast vissa sidor av ett fenomen lyfts fram och alternativa sätt att behandla ett tema förbises. (Nikula 1999: 230.) Alla tycker inte heller om användningen av metaforer i EU-sammanhang. Storbritanniens före detta premiärminister Margaret Thatcher såg metaforer som farliga retoriska knep. Hon var skeptisk till EU-administrationen och integrationsvänliga politiker som enligt henne använde metaforer för att lägga politiska förpliktelser på Storbritannien. (Musolff 2004: 30–31.) Metaforerna är således långtifrån retoriska prydnader i språket även om i det ovannämnda fallet både Månsson och Bildt dock först och främst ville roa publiken med hjälp av sitt exempel om trafikljuset.¹

Mot denna bakgrund tycker jag att det är intressant att bekanta mig närmare med EU-metaforiken och undersöka den med material från ett EU-toppmöte. Jag är speciellt intresserad av att få veta hurdan bild av EU skapas med hjälp av metaforer i medier i de nordiska EU-länderna Danmark, Finland och Sverige och om det finns några skillnader. Skillnaderna kan till exempel förekomma på grund av att en del av metaforerna är kulturellt betingade. Som

---

¹ I detta arbete har metaforen en bred definition, se kapitel 4.2.2 Kognitiv metafor-teori.

Stålhammar skriver kan till exempel ett lands natursyn framgå ur dess metaforer (Stålhammar 1997: 11). Jag undrar också om landets förhållande till EU påverkar valet av metaforerna. Jag är dock medveten om att den (politiska) kulturen kan vara så pass likadan i de nordiska länderna att det inte finns stora skillnader. Därtill är säkert en hel del metaforer gemensamma på grund av att det finns ett fast metaforiskt system utifrån vilket EU presenteras. En och samma metafor kan dock användas för olika ändamål i argumenteringen i olika länder. Hur EU bevakas i nordiska medier intresserar mig också mer allmänt på grund av mitt långvariga intresse för det nordiska samarbetet och EU-integrationen.

2. DISPOSITION

I kapitel 3 *Syfte och material* presenterar jag först uppsatsens mål. Därefter diskuterar jag avgränsningen av materialet och olika problem i avgränsningen. Därtill presenteras materialets omfång och olika texttyper i de tre tidningarna. I kapitel 4 diskuterar jag definitionen av metaforen och presenterar de centrala metaforteorier genom tiderna. Därefter presenterar jag den teoretiska ramen för denna studie, det vill säga den kognitiva metaforteorin. Teorin har utvecklats vidare sedan den centrala boken *Metaphors We Live By* publicerades av teorins fäder George Lakoff och Mark Johnson 1980, och teorin har också fått stå ut med en hel del kritik. Därför har jag också valt att presentera andra teorier som den kognitiva metaforteorin gett upphov till samt diskutera senare utveckling och speciellt kulturens påverkan på metaforerna. I slutet av kapitlet diskuterar jag min egen syn på metaforen och mitt förhållande till den kognitiva metaforteorin i denna studie. I kapitel 5 presenterar jag metoden för undersökningen samt de kvantitativa resultaten, det vill säga olika metaforers antal i olika tidningar.

I kapitel 6 presenteras några utgångspunkter för studien. Dessa inkluderar till exempel tidigare forskning om EU-metaforiken. Efter den kognitiva metaforteorins genombrott har det gjorts en

stor mängd undersökningar om metaforer, men inte så många om EU-metaforer inom språkvetenskapen och speciellt disciplinen nordiska språk. I kapitel 6 beskrivs också tidningarnas historia, upplaga och hållningen till EU samt EU-toppmötets karaktär. I slutet av kapitlet diskuteras metaforens roll i språket och i journalistiken.

I kapitel 7 redovisar jag resultaten av undersökningen, det vill säga de metaforkategorier som jag identifierat i materialet i storleksordning. I kapitel 8 *Diskussion*, diskuterar jag vad jag lärt mig om denna studie och funderar på vidare forskning. Jämförande metaforstudier som baserar sig på äkta språkbruk har också ett praktiskt tillämpningsområde i andraspråksinlärningen eftersom man måste lära sig skillnader i metaforiken separat. Jag diskuterar också kort denna fråga på basis av mina forskningsresultat. I slutet av kapitlet behandlas också frågan vem står bakom metaforerna på basis av analysen. Undersökningens resultat redovisas i kapitel 9 *Sammanfattning*. I bilagan har jag listat upp alla texter i materialet och de metaforiska uttryck som identifierats i texterna. Därtill har jag i slutet av varje mening markerat vilka metaforkategorier de metaforiska uttrycken tillhör. Jag har valt att ge hela exempelmeningen för att de metaforiska uttrycken skall vara lättare att förstå av sammanhanget. Av samma orsak har jag också översatt en del metaforiska uttryck i det danska materialet till svenska.

3. SYFTE OCH MATERIAL

3.1 SYFTE

Syftet med denna studie är att jämföra hur EU-toppmötet i december 2004 och mötets viktigaste fråga om Turkiets medlemskapsförhandlingar presenteras för allmänheten med hjälp av metaforer i den danska dagstidningen Politiken, den finska dagstidningen Helsingin Sanomat och den svenska dagstidningen Dagens Nyheter. Intresset riktas mot eventuella skillnader i metaforiken i olika tidningar och jag diskuterar också vad dessa skillnader kan

bero på. Jämförelsen görs både på basis av den kvantitativa och kvalitativa analysen. På grund av mitt intresse för det nordiska samarbetet är jag speciellt intresserad av de eventuella kulturella skillnaderna i metaforiken. Eftersom det också finns tidigare studier om EU-metaforiken i olika länder diskuterar jag mina resultat utifrån dessa. I samband med olika metaforkategorier diskuterar jag också om den bild och attityd som förmedlas är positiv eller negativ. Jag är också medveten om att materialet på grund av studiens omfattning är så pass litet att det är svårt att bevisa eventuella skillnader. Därför kan jag egentligen endast diskutera på basis av denna studie om det finns anledning till vidare jämförande studier i metaforiken mellan de nordiska länderna. I slutet av studien behandlar jag ännu frågan vem som skapat metaforerna, dels på basis av denna studie och dels tidigare studier om EU-metaforiken. Därtill diskuterar jag kort hur jämförande studier i metaforiken kan vara till hjälp i andraspråksinläringen.

Metaforen definierar jag enligt den kognitiva metafor-teorin. Jag är således inte så intresserad av enstaka metaforisk uttryck i materialet utan de mer abstrakta konceptuella metaforer som de enstaka uttrycken bildar, och som jag också kallar för metaforkategorier i analysdelen. De konceptuella metaforerna berättar nämligen om det underliggande tankemönster som organiserar vårt tänkande.

Denna uppsats bygger på mitt seminariearbete från hösten 2008 och min kandidatuppsats från våren 2009. I seminariearbetet behandlade jag metaforer i Politiken och i kandidatuppsatsen jämförde jag strukturella metaforer i Politiken och i Dagens Nyheter. Materialet i båda studierna är från samma undersökningsperiod som i denna avhandling pro gradu.

3.2 MATERIAL

Materialet i denna studie består av nyhetstexter i den danska tidningen Politiken, den finska

tidningen Helsingin Sanomat och den svenska dagstidningen Dagens Nyheter. Helsingin Sanomat och Dagens Nyheter är de största dagstidningarna i Finland respektive Sverige. Politiken däremot är den tredje största dagstidningen i Danmark, men har valts därför att tidningen är obunden liberal i likhet med Helsingin Sanomat och Dagens Nyheter. Därtill har det varit enklast att få tag på Politiken i Finland i pappersversion jämfört med landets största dagstidning, den liberal-konservativa Jyllands-Posten. Tidningarnas historia, ägarstruktur och upplaga beskrivs i underkapitel 6.2 *Tidningarna i materialet*.

Av de nordiska länderna har Danmark varit medlem i Europeiska unionen från och med 1973. Därför har de danska medierna mycket längre erfarenhet av att bevaka EU jämfört med de andra nordiska länderna. Sverige och Finland blev medlemmar 1995 och hade således ungefär tio års erfarenhet av EU-nyhetsbevakningen jämfört med Danmarks 30 år vid undersökningens tidpunkt december 2004. Den svenska forskaren Vanni Tjernström har undersökt EU-bevakningen i de nordiska tidningarna bland annat i sin doktorsavhandling *Europa norrifrån* (2001), och hon har kommit fram till att på nästan alla punkter där jämförelser av de nordiska dagstidningarnas innehåll görs, visar sig den danska dagstidningen Politiken vara bäst. Detta gäller till exempel bredden av vilka frågor som behandlas, valet av aktörer som får framträda och vilka källor man stöder sig på. Detta kan också påverka min studie och det är intressant att undersöka om Politiken också har den mest mångsidiga metaforiken.

EU-toppmötet i december 2004, där man bestämde att Turkiet får börja förhandla om medlemskap i EU, har jag valt som material eftersom det är en fråga som väckte starka känslor i olika medlemsländer och mötet fick därför också mycket spaltutrymme i tidningarna. Orsaken till detta är att Turkiet är ett muslimskt land och således annorlunda jämfört med de nuvarande medlemsländerna. Turkiet är också ett stort land med över 70 miljoner invånare. Det finns många svåra frågor mellan Turkiet och EU, till exempel kurdernas ställning och Cypern-frågan. På grund av den fria rörligheten inom EU har man också varit rädd för att en stor del av turkarna skulle flytta till EU-medlemsländer om Turkiet en dag skulle bli medlem i unionen. Att få börja förhandla om ett medlemskap har stor betydelse därför att

förhandlingarna anses leda till ett medlemskap förr eller senare. Även om Turkiet-frågan var den allra viktigaste på mötet och fick överlägset mest spaltutrymme i mitt material har jag tagit med alla texter om toppmötet, också sådana som inte berör Turkiet-frågan utan till exempel Bulgariens och Rumäniens medlemskapsförhandlingar.

Materialet består av sammanlagt 35 texter i Politiken, 29 texter i Helsingin Sanomat och 18 texter i Dagens Nyheter från perioden 11–19.12.2004. Enbart de texter som innehåller metaforiska uttryck har räknats med i materialet. Jag har gått igenom tidningarna under en längre period, men har märkt att texterna koncentrerar sig till den ovannämnda perioden. Materialet innehåller allt textmaterial i tidningarna och omfattar således också bildtexter och till exempel kronologier om Turkiets väg till EU. Det finns också några intressanta bilder i tidningarnas material, men dem har jag valt att utesluta ur analysen. Texterna i materialet är av varierande längd och har publicerats under flera olika samlingsrubriker. Alla texter med samlingsrubriker finns upplistade i bilagan.

I danska Politiken är största delen av texterna skrivna av tidningens egna journalister. Ett par texter är även skrivna av en journalist som har turkiskt ursprung. Några artiklar är också skrivna av danska sakkunniga – till exempel politiker och en utomstående journalist. I svenska Dagens Nyheter är alla texter skrivna av tidningens egna journalister. I finska Helsingin Sanomat är största delen av texterna skrivna av deras egna journalister, några i likhet med Politiken av en journalist som har turkiskt ursprung. Det finns också några korta nyheter i Helsingin Sanomat där källan är en internationell nyhetsbyrå. Metaforiska uttryck i dessa korta nyheter har också räknats med eftersom källan för uttrycken framgår av sammanhanget och antalet exempel också är få.

Jag har valt att avgränsa mitt material till ett EU-toppmöte delvis på grund av utrymmeskäl och delvis eftersom texterna från toppmöten ofta är skrivna av tidningens egna nationella korrespondenter istället för nyhetsbyråerna. Då blir det lättare att diskutera de eventuella nationella och kulturella skillnaderna i metaforiken och även frågan om vem som skapar

metaforerna. Som det framgår ovan är alla texter i Politiken och i Dagens Nyheter skrivna av danska respektive svenska journalister och nästan alla texter i Helsingin Sanomat av tidningens finska journalister. Antalet texter i det finska materialet och det danska materialet är nog mycket större än i det svenska materialet. Man måste dock ta hänsyn till att i Helsingin Sanomat är speciellt många nyheter korta och fungerar som kompletterande texter. Således är textmassan klart störst i det danska materialet. De nationella förhållandena, det vill säga den svåra situationen i Sverige år 2004, kan påverka det låga antalet texter i Dagens Nyheter. Enligt Tjernström finns det nämligen ett samband mellan det nationella intresset för EU och nyhetsbevakningen (se Tjernström 2001: 382).

Den största variationen i texttyperna finns i Politiken med många intervjuer och kommenterande texter. Detta får också stöd av Tjernströms iakttagelse att det finns en ansevärd debatt i Politiken. Utomstående deltar i debatten tillsammans med tidningens egna journalister. I Dagens Nyheter och Helsingin Sanomat finns det däremot förvånande lite utomstående deltagare i debatten. (Internetkälla 17.) På basis av detta kunde man också tro att metaforiken i Politiken är mångsidigare än i Dagens Nyheter och Helsingin Sanomat eftersom det finns flera röster i debatten. Det skulle också ha varit intressant att analysera metaforiken i insändare som är skrivna av vanliga danskar, finländare och svenskar, men den här texttypen är tyvärr inte representerad i materialet. Olika texttyper och antalet texter i tidningarna presenteras i Tabell 1 nedan.

Texttyper	Politiken	Dagens Nyheter	Helsingin Sanomat
<u>rapporterande texter:</u>			
nyheter	15	10	20
<i>varav på första sidan</i>	5	2	4
bakgrundsnyheter	3	2	2
intervjuer	4	1	1
reportage	1		
referat		1	
<u>kommenterande texter:</u>			
kommenterande artiklar	5		2
kolumner	2		1
ledare	1	2	2
<u>övriga:</u>	4	2	1
Sammanlagt	35	18	29

Tabell 1. Texttyper i materialet.²

Mitt sätt att avgränsa materialet är också problematiskt på grund av att materialet är ganska litet för att en kombinerad av de enskilda metaforiska uttrycken till större kategorier skulle vara enkelt. Det skulle behövas ett större material för att kunna dra några säkra slutsatser. Den finländska forskaren Iina Hellsten, som har undersökt EU-metaforiken i medierna under Finlands medlemskapsförhandlingar, hävdar att det empiriska materialet borde bestå av ett så stort material att det skulle bli möjligt att dra slutsatser om hur allmänna vissa metaforer är. Enligt henne borde man också kunna besvara frågan hur metaforerna ändras under tiden och etableras som en del av det vardagliga språket och vardagligt tänkande. (Hellsten 1997: 104.) Ett annat problem med avgränsningen är att endast en tidning från varje land ingår i undersökningen. Således kan skillnader i nationella och redaktionella influenser aldrig säkerställas som Tjernström också påpekar i sin studie. (Tjernström 2001: 72.) På grund av min studies omfattning har det tyvärr varit omöjligt att samla och behandla mer material. Som redan konstaterats tidigare ger denna studie endast ett svar på om det finns anledning till

² Indelningen i Tabell 1 har gjorts med hjälp av en kategorisering som jag hittat på en hemsida för en kurs i tidningsarbete. (Internetkälla 16.)

vidare jämförande studier.

Den kvantitativa analysen av metaforiska uttryck i mitt material presenterar jag i slutet av kapitel 5 *Metod* i samband med diskussionen om den pålitliga identifieringen av enstaka metaforiska uttryck i ett empiriskt material.

4. TEORETISK BAKGRUND

4.1 NÅGRA SYNVINKLAR PÅ METAFOREN

Ordet *metafor* har sina rötter i den grekiska termen *metapherein* där *meta* betyder 'över' och *pherein* 'att bära'. (Hellsten 1997: 9–10.) Nationalencyklopedin ger följande definition för ordet metafor: "Ord eller uttryck som används i överförd betydelse (bildligt) om något som liknar det ursprungliga. Exempel: *öknens skepp* (kamel). Vardagsspråket är rikt på metaforer, exempelvis *stolsben*, *takskägg*." (Internetkälla 15.) Det är dock inte så här lätt att definiera begreppet metafor. Vad man menar med metaforen har nämligen ändrats under århundradena beroende på de dominerande filosofiska inriktningarna under en viss tidsperiod. Traditionellt anses det finnas tre metaforteorier: *ersättnings-*, *jämförelse-*, och *interaktionsteori*. En viktig skiljelinje mellan olika teorier är frågan om metaforen ses enbart som ett stilistiskt medel i språket eller som ett sätt att skapa nya synsätt. En central tvistefråga har varit lokaliseringen av metaforen på olika plan, om metaforen anses vara en liknelse mellan ord, meningar eller tänkande. En annan tvistefråga har också varit vad den betydelse som metaforen ges täcker – det vill säga kan metaforen skapa verklighet eller om den enbart återspeglar den. Detta betyder dock inte att dessa teorier skulle utesluta varandra. Enligt Hellsten är *ersättnings-*, *jämförelse-* och *interaktionsteorier* parallella och kompletterande teorier. (Hellsten 1997: 12, 15–16.) Alla metaforteorier delar också den uppfattningen att metaforen är ett medel att diskutera ett fenomen med hjälp av termer från ett annat fenomen, således en definition som går tillbaka till antiken och termen *metapherein*. (Hellsten 2002: 17.)

I olika tider och olika forskningsinriktningar har man också använt begreppet metafor i en bred eller en snäv betydelse. Enligt den breda uppfattningen omfattar begreppet metafor alla tropor. Enligt den snäva uppfattningen är metaforen endast en trop bland de andra – det vill säga metonymi, synekdoke och hyperbol. (Hellsten 1997: 10–13, 22.) Den kognitiva metafor-teorins fäder George Lakoff och Mark Johnson gör också en skillnad mellan metafor och metonymi, men framhäver metaforens betydelse även om metonymierna också anses vara konceptuella. (Lakoff & Johnson 2003: 35, Hellsten 1997: 14.)

Metaforerna anses ha en egen "livscirkel". När en metafor introduceras är den ny och sällsynt, varefter den gradvis förlorar sin metaforiska egenskap genom intensiv användning och till slut blir en del av den vardagliga språkanvändningen. (Drulák 2006: 506–507.) Således kan man dela metaforer i tre olika kategorier. Den första gruppen, *sedimenterade metaforer* anses inte längre vara metaforer. De kallas också ibland för döda metaforer. (Lehtonen 2000: 39.) Många lexikaliseras, det vill säga att ett metaforiskt uttryck får en självständig betydelse som inte längre uppfattas som metaforisk och den tas som en enda betydelse till olika ordböcker. (Stålhammar 1997: 14.) Den andra gruppen, *sedvanliga/konventionella metaforer*, består av metaforer som fortfarande anses vara metaforer, men de är automatiska och anses generellt vara ett sätt att tänka inom en viss lingvistisk gemenskap. Den tredje gruppen, *okonventionella metaforer*, anses vara en grupp som introducerar ett nytt sätt att se på ett fenomen. En stor del av metaforerna i språket är sedimenterade som man nödvändigtvis inte längre identifierar som metaforer. (Lehtonen 2000: 39–40.)

Nedan presenterar jag i tur och ordning *ersättnings-, jämförelse-, och interaktionsteorin*. Därefter presenterar jag en senare utveckling av interaktionsteorin som utgör den teoretiska ramen i detta arbete, det vill säga *kognitiv metafor-teori*. Först presenterar jag teorins rötter och därefter själva teorin. I slutet av kapitlet diskuterar jag senare utveckling av teorin samt kritiken mot den kognitiva metafor-teorin. Eftersom teorin har utvecklats och kritiserats en hel del under de senaste årtiondena presenterar jag enbart de centrala utvecklingslinjer och den kritik som är väsentliga för denna studie.

4.1.1 ERSÄTTNINGSTEORI

Enligt den traditionella ersättningsteorin är metaforen ett språkligt ornament som kan ersättas med ett bokstavligt uttryck. Den metaforiska överföringen placeras på ordnivån. Den centrala utgångspunkten för teorin är Aristoteles definition av metaforen. Enligt honom är metaforen omfattande överföring av en benämning från ett fenomen till ett annat. En bra metafor är sådan som belyser ett fenomen på ett nytt sätt. Således framhävs den kreativa sidan av metaforen i stället för den vardagliga och sedvanliga sidan i Aristoteles definition. Metaforen ses dock inte som ett nyskapande medel i språket eftersom metaforen anses vara avvikande språkbruk. Eftersom metaforen alltid kan ersättas med ett bokstavligt uttryck kan man inte heller skapa ny information om världen med hjälp av metaforen enligt teorin. (Hellsten 1997: 16-17.) Aristoteles syn på metaforen är också mycket bred och omfattar alla retoriska troper. (Hellsten 2002: 17.) Aristoteles gör också en indelning av olika sorters metaforer som belyser hans breda syn: "En benämning för något överförs till något annat, antingen ett allmänt uttryck för ett specifikt, ett specifikt för ett allmänt, något specifikt för något annat specifikt, eller genom analogiförhållandet". Senare uppdelningar har sett de två förstnämnda som definitioner av metonymier. Aristoteles definition av metaforen omfattar också liknelse, ordspråk och även hyperboler. (Stålhammar 1997: 21–22.)

4.1.2 JÄMFÖRELSETEORI

Jämförelseteorin framhäver också metaforen som bildligt och avvikande språkbruk. Metaforen kan också ersättas med ett bokstavligt uttryck. Teorin avviker från ersättningsteorin i det avseendet att metaforen anses vara en komprimerad analogi, en liknelse utan "som". (Hellsten 1997: 18, Black 1966: 35.) Exempelvis metaforen "Richard är ett lejon" tolkas som liktydig med liknelsen "Richard är som ett lejon". Omskrivningen i jämförelseteorin är således mer raffinerad jämfört med ersättningsteorin eftersom den ovanstående exempelmeningen tolkas säga någonting om både Richard och lejonet. (Black 1966: 36.) Således ersätter man inte ett

ord med ett annat i metaforen, utan metaforen är en liknelse på syntaktisk nivå. (Hellsten 1997: 18.)

4.1.3 INTERAKTIONSTEORI

Interaktionsteorin representerade en ny syn på metaforen jämfört med de föregående teorierna. Enligt teorin anser man att tänkandet är metaforiskt och således har metaforerna inte enbart en dekorativ funktion i talat eller i skrivet språk. (Hellsten 1997: 19.) Interaktionsteorins pionjär, den brittiska forskaren och författaren I.A.Richards utvecklade definitionen på metaforen på 1930-talet i sitt verk *The Philosophy of Rhetoric* (1936) (i Black 1966: 38). Richards definierar metaforen som en sammansmältning av två tankedomäner. Richards ger namn åt dessa olika delar och preciserar således terminologin. Källan för metaforen får namnet *vehicle* på engelska. Den delen, till vilken betydelsen överförs får däremot namnet *tenor*. Metaforen bildas genom växelverkan mellan dessa två delar. Richards anser också att metaforerna baserar sig ofta på skillnader i tenor och i vehicle i stället för likheter. Metaforen kan inte heller ersättas med ett bokstavligt uttryck eftersom den får sin betydelse av växelverkan i delarnas kontexter. (Hellsten 1997: 19.)

Den amerikanske filosofen Max Black utvecklade interaktionsteorin vidare på 1960-talet. Han omnämner metaforens två delar; *vehicle* blir *source* och *tenor* blir *target*. I likhet med Richards anser Black att metaforen bildas genom växelverkan mellan metaforens två delar och han framhäver också kontextens roll i tolkningen av metaforen. Vidare anser han också att metaforen inte baserar sig enbart på likheter utan skillnader är också betydelsefulla. Black använder som exempel metaforen ”människan är en varg”. (Hellsten 1997: 21.) När det sägs att ”människan är en varg” överförs vargens egenskaper på människan, men också mänskliga egenskaper på vargen så att den blir mer mänsklig än vad den annars skulle vara. Beroende på kontexten – till exempel kulturen och talgemenskapen – uppfattas det föregående exemplet

också på olika sätt. (Black 1966: 40–44, Stålhammar 1997: 29.) I Blacks metaforuppfattning riktas således intresse mot kreativa, okonventionella metaforer. (Hellsten 1997: 22.)

Som sammanfattning kan man säga att interaktionsteorin är banbrytande jämfört med de två äldre teorierna eftersom egentligen allt språk anses vara metaforiskt och att man kan skapa nya uppfattningar om världen med metaforer. (Hellsten 1997: 22.)

4.2 DET KOGNITIVA SYNSÄTTET

4.2.1 KOGNITIV LINGVISTIK OCH KOGNITIV SEMANTIK

Kognitiv lingvistik, studien av sammanhanget mellan språk och tänkande, har sina rötter i kognitionsvetenskap. Kognitionsvetenskap å sin sida är en tvärvetenskaplig studie av det mänskliga tänkandet och uppstod på 1960–1970-talen. I början av 1970-talet började man lingvistiska studier och kognitiv lingvistik är således en relativt ny skola inom lingvistik. Kognitiv lingvistik kallas för en rörelse eller ett synsätt eftersom den inte är en specifik teori, utan omfattar många kompletterande och till och med konkurrerande teorier. Gemensamt för teorierna är att språket anses reflektera den konceptuella strukturen, vårt sätt att tänka. (Evans & Green 2006: 3–5.)

Två centrala områden inom kognitiv lingvistik är kognitiv semantik och kognitiv grammatik. I största delen av undersökningar har man nog koncentrerat på semantiken. (Croft & Cruse 2004: 1.) I likhet med kognitiv lingvistik är kognitiv semantik inte heller en enhetlig teori utan ett synsätt på det mänskliga tänkandet och dess relation med den förkroppsligade erfarenheten och kulturen. Språket används som ett metodologiskt redskap i avslöjandet av den konceptuella strukturen. (Evans & Green 2006: 153.) Den kognitiva metafor-teorin var en av de första teoretiska ramar som utvecklades inom kognitiv semantik och har därför också stått för en stor del av den äldre teoretiska stimulansen för det kognitiva synsättet. (Evans & Green

2006: 286.) Metaforen tillsammans med metonymin har dock även därefter varit centrala forskningsområden inom det kognitiva synsättet. (Croft & Cruse 2005: 194.)

4.2.2 KOGNITIV METAFORTEORI

Den kognitiva metafor-teorin har utvecklats av de amerikanska forskarna George Lakoff och Mark Johnson, varav Lakoff är språkforskare och Johnson har sin bakgrund i filosofin. Forskarparet presenterade den kognitiva metafor-teorin i boken *Metaphors We Live By* år 1980, varefter teorin har blivit en inflytelserik metafor-teori och har utvecklats vidare av Lakoff och Johnson men även av andra forskare. Lakoff och Johnson anser att metaforen är närvarande i vårt vardagliga liv – inte enbart i språket men också i vårt tänkande och handlande. De hävdar att vårt vardagliga begreppssystem till stora delar är metaforiskt till sin struktur. Systemet styr också vårt vardagliga liv, men vi är ofta inte medvetna om det. Ett sätt att komma systemet på spåren är att undersöka språket, eftersom vår kommunikation återspeglar samma begreppssystem eller med andra ord konceptuella system som vi använder i tänkandet och i handlandet. (Lakoff & Johnson 1980: 3–4.) Enligt Lakoff och Johnson är konceptuella metaforer också i växelverkan med varandra och kan ge upphov till förhållandevis komplexa metaforiska system. (Evans & Green 2006: 299.)

Enligt Lakoff och Johnson: ”*The essence of metaphor is understanding and experiencing one kind of thing in terms of another*”. Således definierar de metaforen som ett sätt att behandla ett mer abstrakt och obekant fenomen genom ett mer bekant och konkret fenomen. På det sättet blir det mer abstrakta fenomenet mer begripligt. Som ett exempel använder de den konceptuella metaforen ARGUMENTERING ÄR KRIG³. Krig och argumentering är förstås mycket annorlunda företeelser och själva handlandet i dem är annorlunda. Ändå strukturerar vi

---

³ Se dock kritiken av detta exempel i Lakoff & Johnsons senare version av *Metaphors We Live By* (2003) s. 264–265. Enligt den senare preciseringen har denna metafor sitt ursprung i den primära metaforen ARGUMENTERINGEN ÄR KAMP som vi lär oss som barn.

med hjälp av termer från krig åtminstone delvis det vi gör och hur vi förstår det vi gör när vi argumenterar. När vi argumenterar kan vi nämligen använda olika *strategier*⁴, målet är att *vinna motståndaren* och så vidare. (Lakoff & Johnson 2003: 4–5.) Lakoff och Turner preciserar också sin definition av metaforen i ett senare verk: *More than Cool Reason. A Field Guide to Poetic Metaphor* från 1989. Enligt den senare definitionen är metaforen en modellering mellan de metaforiska domänen. Den består av *en källdomän* (KRIG) och *en måldomän* (ARGUMENTERING) och den strukturella modelleringen mellan dem (i Hellsten 1997: 23). Jämfört med interaktionsteorin anser Lakoff och Johnson modelleringen vara asymmetrisk, det vill säga att betydelseöverföringen sker enbart åt ett håll, från källdomänen till måldomänen. Hellsten argumenterar att denna skillnad beror på att Lakoff och Johnson koncentrerar sig på sedvanliga metaforer, medan till exempel interaktionsteorins fader Black på nya metaforer. (Hellsten 2002: 21.)

Eftersom Lakoffs och Johnsons mål är att upptäcka djupt inbäddade konceptuella relationer i medvetandet är de inte heller intresserade av metaforerna som är av typen X är Y, det vill säga där både X och Y är nominala uttryck som till exempel i meningen ”Julia är solen” från Shakespeare. Dessa metaforer är nämligen inte så vanliga i vardaglig kommunikation. I stället riktas intresset mot metaforer som kombinerar prepositioner och verb med bokstavliga uttryck. (Croft & Cruse 2004: 194–195.) Således kan sådana metaforiska uttryck, som i många andra metaforteorier anses vara bokstavliga eller döda, förklaras vara en del av konceptuella metaforer. (Tendahl & Gibbs Jr. 2008: 1826.)

Metaforerna kan klassificeras på många olika sätt. Ett sätt att klassificera är enligt graden av konventionaliteten som presenterades i underkapitel 4.1 *Några synvinklar på metaforen*. När denna indelning tillämpas till kognitiv metaforforskning är det värt att påpeka att både konceptuella metaforer och enstaka metaforiska uttryck kan var mer eller mindre

---

⁴ Enligt den etablerade praxisen skriver jag den konceptuella nivån med STORA BOKSTÄVER och metaforiska uttryck som hör till dessa med *kursiv* (se till exempel Kövecses 2002: 5).

konventionella. Man stöter dock sällan på okonventionella konceptuella metaforer, men okonventionella metaforiska uttryck är däremot ganska vanliga. (Kövecses 2002: 29–32.)

Ett annat sätt att klassificera metaforer är Lakoff och Johnsons indelning i tre olika kategorier: *orienterande, ontologiska och strukturella metaforer*. De orienterande metaforerna organiserar hela begreppssystem i förhållande till varandra. Största delen av dem har med rumslig orientering att göra, som redan namnet orienterande metaforer hänvisar till. Några exempel på dessa metaforer på engelska är ”uppe–nere”, ”central–periferisk”, ”inne–ute” och ”framför–bakom”. Den här kategorin uppstår från det faktum att vi har en sådan kropp som vi har och att den fungerar på ett visst sätt i vår fysiska omgivning. Således ger de orienterande metaforerna ett begrepp en rumslig orientering. Till exempel den konceptuella metaforen ATT VARA GLAD ÄR UPP⁵ leder till metaforiska uttryck som ”Jag brukar kunna hålla humöret *uppe*”. (Lakoff & Johnson 2003: 14.)

De ontologiska metaforerna gör att händelser, processer och dylika kan ses som konkreta storheter. (Nikula 1999: 223.) Detta betyder att ifall vi förstår våra erfarenheter som objekt och beståndsdelar kan vi välja delar av våra erfarenheter och behandla dem som skilda helheter eller enhetliga beståndsdelar. När vi identifierar våra erfarenheter som helheter eller beståndsdelar kan vi hänvisa till dem, kategorisera och gruppera dem samt räkna dem. (Lakoff & Johnson 2003: 25.) Ett exempel på den här kategorin är INFLATION ÄR EN ENHET. Ett exempel på ett metaforiskt uttryck kunde vara följande: ”*Inflationen sänker vår levnadsstandard*” eller ”*Inflationen gör mig sjuk*”. (Lakoff & Johnson 2003: 26.) En av de mest produktiva ontologiska metaforerna är personifieringen med vars hjälp mänskliga egenskaper överförs på icke-mänskliga fenomen. (Nikula 1999: 223.) Ett metaforiskt uttryck i denna kategori kunde till exempel vara: ”*Vår främsta fiende är inflationen*”. (Lakoff & Johnson 2003: 33.)

---

⁵ Denna översättning från engelska till svenska har jag gjort med hjälp av Tuvikenes avhandling pro gradu. (Tuvikene 2008: 11.)

De strukturella metaforerna strukturer ett begrepp i termer av ett annat. (Nikula 1999: 223.) Ett exempel som Lakoff och Johnson ger i denna kategori är metaforen TID ÄR PENGAR. Ett exempel på ett metaforiskt uttryck kunde vara följande: ”Jag har *investerat* mycket tid i henne”. Uppfattningen att tid är pengar har uppstått i det moderna industrialiserade samhället och den strukturerar vårt vardagliga liv djupgående. Den här uppfattningen är en del av vår kultur, men det finns också kulturer där tiden inte ses som en resurs. (Lakoff & Johnson 2003: 7–9.)

I en senare version av sin centrala bok *Metaphors We Live by* (2003) reviderar Lakoff och Johnson indelningen av metaforer i tre kategorier. De anser att den tidigare indelningen är konstgjord och att alla metaforer egentligen är strukturella och ontologiska: strukturella därför att i alla metaforer kartläggs strukturer till strukturer och ontologiska därför att metaforer skapar helheter. Många metaforer är också orienterande. (Lakoff & Johnson 2003: 264.) Jag anser att den här grova indelningen ändå är ett förtydligande sätt att klassificera metaforer och kommer att använda den i analysdelen i likhet med indelningen enligt graden av konventionaliteten.

4.2.3 SENARE UTVECKLING OCH KRITIK MOT KOGNITIV METAFORTEORI

4.2.3.1 PRIMÄRA OCH KOMPLEXA METAFORER

Lakoff och Johnsons teori har också kompletterats av andra forskare inom kognitiv metaforforskning. Lakoff och Johnson skriver till exempel i den reviderade versionen av sin centrala bok *Metaphors We Live By* (2003) att ett stort framsteg i teorin gjordes 1997 då den amerikanska forskaren Joseph Grady bevisade att metaforer kan delas till *primära* och *komplexa metaforer*. Primära metaforer uppstår från den vardagliga sensomotoriska erfarenheten och de är automatiska och omedvetna. Det finns hundratals primära metaforer, till exempel om tiden och känslor. Största delen lär vi oss som barn som till exempel

metaforen ÖMHET ÄR VÄRME. Många primära metaforer är universella eftersom vi har likadana kroppar och hjärnor samt lever i en ungefär likadan omgivning. Komplexa metaforer däremot konstrueras av primära metaforer och är beroende av kulturellt betingade konceptuella ramar. Således kan komplexa metaforer variera från en kultur till en annan. (Lakoff & Johnson 2003: 254–257.) I detta arbete koncentrerar jag mig på den lingvistiska analysen av aktuellt språkbruk och det är sannolikt att alla identifierade metaforer kommer att vara komplexa.

4.2.3.2 KULTURELL VARIATION

En viktig fråga med tanke på min jämförande studie mellan de nordiska länderna är hurdan roll kulturen kan spela i metaforiken. Lakoff och Johnson framhäver ju att det metaforiska tänkandet till stora delar baserar sig på våra kroppar. Under de senaste tio åren har forskarna inom det kognitiva synsättet bevisat att kulturen spelar en viktig roll i metaforiskt tänkande eftersom det finns mycket tillfällig och geografisk variation i metaforerna. Den kognitiva metaforteorin måste därför kompletteras med kulturens roll i metaforiskt tänkande. Däremot har till exempel de tidigare nämnda metaforerna ARGUMENTERING ÄR KRIG och GLAD ÄR UPPÅT bevisats finnas i flera språk och vara mer universella. (Forceville 2006: 1528.)

Bland annat en av de ledande kognitiva metaforforskarna, Zoltán Kövecses, professor i lingvistik vid universitetet i Budapest, har undersökt kulturella metaforer. Han föreslår till exempel i sin bok *Metaphor in Culture: Universality and Variation* (2005) att konceptuella metaforer är lika mycket kulturella processer som kognitiva processer. (Kövecses 2005: 162.) Kövecses föreslår också att en viss kulturs egenskaper kan upptäckas genom att lokalisera och analysera dess konceptuella metaforer. (Forceville 2006: 1528–1530.) Kulturen definierar Kövecses som en rad gemensamma uppfattningar som karakteriserar olika grupper av människor. (Kövecses 2005: 1.)

Enligt Kövecses finns det två typer av kulturell variation i metaforiken, *interkulturell variation* och *variation inom en kultur*. Den interkulturella variationen kan till exempel vara sådant att på en högre konceptuell nivå är en metafor nära universell, men på lägre nivåer av finns kulturell variation beroende på till exempel en kulturs historia. Med andra ord, den nära på universella metaforen ger bara ett generellt schema som alla kulturer fyller i på sitt eget sätt. (Kövecses 2005: 68.) Kövecses poängterar också att det finns flera olika alternativ hur skillnader i konceptuella metaforer uppstår i olika språk. Den enklaste orsaken är att det finns en källdomän i ett språk som används för en viss måldomän och en annan källdomän i ett annat språk. En annan orsak är variationen i urvalet av källdomäner i olika språk och kulturer som finns för att föreställa en viss måldomän. Till exempel i kinesiskan finns den vackra metaforen ATT VARA GLAD ÄR ATT HA BLOMMOR I HJÄRTAT. En faktor är också metaforens omfång med vilken Kövecses menar en rad måldomäner med vilka en källdomän kan kombineras. Det är också möjligt att även om två språk har samma källdomäner föredrar man olika källdomäner. Därtill finns den möjligheten att det finns kulturellt unika metaforer som har både unika käll- och måldomäner. (Kövecses 2005: 70–72, 86.)

Kövecses diskuterar också flera olika dimensioner hur användningen av metaforer kan skilja sig från en gemenskap till en annan. Dessa delar han i två olika klasser, i *olika erfarenheter* och i *olika kognitiva preferenser och stil*. Olika erfarenheter beror till exempel på naturen och den fysiska omgivningen. (Kövecses 2005: 231–232.) Människor som lever i städer har annorlunda upplevelser än de som lever på landet till exempel. (Forceville 2006: 1529.) Olika erfarenheter beror också på sociala faktorer såsom maktrelationer och kulturell kontext med vilken Kövecses hänvisar till styrande principer och huvudidéer inom en kultur eller en subkultur. Olika kulturer har också ett annorlunda kulturellt minne på grund av skillnader i historien. Därtill finns det även individuell variation beroende på en individs egen historia. (Kövecses 2005: 233–234, 241–242.) Till exempel läkarna använder metaforer som härstammar från deras profession. Vissa anmärkningsvärda erfarenheter i barndom eller under studietiden, såsom viktiga hobbyn som idrott, är också sådana faktorer som kan påverka den individuella användningen. (Kövecses 2002: 1931–94.)

Kognitiva preferenser och stil omfattar till exempel skillnader i erfarenhetsmässig fokus. Detta betyder att i olika språk används olika aspekter av fysiologiska egenskaper i den metaforiska kategoriseringen av en måldomän. Olika kulturer har också kunnat välja att se på ett fenomen ur en synvinkel även om andra synvinklar skulle vara lika motiverade. Olika kulturer har också olika prototyper med vilken Kövecses hänvisar till exempel hur källdomänen hus uppfattas på olika sätt i olika kulturer beroende på vad som är ett typiskt hus i en kultur. (Kövecses 2005: 246, 252–254.) Det kan också finnas variation i användningen av metaforen kontra metonymin i samband med en måldomän eller vice versa i olika språk och kulturer. I engelskan används primärt metaforer för att uttrycka förargelse, men i zulu används metonymier i stället. (Kövecses 2002: 183–186.) Den här listan av skillnader är inte uttömmande utan jag har presenterat här enbart några av de dimensioner som Kövecses tar upp. Kövecses påpekar också själv att hans lista inte är uttömmande. Åtminstone en viktig faktor som förbises i listan är kreativiteten i metaforena. (Kövecses 2005: 258.)

4.2.3.3 KRITIK MOT DEN KOGNITIVA METAFORTEORIN

Den kognitiva metafor-teorin har också kritiserats mycket under åren. Många forskare är skeptiska till den kognitiva teorins antagande att man med hjälp av språket kan bevisa att det finns konceptuella metaforer som strukturerar vår världssyn. (se till exempel Internetkälla 8, Holmgreen.) Många forskare kritiserar också förhållandet mellan käll- och måldomänen och anser det vara mer interaktivt (i likhet med interaktionsteorin) än vad Lakoff och Johnson. I kognitiv metafor-teori koncentreras också på sedvanliga/konventionella metaforer och man har inte varit intresserad av hur nya metaforer uppstår. En del forskare anser att för att komma till metaforens kärna som tolkningsmekanism, måste man se på nya metaforer eftersom deras egenskaper är för närvarande tillgängliga för studier. Bland annat av denna kritik har det uppstått den så kallade *Conceptual blending theory*. (Croft & Cruse 2004: 203–204.) Teorin har utvecklats av den franska språkvetaren Gilles Fauconnier som har utvecklat *Mental Spaces*

Theory och Mark Turner, en av *fäderna* för kognitiv metafor teori. Blending theory är således en vidare utveckling av dessa två teorier. Det centrala antagandet i blending theory är att betydelsekonstruktionen vanligen involverar en integrering av den struktur som resulterar i mer än delarna var för sig. Detta kallas för *emergent structure* på engelska.⁶ (Evans & Green: 2006: 400-403.) Den kognitiva metafor teorins modell med två domäner ersätts i blending theory av en nätverksmodell som kan förklara flera metaforiska och icke-metaforiska aspekter av förståelsen i realtid. Modellen består av *input space*, *blended space* och *generic space*.⁷ (Kövecses 2002: 237.) Till exempel metaforen KIRURG ÄR EN SLAKTARE kan inte förklaras med hjälp av kognitiv metafor teori. Metaforen uppfattas nämligen negativt även om denna negativa attityd inte kommer direkt från källdomänen eftersom slakteriet också är ett mycket professionellt yrke. (Evans & Green 2006: 400–402.) Evans och Green anser nog också att primära metaforer inte anses vara ”blandningar” på grund av att de baserar på den direkta erfarenheten och därför har även den kognitiva metafor teorin fortfarande en viktig roll i metafor forskningen. (Evans & Green 2006: 437.)

Som det framgår ovan verkar den nutida metafor forskningen ha blivit ganska invecklat. Till exempel Charles Forceville, forskaren i kognitiv lingvistik verksam vid universitetet i Amsterdam, kritiserar blending theory och anser att interaktionsteorin förklarar tillräckligt bra metaforens kreativitet. (Forceville 2006: 1530.) Det finns också europeiska forskare, som den finländska professorn Esa Itkonen, som i sin bok *Analogy as Structure and Process: Approaches in Linguistics, Cognitive Psychology and Philosophy of Science* (2005) diskuterar metaforen och anser den vara en underkategori till ett mer generellt begrepp analogi. Alla metaforer är enligt Itkonen analogier, men alla analogier inte metaforer. Han kritiserar den nutida metafor forskningen eftersom döda/sedimenterade metaforer också anses vara

---

⁶ Jag har inte lyckats hitta en översättning av termen till svenska. Enligt min mening kunde termen kallas för *oförutsedd struktur* på svenska. Jag har inte heller lyckats hitta en översättning av teorins namn *Conceptual blending theory* till svenska och använder därför teorins engelska namn precis som många svenska akademiker.

⁷ För en mera utförlig presentation av teorin se till exempel Kövecses 2002. Enligt min mening presenterar han teorin tydligast.

metaforer. Enligt Itkonen är dessa inte längre metaforer och detta leder till att allt tänkande inte är metaforiskt som föreslagits av kognitiv metafor teori. Tesen att all betydelse är metaforiskt är också rörligt tänkande och förbiser andra sätt att använda språket, till exempel ironi och sarkasmen. (Itkonen 2005: 41.)

4.2.4 METAFOREN OCH DET KOGNITIVA SYNSÄTTET I DENNA STUDIE

Det har således pågått en livlig diskussion om metaforen under de senaste decennierna och det har inte varit så lätt att ta reda på olika definitioner och teoretiska utvecklingslinjer. Oavsett den rika kritiken och nya teorier utgör kognitiv metafor teori den teoretiska ramen i mitt arbete eftersom jag anser teorin fortfarande vara det bästa sättet att närma sig EU-metaforiken. Min studie är också jämförande och det är därför viktigt att ta hänsyn till kulturella metaforer och den mer tillfälliga variationen i metaforiken. Eftersom jag diskuterar mina resultat utifrån tidigare studier är det också motiverat att följa samma tradition som andra som undersökt EU-metaforiken. Kognitiv metafor teori koncentrerar sig också på konventionella metaforer och på basis av de tidigare studierna kan en stor del av metaforer i mitt material tänkas vara just konventionella. Det konstaterades också tidigare att man sällan stöter på nya konceptuella metaforer. När det gäller dessa eventuella nya och kreativa metaforiska uttryck i materialet anser jag att både blending theory och den äldre interaktionsteorin förklarar växelverkan mellan käll- och måldomänen och kontexten.

Jag anser att på basis av denna studie kan jag inte ta ställning till frågan om i vilken grad vårt tänkande är metaforiskt, men det är inte heller centralt med tanke på studiens syfte. I likhet med Holmgren anser jag metaforen strukturera vår uppfattning av olika koncept och att metaforen är ett sätt att vara i växelverkan med läsaren i journalistiken. (Internetkälla 8.) Min definition på metaforen är bred i likhet med kognitiv metafor teori och innehåller således också liknelser och idiomatiska uttryck. En stor del av idiomatiska uttryck anses ju enligt den

kognitiva metafor teorin vara produkter av det konceptuella systemet. Idiomatiska uttryck kan till exempel bildas av metaforer, liknelser, ordspråk och metonymier. (Kövecses 2002: 199–201.) Det är bland annat därför svårt att skilja metaforen från metonymin, en trop där en del representerar en helhet, eller med andra ord en trop där betydelseöverföringen sker inom en domän. Metonymierna är också konceptuella till sin natur och många konceptuella metaforer faktiskt härstammar från konceptuella metonymier. I vissa uttryck kan metaforen och metonymin också interagera (se Kövecses 2002: 156, 159–160). Jag kommer att koncentrera mig på metaforer och utelämnar metonymier, till exempel de exempel där Bryssel står för hela EU-beslutsfattandet, Ankara för Turkiets regering och så vidare.

5. METOD

I många undersökningar som jag använt som källor anges inte hur forskaren har kommit olika metaforer på spåren, och hur forskaren har identifierat de enstaka metaforiska uttrycken. Detta gäller också den kognitiva metafor teorins fäder Lakoff och Johnson. Under de senaste åren har denna brist i den lingvistiska analysen dock uppmärksammas. Gerard J. Steen, professor i språkanvändningen och kognition vid Amsterdams fria universitet, påpekar att största delen av den kognitiva metafor forskning kan karaktäriseras som teoriskapande, där hypoteser och koncept om den konceptuella metaforen utvecklas. Men om kognitiv metafor teori testas och tillämpas i den autentiska språkanvändningen – som i denna studie – är den pålitliga identifieringen av metaforiska uttryck centralt. (Internetkälla 14.) På grund av att min studie är jämförande är den pålitliga identifieringsprocessen ännu viktigare eftersom man måste vara säker på att man jämför ett likadant fenomen i tre olika språk (se Charteris-Black & Musolff 2003: 154).

Eftersom enskilda forskare själva har operationaliserat definitionen av den lingvistiska metaforen finns det en hel del variation i deras definitioner. Därför har en grupp på tio

forskare inom kognitiv lingvistik startat ett projekt som har haft som mål att förbättra pålitligheten i identifieringen av metaforiska uttryck. Steen har själv deltagit i projektet och har presenterat en modell för identifieringen där processen har delats i fem delar eller steg. Dessa fem steg är centrum för uppmärksamheten (ordet som används metaforiskt), metaforisk föreställning (identifiering av metaforens idé), jämförelse av metaforens två domäner, metaforisk motsvarighet i domäner och färdig metaforisk kartläggning. De flesta forskare har gjort ett hopp från steg ett till steg fem även om det borde vara möjligt att rekonstruera de tre stegen mellan dessa. Steen hävdar också att en fördel som utvecklandet av pålitliga mättningsinstrument har är att de kan raffinera vår förståelse för den verkliga statusen som metaforen har i språket och i tänkandet. På basis av empiriska studier har man nämligen kommit fram till att största delen av språkanvändningen är ordagrant i stället för att allt språk och litteratur skulle vara i grund och botten metaforiskt. Således ansluter han sig till kritikerna av den kognitiva metafor-teorin och påpekar att man kanske har övervärderat metaforens roll under de senaste decennierna i och med den kognitiva metafor-teorins centrala roll. (Internetkälla 14.)

Kristina Nikula, professor emerita vid Tammerfors universitet har också beskrivit sin induktiva arbetsmetod i undersökningen om finlandssvenska EU-metaforer i tidningsspråket. Rent konkret har hon gått igenom sitt textmaterial och markerat allt som vid en första genomläsning uppfattats metaforiskt. Efter grovsorteringen har hon grupperat de enskilda metaforerna till större kategorier och bildat en kärnsats för alla kategorier. (Nikula 1999: 224.) Jag har delvis följt Nikulas sätt att arbeta med materialet. På grund av den jämförande aspekten har jag dock gått igenom materialet flera gånger efter att ha hittat något intressant i en tidning. Jag har också försökt ta hänsyn till Steens modell i analyseringen av en mer sällsynt metafor som jag hittat i mitt material, nämligen kategorin EU-FÖRHANDLINGAR ÄR EN FEST som presenteras i underkapitel 7.6 *Övriga metaforer i materialet*. Orsaken till denna metod är att jag redan har bekantat mig en rad studier om EU-metaforiken, som till exempel Nikulas arbete vilket hjälper mig att gruppera metaforerna i kategorier och enligt min mening samtidigt ökar pålitligheten i studien. Som redan konstaterats i inledningen finns det

också ett fast metaforiskt system utifrån vilket EU presenteras. Samtidigt kan dessa tidigare studier förstås också styra mina slutsatser om materialet vilket kan vara ett problem i viss mån. Eftersom jag har finska som modersmål har det naturligtvis varit svårare att behandla danskspråkigt och svenskspråkigt material. Den ursprungliga betydelsen av vissa uttryck i Politiken och i Dagens Nyheter har jag därför kollat från olika etymologiska ordböcker. Dessa ordböcker finns med i källförteckningen.

Eftersom metoden i denna studie är kvalitativ finns det alltid en risk för subjektivitet i undersökningen. En problematisk aspekt är därför ännu värt att nämna i detta sammanhang. I underkapitel 4.1 *Några synvinklar på metaforen* har jag redan presenterat olika kategorier av metaforer, nämligen *sedimenterade*, *sedvanliga* och *okonventionella* metaforer. Som till exempel Nikula påpekar är det svårt att upptäcka sedimenterade och sedvanliga metaforer (hon använder uttrycket bleknade eller döda). Vissa metaforer kan också uppfattas som nya och friska av en forskare/läsare medan en annan ser dem som lexikaliserade vilket också försvårar undersökningen. (Nikula 1999: 224.) Metaforen är således snarare ett relativt begrepp än ett absolut begrepp. (Charteris-Black & Musolff 2003: 155.) På basis av detta kan man konstatera att antalet metaforer som jag hittat i mitt material kan således endast ge en antydning på hur allmänna vissa metaforer är i EU-diskussionen i Politiken, Helsingin Sanomat och Dagens Nyheter, precis som Hellsten påpekar i sin studie om den finska EU-metaforiken (Hellsten 1997: 199).

Hellstens studie om den finska EU-metaforiken har också gett mig tips på den konkreta behandlingen av materialet och hur man överhuvudtaget kan få reda på hur allmänna vissa metaforer är i materialet. Därför har jag gjort så att om en och samma person har presenterat en eller flera metaforiska uttryck som tillhör samma metaforkategori i en nyhetstext har metaforen kodats endast en gång. Om olika personer däremot har presenterat samma metaforiska uttryck i en text har dessa metaforiska uttryck kodats separat. (Hellsten 1997: 118.) Jag har också avgränsat materialet på det sättet att endast de metaforiska uttryck som på något sätt behandlar EU generellt, förhandlingar eller toppmötets agenda har räknats med i

materialet. Med dessa avgränsningar har jag identifierat allesammans 193 metaforiska uttryck i det danska materialet, 111 uttryck i det finska materialet och 91 uttryck i det svenska materialet. Siffrorna presenteras i tabell 2 nedan fördelade mellan olika kategorier.

Metaforkategori	Politiken	Dagens Nyheter	Helsingin Sanomat
Resemetaforer	41	19	25
varav allmänna resemetaforer	22	11	15
resan görs med ett färdmedel	15	6	10
bro mellan EU och Turkiet	4	2	
EU är ett fysiskt rum	34	17	8
Förhandlingarna som	42	14	32
krig	14	6	9
spel	15	3	6
slagsmål	1	1	7
handel	10	2	7
teater	2	2	3
EU/Stater är levande varelser	18	8	16
EU är en vän/klubb/familj	18	12	4
Övriga	40	21	26
skolmetaforer	3		1
festmetaforer	7		
övriga	30		
Sammanlagt	193	91	111

Tabell 2. Metaforkategorier och antal metaforiska uttryck i materialet.

6. UTGÅNGSPUNKTER

6.1 TIDIGARE FORSKNING

Den kognitiva metafor-teorin har inspirerat forskare i flera discipliner till exempel inom medievetenskap, samhällsvetenskap och antropologi vid sidan av de traditionella vetenskaperna språkvetenskap, litteraturvetenskap och filosofi. I och med den kognitiva metafor-teorins frammarsch har också mängden på studierna ökat kraftigt från och med 1980-talet. (Hellsten 2002: 13.) Däremot har forskningen av EU-metaforer inte intresserat så många

forskare. Mina egna språkkunskaper har förstås begränsat vad som har tagits med och här presenteras därför endast den forskning som jag hittat antingen på finska, svenska eller på engelska. Jag har också försökt leta efter information om forskningen på danska och norska, men har tyvärr inte lyckats hitta relevanta studier.

Inom journalistiken har finländaren Iina Hellsten skrivit sin licentiatavhandling (1997) om EU-metatoriken åren 1992–1994, det vill säga före Finlands EU-inträde och folkomröstning om EU-medlemskapet. Som empiriskt material har hon använt artiklar från Helsingin Sanomat och tv-program från det statliga tv-bolaget YLE. I Sverige har Kerstin Jacobsson också samtidigt (1994) studerat metatoriken i den svenska Europadebatten före EU-inträdet i ett par vetenskapliga artiklar.

Inom politologin har forskningen av EU-metatoriken varit blygsam enligt den finländska forskaren Mika Luoma-aho. Han har dock själv studerat metatorerna som användes om Västeuropeiska unionen i samband med IGC (Intergovernmental Conference) åren 1990–1991 (2004). Luoma-aho anser orsaken till detta vara att diskursanalysen har först vid millennieskiftet blivit accepterat som ett metodologiskt tillvägagångssätt i internationella relationer. (Luoma-aho 2004: 107.) En av de politologer som också har studerat EU-metatoriken är den tjeckiska forskaren Petr Drulák. I sina studier (2004, 2006) har han kombinerat studien av metatorerna med teorier om europeisk integration och internationella relationer.

Inom språkforskningen har bland annat Paul Chilton och Mikhail Ilyin studerat metatorn EU ÄR ETT HUS i flera europeiska språk i slutet av 80-talet. De har också kombinerat det kognitiva synsättet med diskursanalysen i sin studie (1993). Senare studier har gjorts bland annat av Andreas Musolff, professor i germanska språk vid universitetet i Durham. Han har undersökt metatorns funktion i politisk diskurs (2004). Hans studie baserar sig på en stor korpus av EU-nyhetstexter från tysk och engelsk press mellan åren 1989 och 2001. Musolff analyserar fördelningen av olika metatorer som kommer fram i den offentliga diskursen om

européisk integration. Hans studie kastar ljus över olikheter i attityder och argumentering i Storbritannien och i Tyskland.

Inom nordistiken har forskningen av EU-metaforer också varit blygsam. Man har varit mer intresserad av till exempel svenskans ställning och framtid i EU, begripligheten i EU-texter och översättningen av EU-texter (se till exempel Edgren 2000, Ekeröth 2000, Melander 1997 och pro gradu-avhandlingar Katto 2002, Koivisto 2002 skrivna vid institutionen för Nordiska språk vid Tammerfors universitet). Kristina Nikula, professor emeritus vid Tammerfors universitet har dock diskuterat EU-metaforiken i ett par vetenskapliga artiklar (1999, 2000). Hon har varit intresserad av hur EU görs gripbar för den vanliga tidningsläsaren med hjälp av metaforer och hurdan roll metaforen spelar vid benämningen av nya företeelser i EU-sammanhang. Martin Hultman har också undersökt hur diskurserna om EU-toppmötet konstrueras i texter och i bilder i sin magisteruppsats från 2004. Han har således avgränsat sitt material ungefär på samma sätt som jag, men har en annan teoretisk bakgrund i sin studie.

6.2 TIDNINGARNA I MATERIALET

6.2.1 *DEN DANSKA DAGSTIDNINGEN POLITIKEN*

Politiken grundades 1884 i Köpenhamn och är nuförtiden en av de tre landstäckande dagstidningarna i Danmark. Sedan början av januari 2003 har Politiken ingått i samma mediekoncern JP/Politikens Hus A/S som Jyllands-Posten, Danmarks största dagstidning. (Internetkälla 1.) Denna fusion mellan tidningarna är enbart administrativ och båda tidningarnas redaktionella självständighet har bevarats. Den konservativa Jyllands-Posten och Politiken med sin obunden socialliberal hållning har ofta haft motsatta åsikter om olika ämnen – till exempel Muhammed-karikatyror i Jyllands-Posten kritiserades kraftigt av Politiken. (Internetkälla 2.)

Politiken utges i det traditionella broadsheet-formatet och den har haft 432 000 läsare måndag-lördag och 547 000 söndag år 2007. (Internetkälla 3.) Traditionellt har Politiken lästs av den intellektuella medelklassen i huvudstaden Köpenhamn, men tidningen har under senaste åren utvidgat sin profil. Tidigare var tidningen ansluten till det politiska partiet Det Radikale Venstre, men dessa band har sedan länge avskaffats. Politiken har också kraftigt kritiserat den liberala-konservativa regeringen som har varit i makt sedan 2001. Politiken har en positiv inställning till ett närmare samarbete inom Europeiska unionen. (Internetkälla 4.) Det är också värt att nämna att det finns en ledartext i mitt material från 17.12.2004 där Politiken tar en positiv ställning till Turkiets medlemskap i EU. Ledaren är underskriven av tidningen Politiken i stället för en enstaka journalist.

6.2.2 DEN SVENSKA DAGSTIDNINGEN DAGENS NYHETER

Dagens Nyheter utkom första gången år 1864 i Stockholm och är nuförtiden Sveriges största och enda landstäckande morgontidning. Tidningen är också den mest lästa tidningen efterföljt av Svenska Dagbladet och Göterborgs-Posten. (Internetkälla 13.) Dagens Nyheter fokuserar dock på Stockholms område och betecknar sig själv som huvudstadstidning. Sedan 1998 har tidningen också betecknat sig som oberoende liberal i stället för den tidigare beteckningen oberoende. (Internetkälla 11.) Tidningen ingår i Bonnierkoncernen och dess upplaga under 2007 var 344 200 exemplar per utgivningsdag. Den lästes av 858 000 personer varje dag. Tidningen gick över till tabloidformen 5 oktober 2004, det vill säga ett par månader tidigare än undersökningens tidpunkt. (Internetkälla 12.) På grund av utgivningsformen finns det mindre utrymme för längre artiklar än i tidningar som utges i traditionellt broadsheet-format – som till exempel den danska Politiken och den finska Helsingin Sanomat. Utgivningsformen och mindre spaltutrymme kan också påverka antalet metaforiska uttryck. Sedan mitten av 90-talet har Dagens Nyheter mött hårdare konkurrens i form av gratistidningar, Internet och nya framgångar för Svenska Dagbladet. Som följd till detta har tidningens upplaga sjunkit.

(Internetkälla 11.)

Dagens Nyheter har också en positiv inställning till den europeiska integrationen. (Tjernström 2001: 4.) Denna inställning kommer också fram i mitt material i en ledartext från 18.12.2004 där tidningen tar en positiv hållning till ett turkiskt medlemskap i EU. Texten är underskriven av DN i stället för en enstaka journalist.

6.2.3 DEN FINSKA TIDNINGEN HELSINGIN SANOMAT

Helsingin Sanomat är den största morgontidningen i Finland och även i de nordiska länderna. Tidningen läses av nästan en miljon finländare dagligen och den genomsnittliga upplagan har varit 412 421 år 2008. (Internetkälla 19.) Tidningen ges ut i det traditionella broadsheet-formatet. Nuförtiden har dock internet, gratistidningar och kvällstidningar minskat den maktposition som tidningen har haft. Helsingin Sanomat är störst endast i Nyland och läses vid sidan av regionala tidningar i andra delar av landet. (Internetkälla 18.)

Helsingin Sanomat grundades år 1904 efter dess företrädare Päivälehti lades ned av myndigheterna på grund av att tidningen hade indirekt men med en accepterande ton hänvisat till generalkuvernör Bobrikovs mord. Nuförtiden är tidningen obunden och publiceras av den största finländska tidningsutgivaren Sanoma News som i sin tur tillhör mediekoncernen Sanoma. Sanoma har kritiserats av sin dominerande ställning inom finsk medie- och tidningsmarknad. Man tror också att Helsingin Sanomat hade en stor påverkan på att Finland blev medlem i EU eftersom tidningen kraftigt förespråkade medlemskapet inför folkomröstningen 1994. (Internetkälla 18.) Därefter har Helsingin Sanomat ofta följt den linje som den finska regeringen har till EU. Det är också värt att nämna att Helsingin Sanomat inte tar lika positiv ställning till Turkiets medlemskap som Politiken och Dagens Nyheter. Frågan behandlas i två ledartexter i mitt material, 16.12.2004 och 18.12.2004. I stället framhäver man

att Turkiet skall fylla alla kriterier före medlemskapet och att detta ligger i både Turkiets och EU:s intressen. Enligt Helsingin Sanomat hade Finland tidigare under veckan också fått igenom ett krav av att Rumäniens medlemskap skjuts upp med ett år ifall landet inte uppfyller kriterierna för ett medlemskap. På grund av den nära kopplingen mellan nationella politiker och journalister i EU-sammanhang, undrar jag om denna attityd har också någonting med det faktum att göra att utvidgningskommissionären är den finländska politikern Olli Rehn. Det nämns nämligen i en intervju med Olli Rehn från 16.12.2004 att han har varit irriterad av att Rumänien och Bulgarien har fått anslutningsdatumet före länderna fyller alla kriterier för ett medlemskap.

6.3 METAFORENS ROLL I SPRÅKET OCH I JOURNALISTIKEN

I inledningen försökte jag redan beskriva metaforens viktiga roll i språket och i journalistiken, men det finns anledning att ännu lista upp metaforens funktioner i båda två. När det gäller språket anses metaforerna vara viktiga element av många orsaker. En av orsakerna är att metaforerna gör språket enklare att behärska och språkbruket blir ekonomiskt. Metaforerna gör världen enklare att strukturera och hjälper oss att anpassa oss i nya situationer utan att vi varje gång behöver lära allt på nytt. Ett exempel på detta är *informationsteknikens revolution*: vi *surfar* på Internet och *sparar* filer till exempel – det vill säga använder begrepp från det vardagliga livet. Metaforerna gör också nya fenomen begripliga som redan konstaterats i inledningen. (Lehtonen 2000: 41.) I journalistiken har metaforerna också flera uppgifter. De populariserar olika fenomen eftersom de vädjar till det vardagliga tänkandet. Den här populariseringen baserar sig på journalistiska strategier med vilka man vädjar till den gemensamma kulturella bakgrunden. Metaforerna konkretiserar speciellt långa och abstrakta samhälleliga processer som EU-integrationen. Metaforerna används också för att komprimera företeelser så att de blir mer begripliga. Komprimeringen används oftast i rubriker, men också i själva texten. Det är betydligt mer kompakt att till exempel prata om Finland genom att

personifiera landet än att prata om de beslut som Finlands regering har fattat. Därtill används metaforerna i journalistiken för att dramatisera företeelser och skapa berättelser av olika företeelser. (Hellsten 1997: 75–76.)

6.4 EUROPEISKA RÅDET SOM INSTITUTION OCH MÖTET I BRYSSEL 16–17.12.2004

Medlemsländernas statsöverhuvud och EU-kommissionens ordförande samlas till Europeiska rådet – eller EU-toppmötet – som mötet ofta kallas, ungefär fyra gånger om året. Extra möten anordnas vid behov. Rådet består av medlemsländernas utrikesministrar och av kommissionens ledamöter. Europeiska rådet är den primära källan för historiska beslut i Europeiska unionen och till exempel unionens fördrag och utvidgningar har godkänts på mötena. Rådet har dock inte någon formell verkställande eller lagstiftande makt utan det fastställer riktlinjerna för samarbetet. För att kunna genomföra rådets beslut i praktiken måste man följa det sedvanliga förfarandet för EU:s rättsakter. Rådet fungerar också som diskussionsforum på högsta politiska nivå i krissituationer och söker lösningar om medlemsländerna är oeniga. Sammanfattningar av möten kallas också för *biblar*. Europeiska rådet har således mycket makt, men det finns lite tid på mötena. Mötena varar endast två dagar och ger möjligheten till tre sessioner på ungefär tre timmar. Därtill har man tre officiella måltider där förhandlingarna också kan främjas. (Peterson & Bomberg 1999: 33–34.) EU-ledarna är hårt pressade på toppmötena. De måste hitta en lösning på ibland mycket svåra frågor. Alla ledare måste också ta hänsyn till opinionen i hemlandet i en viss fråga även om mötena har förberetts till exempel av medlemsländernas utrikesministrar. Dagens Nyheter beskriver beslutsprocessen i ett toppmöte på följande sätt i en ledartext som ingår i mitt material:

Det europeiska projektet drivs framåt genom det ena politiska beslut efter det andra och vilar ytterst på den politiska viljan hos medlemmarna. Den dag då denna vilja inte finns, uteblir besluten. Det blir i sanning historiskt. Den politiska viljan inom EU visar sig inte bara i fattade beslut utan i den möda

med vilken besluten fattas. Varje deltagare i EU:s toppmöten har sitt mandat hemifrån, och varje hemmaopinion har sina särdrag. När statsministern sätter sig vid sammanträdesbordet står hemmaagendan lika högt på hans dagordning som de gemensamma ärendena. Därför blir varje toppmöte likt en budgetmangling mellan s, v, och mp: Detaljerna flyttas fram så att huvudsaken nästan försvinner. (DN 18.12.2004)

På mötet i Bryssel 16–17.12.2004 behandlades utvidgningen av EU med Bulgarien, Rumänien, Turkiet och Kroatien. Dessutom stod terrorism, budgetram 2007–2013, EU:s narkotikastrategi 2005–2012 och relationer med tredje länder, det vill säga länderna utanför unionen, på dagordningen. Enligt ordförandes konklusioner hoppades man kunna välkomna Bulgarien och Rumänien till EU i januari 2007. Medlemskapsförhandlingarna med dessa två länder slutfördes tidigare under samma vecka som EU-toppmötet. Det bestämdes också på mötet att medlemskapsförhandlingarna med Kroatien skulle inledas i mars 2005, men det förutsattes att landet samarbetade med den internationella krigsförbrytardomstolen. (Internetkälla 6.) Den frågan som fick största uppmärksamhet på mötet och nästan all uppmärksamhet i pressen var frågan om Turkiet skulle få börja förhandla om EU-medlemskapet. På mötet bestämdes att medlemskapsförhandlingarna med Turkiet skulle inledas 3 oktober 2005.

7. EU-METAFORIKEN I POLITIKEN, HELSINGIN SANOMAT OCH DAGENS NYHETER

I denna del av studien presenterar jag de metaforkategorier som jag lyckats identifiera i materialet. I samband med varje kategori presenterar och diskuterar jag också bakgrunden till olika kategorier med hjälp av de tidigare studierna inom området. Alla kategorier har fått en kärnsats som åtminstone delvis baserar sig på de tidigare studierna (se Hellsten 1997, Nikula 1999, Musolff 2004). Enligt Lakoff och Johnsons traditionella tredelade kategorisering av metaforer representerar EU ÄR ETT FYSISKT RUM de orienterande metaforerna och

EU/STATER ÄR EN LEVANDE VARELSE-kategorin de ontologiska metaforerna. De flesta metaforerna i mitt material är strukturella som de största kategorierna EU-MEDLEMSKAP ÄR MÅLET FÖR EN RESA och EU-FÖRHANDLINGAR ÄR SPEL, KRIG, HANDEL OCH TEATER. Också kategorin EU ÄR EN VÄN/KLUBB/FAMILJ tillhör i första hand denna grupp. Därtill diskuterar jag övriga metaforer i materialet i slutet av analysdelen och dessa tillhör antingen strukturella, orienterande eller ontologiska metaforer. På grund av studiens jämförande syfte och på grund av att nästan likadana kategorier finns i de danska, finska och svenska materialen har jag valt att presentera resultaten samtidigt i stället för att presentera metaforiken i alla tidningar separat.

I kapitel 5 *Metod* har jag redan redogjort hur jag avgränsat materialet. Det är ännu värt att konstatera att jag också har utelämnat det sedimenterade och institutionaliserade uttrycket *utvidgning (av EU)*. På grund av EU-toppmötets agenda förekommer detta uttryck ofta i materialet, men jag anser det inte bidra med något nytt med tanke på studiens jämförande syfte. Det är också värt att påpeka att länder ofta anses vara personer i det internationella politiska tänkandet. Chilton och Lakoff hävdar faktiskt i sin vetenskapliga artikel *Foreign Policy by Metaphor* (1995) att största delen av det internationella politiska tänkandet baserar sig på metaforen STATER ÄR PERSONER (i Drulák 2004: 4). Som också konstaterades i kapitel 4.2.2 *Kognitiv metaforsteori*, är personifieringen mer allmänt en av de mest produktiva ontologiska metaforerna. Största delen av metaforer i mitt material kräver således också att stater anses vara personer, men jag kommer inte att behandla det desto mera. Metaforen EU ÄR EN VÄN/KLUBB/FAMILJ och EU/STATER ÄR LEVANDE VARELSER behandlas dock i egna underkapitel som redan konstaterats ovan.

Kategorierna presenterar jag i storleksordning, det vill säga den mest allmänna kategorin kommer först. Jag har valt att i de flesta fallen återge hela exempelmeningen för att det blir enklare för läsaren att förstå metaforen av sammanhanget. Med ordet *metafor* hänvisar jag till de abstraherade kategorierna och med *metaforiska uttryck* till de enskilda exemplen.

7.1 EU-MEDLEMSKAP ÄR MÅLET FÖR EN RESA

På grund av agendan på toppmötet är det naturligt att EU-MEDLEMSKAP ÄR MÅLET FÖR EN RESA-metafor är väl representerad i mitt material. Strävan att upptas som medlem i EU beskrivs oftast som slutet på en väg eller målet för en resa (se till exempel Nikula 1999: 227). Lakoff och Johnsons undersökningar har bevisat att dessa VÄG-RÖRELSE-HASTIGHET-metaforer är mycket allmänna och en del av de mest fundamentala konceptuella metaforer som vi lever av i den västliga världen. Den här metaforen strukturerar alla slags fenomen med hjälp av spatiala förhållanden som leder till exempel till följande metaforiska kartläggningar: STATER ÄR PLATSER, FÖRÄNDRING ÄR RÖRELSE, UTVECKLING ÄR RÖRELSE FRAMÅT OCH SVÅRIGHETER ÄR HINDER. (Musolff 2004: 43.)

I alla tre tidningar anses Turkiets väg mot EU vara lång och det finns många hinder på vägen. Turkiet har dock redan en del av vägen bakom sig i och med att det får börja förhandla om EU-medlemskap. Det är EU och dess medlemsländer som bestämmer hur mödosam vägen är för kandidatländerna. Jag har lyckats hitta enbart några exempel i mitt material där man hänvisar till hastigheten, nämligen exempel 1 i Politiken som hänvisar till att förhandlingarna på toppmötet går framåt och ett par exempel i Helsingin Sanomat som hänvisar till EU:s utvidningar som sker i snabb takt (se exempel 3). Anmärkningsvärt är också att resans mål för Turkiet ibland anses vara EU och ibland Europa i alla tre tidningar. Det kan bero på att frågan om Turkiets medlemskap väcker frågan om vad som tillhör Europa, men det kan också bero på att journalisterna inte tänker desto mer vilket begrepp de använder. Hellsten märkte nämligen i sin studie om den finska EU-metaforiken under Finlands medlemskapsförhandlingar att begreppen Europa och EU ofta används slumpmässigt. (Hellsten 1997: 136.)

1. Fornemmelsen af et avgørende *skred* var håndgribelig, da Europas ledare i aftes lukkede sig inde for at finde Tyrkiets *nøgle* til EU. (Politiken 17.12.2004)
2. Omvent kan de tyrkiske ledere ikke komme hjem med en udsigt til at blive *halvvejs medlem af unionen*. (Politiken 17.12.2004)

3. EU on laajentunut jo nyt erittäin nopeasti, jo jos seuraava laajentuminen on edessä jo kahden vuoden päästä, voi hyvin perustein kysyä, pystyykö unioni *sulattamaan* edes nykyisen *vauhdin*, saati sitten Turkin. (HS 12.12.2004)
4. “*Det er en lang vej igen. Vi har tilbagelagt en vigtig strækning, men endnu ikke indløst vores gevinst*”, sagde Erdogan. (Politiken 18.12.2004)
5. Forude ligger store *forhindringer* for tyrkerne. (Politiken 18.12.2004)
6. Många vill *strö spik* på Turkiets väg. (DN 13.12.2004)
7. *Turkin kivikkoinen EU-taival* (HS 17.12.2004)

Också EU ses vara på väg framåt. Beslutet att låta Turkiet börja förhandlingarna ses antingen som ett steg framåt eller som en etapp i EU:s utveckling i det danska materialet. I det danska och svenska materialet finns också ett par exempel där man anser att man har byggt en bro mellan EU och Turkiet, men inte i det finska materialet. Ett intressant exempel i det svenska materialet är exempel 11 som jag anser betyda att EU spränger sin väg fram mot Svarta havet. Således är hindret på EU:s väg väldigt stort. Eftersom det metaforiska uttrycket *spränga* förekommer också i en annan text i Dagens Nyheter, dock i en annan bemärkelse och skriven antagligen av en annan journalist, undrar jag om detta metaforiska uttryck är kulturellt betingat. Till exempel sprängmedlet dynamit är en svensk uppfinnelse.

8. Den store beslutning er trods alt kun *en etape* i EU's lange udvikling fra snævert fællesmarked til ramme om hele Europas politiske udvikling. (Politiken 17.12.2004)
9. “Tyrkiet er Europas *brohoved* til Asien, og forhandlingerne i Bruxelles bliver afgørende for, i hvilken retning Tyrkiet i fremtiden skal orientere sig. (Politiken 17.12.2004)
10. ... försöka *bygga broar* mellan Turkiet och EU, sade Margot Wallström. (DN 12.12.2004)
11. Rubrik: *EU spränger fram mot Svarta havet* (DN 18.12.2004)

Till resan mot EU hör också olika färdmedel som resan företas med. I mitt material, liksom också i Nikulas material (1999), görs resan mot EU antingen på landsvägen eller över havet. Flygplan skulle säkert vara ett alltför snabbt färdmedel med tanke på att förhandlingarna kan ta en obestämd tid. Flygplan som färdmedel skulle också uppfattas som elitistiskt och den associeras inte med gemenskap och vardag jämfört med det mera folkliga tåget. (Stålhammar 1997: 92.) Det vanligaste färdmedlet på basis av de tidigare studierna verkar också vara just tåget (om olika färdmedel i EU-sammanhang se till exempel Musolff 2004).

Det finns dock inte särskilt många hänvisningar till tåget i mitt material. Detta kan bero på att det inte är säkert att Turkiet en dag blir medlem. Processen anses inte gå vidare *som på räls* utan Turkiet har många hinder på vägen som redan konstaterades tidigare i detta kapitel. Tågresan har också en fast tidtabell vilket Turkiets medlemskap inte har. Det metaforiska uttrycket tidtabell förekommer dock några gånger i det finska materialet, men då talar man allmänt om utvidgningarnas tidtabeller (se exempel nummer 15). De enda direkta hänvisningarna till tåget i mitt material är de metaforiska uttrycken *nödbromsen* och *en biljett i andra klassen* i alla tre tidningar. Dessa negativa uttryck berättar också om det tvivel som man i medlemsländerna hyser mot Turkiet och att man vill ha möjligheten att avbryta förhandlingarna. Man vill också hålla kvar möjligheten att inte erbjuda Turkiet ett fullt medlemskap. Det är också intressant att tåget var det färdmedel som användes av EU-anshänarna i Finland i början av 1990-talet före medlemskapet, det vill säga denna källdomän användes då i ett positivt sammanhang. (Hellsten & Renvall 1997: 2–3.) Av exempel 13 framgår också att journalisten inte vill ta ansvar för uttrycket *nödbromsen* eftersom uttrycket har citationstecken omkring sig (se Nikula 1999: 230 om användningen av citationstecken). Det är nämnvärt att citationstecken används i samband med detta uttryck i *Politiken* och *Dagens Nyheter*, men i *Helsingin Sanomat* tar man på ett annat sätt avstånd till uttrycket. Uttrycket förekommer också enbart en gång i det finska materialet (se exempel 14).

12. "Der er ingen *rabattbilletter*." (Claus Larsen-Jensen, socialdemokrat, för medlemskapet) (*Politiken* 13.12.2004) "Det kan vi ikke komme hjem med, for det tyrkiske folk vil aldrig kunne acceptere *en andenklasses billet til EU*", siger Mustafa Oguz Demiralp. (*Politiken* 13.12.2004)
13. För säkerhets skull föreslås en "*nödbroms*", en möjlighet att avbryta förhandlingarna om Turkiet inte uppfyller sina åtaganden. (DN 16.12.2004)
14. Turkin kohdalla on keskusteltu näyttävästi myös niin kutsutusta *hätäjarrusta*... (HS 16.12.2004)
15. "Meidän pitäisi oppia se, että *aikataulun* ei pidä syrjäyttää sisältöä." (Olli Rehn) (HS 16.12.2004)

Andra färdmedel som förekommer i materialet är båt, bil och till och med flygande matta. Inom politiskt skrivande har sjöfartsmetaforen den längsta historien bakom sig vilket förstås är naturligt eftersom de andra färdmedlen är av nyare dato. Historien sträcker sig åtminstone tillbaka till antiken, till Aristoteles som i sitt verk *Politiken* förklarar med hjälp av en analogi

ett ömsesidigt beroende som medborgarnas insatser har till statliga affärer. I sitt verk jämför Aristoteles medborgarnas insatser med sjömännens arbete. (Internetkälla 9.) I mitt material förekommer sjöfartsmetaforen enbart några gånger. I det svenska materialet finns bara två exempel på denna metafor och egentligen borde jag behandla de svenska exemplen i ett annat sammanhang eftersom man inte anser EU-medlemskapet vara bakom en båtresa. I det svenska materialet anses Danmark vara i de mer militanta EU-motståndarnas kölvatten i exempel 18 och uppgörelsen i toppmötet är en båt som man måste styra i hamn i exempel 19. Det vanligaste metaforiska uttrycket i det danska materialet är däremot metaforen om Turkiets kurs mot Europa. Vid sidan av den viktiga Turkiet-frågan slutfördes medlemskapsförhandlingar med Bulgarien och Rumänien på toppmötet även om detta stora beslut inte fick så mycket uppmärksamhet i medierna. I ett exempel i Politiken uttrycker sig dock den bulgariske utrikesministern mycket emotivt om betydelsen av medlemskapet och anser EU vara det förlovade landet. I det finska materialet finns enbart ett exempel om en resa genom havet och båtresenären är EU.

16. *"I dag så Bulgarien kysterne på det forfjættede land (det förlovade landet). Efter en lang rejse er vores anstrengelser blevet belønnet"*, sagde den bulgarske udenrigsminister, Solomon Passy, efter at have fået den endelige melding fra EU's stats- og regeringsledere. (Politiken 18.12.2004)
17. Det er jo netop de såkaldte "islamister" i AKP, som har *udstukket Tyrkiets kurs mod det europæiske unionsfælleskab*". (Politiken 18.12.2004)
18. Också Danmarks borgerliga ligger med i *de mer militanta Turkietmotståndarnas kölvatten*. (DN 13.12.2004)
19. När Turkiet till sist gått med på ett avtal som indirekt erkänner Cypern som EU-land var dock uppgörelsen i *hamn*. (DN 18.12.2004)
20. Rubrik: EU lähtee *ristiaallokossa* Turkin jäsenyysneuvotteluihin (HS 18.12.2004)

Endast i ett exempel i materialet görs resan med bil och resenären i bilen är Turkiet. Uttrycket förekommer i det danska materialet, men bakom uttrycket är den finska EU-utvidgningskommissionären Olli Rehn. Det finns också ett exempel i det danska materialet där man använder trafikljuset som källdomän. I detta exempel är EU trafikljuset, men Rumäniens färdmedel är oklart. I ett exempel i det danska materialet är färdmedlet turkiskt, nämligen en flygande matta. Resenären var Turkiets premiärminister Recep Tayyip Erdogan som hade bråttom att besöka medlemslänternas statsöverhuvud före toppmötet. Detta exempel skulle jag

tolka som ett enstaka exempel där källdomänen är en kulturell stereotypi. Uttrycket är också ett exempel på journalistens kreativitet. Man hänvisar nog till den turkiska kulturen också i ett annat exempel i Politiken (se exempel 45 i följande underkapitel).

21. "Nej. Hvis man ser forhandlingerne som *en køretur*, så siger kommissionen til Tyrkiet: Målet er at *nå hen til punkt A*, som er medlemskab. *Hvis I kører ordentligt, så når I derhen - ikke andre steder.*" (Olli Rehn) (Politiken 16.12.2004)
22. Rubrik: Grønt lys til Rumænien giver frustrationer i Bruxelles (Politiken 14.12.2004)
23. Mens den tyrkiske ministerpræsident, Recep Tayyip Erdogan, for rundt i EU's hovedstad - fra leder til leder - som *på et flyvende tæppe*, begyndte den sidste tvivl at sive væk. (Politiken 17.12.2004)

7.2 FÖRHANDLINGARNA PÅ TOPPMÖTET ÄR SPEL, KRIG, HANDEL OCH TEATER

Metaforkategorin som består av fyra underkategorier: KRIG, SPEL, HANDEL och TEATER är lika stor som den första kategorin i mitt material. Återigen är det fråga om ett konventionellt sätt att se på politiken när EU-förhandlingarna beskrivs för allmänheten med hjälp av termer från dessa fyra källdomäner. Enligt de undersökningar som gjorts i USA är de vanligaste metaforer som används om politiken i medierna KRIG, SPEL, HANDEL och DRAMA. När politiken behandlas med termer från dessa källdomäner får medborgarna rollen som åskådare som följer politiken utifrån och har således ingen roll i den. (Hellsten & Renvall 1997: 2.) Jag behandlar i detta kapitel dessa fyra metaforer i följande ordning: SPEL, KRIG, HANDEL och TEATER.

När politiken struktureras metaforiskt med hjälp av termer från idrott och spel, framhävs tävlingen och deltagarnas meningsskiljaktigheter. (Hellsten 1997: 147.) Målet är förstås att vinna spelet eller tävlingen. I Politiken och Helsingin Sanomat finns det mycket större variation i metaforiska uttryck som tillhör denna kategori jämfört med Dagens Nyheter. Det förekommer nämligen olika idrottsgrenar och spel i metaforiken. Det hänvisas till kortspel och armvridning i båda två, därtill till kapplöpning, lagspel och hästsport i Politiken och till

boxning i Helsingin Sanomat. I Dagens Nyheter finns det däremot endast en hänvisning till någon idrottsgren och det är maratonlopp som syftar till Turkiets kommande långa förhandlingar med EU.

I Politiken anses Turkiets huvudförhandlare vara landets hjälte. Det land som ses i negativt ljus i materialet är Cypern. Landet spelar ett fult spel i och med att det försöker sparka på benen under spelets gång. Före toppmötet beskrev också en diplomat Cypern som *jokern* på grund av att landet hade hotat att använda sitt veto på mötet (se exempel 24). Danmarks statsminister Fogh Rasmussen försöker också garantera att han vinner spelet och satsar därför på flera hästar. Sammanfattat kan man säga att förhandlingarna på toppmötet inte beskrivs som ett särskilt moget eller rättvist spel i Politiken på basis av de metaforiska uttryck som jag hittat i mitt material. Detta är dock också ett konventionellt sätt att beskriva politiken (se Hellsten & Renvall 1997: 2).

Speciellt på basis av det finska materialet skulle man egentligen kunna forma kärnsatsen i formen EU-FÖRHANDLINGAR ÄR SLAGSMÅL i stället för EU-FÖRHANDLINGAR ÄR SPEL. Det är också värt att påpeka att man förstås kunde kombinera SPEL/KRIG/SLAGSMÅL-metaforer och skriva kärnsatsen i formen EU-FÖRHANDLINGAR ÄR KAMP, men jag har valt att göra en mer precis indelning. Några metaforiska uttryck som sorterar under kategorin EU-FÖRHANDLINGAR ÄR SLAGSMÅL finns också i Politiken och Dagens Nyheter, men inte lika tydligt som i det finska materialet. Av olika idrottsgrenar kan man ju tycka att till exempel armvridningen tillhör denna kategori. Men det talas också i det finska materialet att det är rätt att Turkiet *läxas upp*. EU-parlamentet har också *slått ner* förslaget om ett speciellt partnerskap med Turkiet. Det finns också *ett bittert gräl* mellan Turkiet och Cyprus. Därtill talas det om *ett tomt hot* om att skjuta upp medlemskapet om Bulgarien och Rumänien inte gör sin hemläxa. På basis av det finska materialet får man således en grymmare uppfattning av förhandlingar enligt min mening. Dessa uttryck berättar också att förhandlingarna inte var särskilt lätta. Jag undrar om denna metafor används mer i

finsk press och är således en kulturell metafor, men det skulle behövas ett större material för att kunna undersöka frågan närmare.

Som redan konstaterades tidigare innehåller det svenska materialet inte lika varierande SPEL-metaforik som övriga två. Det finns förstås också ett mindre antal exempel, men man kan också konstatera att själva förhandlingarna inte heller beskrivs lika mycket i det svenska materialet. Således anser jag att även om förhandlingarna inte beskrivs som särskilt mogen sysselsättning i Politiken, är tidningens sätt att beskriva toppmötet läsarvänligast av alla tre tidningar – och också roligast ur forskarens synvinkel. Det är också värt att konstatera att en del av de metaforiska uttrycken i Politiken sorterar både under kategorin FÖRHANDLINGAR ÄR SPEL och FÖRHANDLINGAR ÄR KRIG eftersom det till exempel talas om kamp, seger och nederlag i det danska materialet. Jag har valt att gruppera dessa metaforer i denna grupp ifall det inte klart framgår av sammanhanget att det är fråga om KRIG-metaforen.

24. "Cypern bliver *jokeren* på topmødet." (EU-diplomat) (Politiken 11.12.2004)
25. To dage før det skelsættende topmøde om *Tyrkiets vej ind i unionen*, er de 25 EU-lande delt i to *hold*. (Politiken 15.12.2004)
26. Det endelige kompromis laver de store lande. Derfor er det ikke så underligt, at Fogh *spiller lidt på flere heste* og formulerer sine krav i runde vendinger. (Politiken 16.12.2004)
27. -Det var *en lang omvej* for at komme dertil, hvor vi allerede var torsdag aften", sagde statsminister Anders Fogh Rasmussen (V) om *den politiske armvridning og de forsøg på benspænd*, som især den cypriotiske regering brugte for at få en anerkendelse ud af tyrkerne. (Politiken 18.12.2004)
28. Tyrkiets medier var fulde af *sejrsscener* med ministerpræsident Recep Tayyip Erdogan, der fredag aften vendte hjem fra EU-topmødet i Bruxelles til en sand *heltemodtagelse*. (Politiken 19.12.2004)
29. Underrubrik: Premiärminister Erdogan vill inte veta av "*ändrade regler under spelets gång*" (DN 12.12.2004)
30. - Vi är inte *anhängare* av permanenta skyddsklausuler men Turkiet har sagt sig kunna leva med det, sade Göran Persson. (DN 18.12.2004)
31. "Tässä oli kyse vain siitä, *kelle jää Musta Pekka käteen*", eräs asiantuntija kuvaa sitä, että jonkun oli vaadittava tiukempia ehtoja. (HS 15.12.2004)
32. Parlamentti *tyrmäsi* luvuin 415-259 esimerkiksi useiden ranskalaisedustajien ajaman ehdotuksen löyhemmästä kumppanuussuhteesta. (HS 16.12.2004)
33. Hän (statsminister Matti Vanhanen) sanoi uskovansa, että Turkki-päätöstä varjostanut *kädenvääntö* unohtuu ajan kanssa. (HS 18.12.2004)

En mer tillspetsad form att beskriva förhandlingar och politiken i allmänhet är med termer av krig. Eftersom denna metafor också används relativt ofta i alla tre tidningar återspeglar det

enligt min mening det faktum att förhandlingarna om Turkiets medlemskap inte var lätta. Detta får också stöd från Nikulas undersökning. I hennes finlandssvenska material används nog SPEL-metaforen i många exempel, men KRIG-metaforen lyser med sin frånvaro (se Nikula 1999: 229). Cypern anses återigen vara den svåraste parten i förhandlingarna. I exempel 35 anses också Danmark tillhöra de kritiska länderna, men landet har ändrat sin hållning under mötet. I Dagens Nyheter presenteras Danmark också som en av motståndarna som ligger i *de mer militanta motståndarnas* kölvatten (se exempel 18 i föregående underkapitel). Finland däremot anses ha tillhört *den allians* som är för Turkiets medlemskapsförhandlingar tillsammans med Sverige och Storbritannien enligt Helsingin Sanomat. Turkiets huvudförvandler Erdogan anses ha *erövrat* Europa, men enligt den finländska tidningen har turkiska journalister också *erövrat* mötesplatsen. Ett intressant exempel är också 42 i Helsingin Sanomat där Libyens ledare Muammar Gaddafi anser att Turkiet är EU:s *trojanska häst*, en dold förbannelse. Detta exempel berättar också hur en slagkraftig metafor kan få spridning i olika medier i olika länder.

34. I den sag bliver det store spørgsmål, om de græske cyprioter er villige til at isolere sig selv med en blokade under topmødet - hvilket de færreste i øjeblikket tror på. (Politiken 13.12.2004)
35. På forhånd havde lande som Frankrig, Østrig og Danmark arbejdet på formuleringer om en slags "plan B" eller permanente undtagelser for Tyrkiet, men der var klare tegn på *tilbagetog i den kritiske lejr*. (Politiken 17.12.2004)
36. Mens "*tæskeholdet*" (Chirac, Schröder, Berlusconi) forsøgte at berolige Erdogan, blev engelske Tony Blair udpeget som *fredsmægler*. (Politiken 19.12.2004)
37. Tusinder af tyrkere mødte deres leder med skilte, hvor slagordene lød: "Tyrkiet er stolt over dig", "Velkommen tilbage, *EU's erobrere*" og "*EU's nye stjerne*". (Politiken 19.12.2004)
38. Till sist ligger kanske *nyckeln till Turkiets framtid i ärkefienden Cyperns hand*. (DN 12.12.2004)
39. Sen sijaan Suomi, Britannia ja Ruotsi kuuluivat tällä viikolla siihen löyhään *liittoumaan*, jotka tukivat suorasanaisesti jäsenyysneuvotteluiden aloittamista Turkin kanssa. (HS 18.12.2004)
40. Turkille kuitenkin *ladattiin* lisävaatimus, kun sitä vaadittiin allekirjoittamaan niin kutsuttu Ankaran tullisopimus EU:n uusien jäsenmaiden kanssa ennen kuin jäsenyysneuvottelut ovat mahdolliset. (HS 18.12.2004)
41. Rubrik: Turkkilaiset toimittajat *valtasivat* kokouspaikan (HS 17.12.2004)
42. "Islamilainen maailma - kuten ääri-islamilaist, jopa bin Laden - riemuitsevat Turkin liittymisestä Euroopan unioniin. Tämä on heidän *Trojjan hevosen*", hän (Gaddafi) sanoi italialaisen La Repubblica -lehden mukaan torstaina. (HS 17.12.2004)

Det finns några exempel på HANDEL-metaforer i mitt material. Rikast är metaforiken i det finska materialet vilket är lite överraskande med tanke på att Danmark länge varit Nordens

främsta handelsnation. Orsaken till att förhandlingsprocessen ses som handel beror på att man vill poängtera att godset, det vill säga EU-medlemskapet inte är gratis. (Hellsten 1997: 152.) Exempel 45 är intressant på grund av att det inte ger en särskilt positiv bild av Erdogans sätt att förhandla på mötet. Enligt min mening är det dock inte ett särskilt lyckat uttryck som den luxemburgske utrikesministern har skapat. Exemplet berättar också att som politiker måste man vara försiktig i sitt språkbruk och när man skapar metaforiska uttryck. Som det framgår av exempel 43 och 44 måste politikerna lyckas sälja sina beslut till befolkningen. Exempel 44 vid sidan av ett exempel i det danska materialet är det enda där man överhuvudtaget hänvisar till befolkningen. Exempel 49 är också intressant och finns i alla tidningar. Bakom metaforen är återigen den finländska EU-kommissionären Olli Rehn som Politiken, Dagens Nyheter och Helsingin Sanomat intervjuade tillsammans några dagar före toppmötet. Denna gång hämtar han också sitt metaforiska uttryck från ”bilarnas värld” (se tidigare exempel 21). Eftersom Olli Rehns far har ägt en bilverkstad där han också har jobbat som ung pojke undrar jag om det i detta fall är fråga om individuell variation i metaforiken med Kövecses begrepp. Tanken bakom Rehns uttryck är att det inte går att erbjuda Turkiet speciellt förhållande med EU eftersom landet redan har det bland annat genom en tullunion med EU.

43. Men på et tidspunkt går realiteterne op for befolkningen, og så *vanker der en gedigen efterregning*. (Politiken 11.12.2004)
44. Sitä paitsi ilman tiukkoja reunaehtoja jäsenyysneuvotteluiden *myyminen jo* entuudestaan epäileville EU:n kansalaisille olisi ollut mahdotonta. (HS 18.12.2004)
45. Ifølge nyhedsbureauet AFP gik den luxembourgske udenrigsminister, Jean Asselbom, så vidt som til at sige, at Erdogan forhandlede, som om "han tror, at vi er *tæppehandlere* her i EU". (Politiken 19.12.2004)
46. *Rubrik: Fusionen* med Tyrkiet (Politiken 18.12.2004)
47. Statsminister Göran Persson varnade för de stora riskerna om EU-ledarna inte kan komma överens om ett acceptabelt *bud*: (DN 17.12.2004)
48. "Olemme yksi kerrallaan toteuttaneet jokaisen vaatimuksen, joka meille on asetettu. Emme voi hyväksyä sitä, että *tiskin alta nostettaisiin esiin uusia esteitä*". Turkiets premiärminister Recep Tayyip Erdogan (HS 15.12.2004)
49. Rehnin mukaan tilanne onkin sama jos autokauppias yrittäisi myydä saman auton kahteen kertaan. "Vanhana autojen varaosamyyjänä ymmärrän tämän logiikan aika hyvin. *Se auto on jo myyty*", Rehn sanoo. (HS 16.12.2004)

Det finns bara två exempel i det danska och svenska materialet och ett exempel i det finska materialet där förhandlingarna struktureras som teater. I Politiken och i Dagens Nyheter

används metaforen på samma sätt. Det talas nämligen om spelet bakom kulisserna vilket är ett konventionellt sätt att betrakta politiken. (Hellsten & Renvall 1997: 1.) Exempelmeningen i Helsingin Sanomat om Finlands roll i Turkiets medlemskapsfråga är också ett konventionellt uttryck. Därtill finns det två exempel i det finska materialet där det talas om b-klassens medlemskap. Jag har tolkat detta uttryck på det sättet att källdomänen är FILM och har därför valt att tillägga dessa uttryck till denna kategori.

Exempel 50 i Politiken är också intressant eftersom det i samma mening används två olika metaforer, nämligen KRIG-metaforen som förekommer i samband med TEATER-metaforen. Det finns dock flera av sådana här exempel i mitt material (som exempel 48 ovan). Det kan hända att journalisten inte tänkt på valet av metaforen. Charteris-Black och Musolff hävdar dock att användningen av två källdomäner i en mening är en av de mest effektiva retoriska verktyg. Verktuget används speciellt i rapportering av ekonominyheterna, men även bredare i tidningarnas rapportering för att intensifiera budskapet. (Charteris-Black & Musolff 2003: 167.)

50. Den græsk-cypriotiske regering *truer bag kulisserne* med at *blokere* beslutningen om at åbne forhandlinger, hvis de ikke får en klar anerkendelse. (Politiken 11.12.2004)
51. För dem som vill att EU ska *spela en roll på världsscenen* skulle det militärt starka Turkiet med dess betydande *roll* i Mellanöstern ha mycket att tillföra. (DN 13.12.2004)
52. Suomella oli merkittävä *rooli* myös viime EU-puheenjohtajakaudella 1999, jolloin Turkki hyväksyttiin hakijamaaksi. (HS 17.12.2004)

7.3 EU ÄR ETT FYSISKT RUM

En av de mest etablerade och populäraste metaforkategorin som används om EU är EU ÄR ETT HUS. (Chaban, Bain & Stats 2007: 80.) Denna metafor har också en lång historia bakom sig. Enligt Andreas Musolff introducerades metaforen *the House of Europe* första gången av Storbritanniens före detta premiärminister Winston Churchill i ett tal på 50-talet (i Chaban, Bain & Stats 2007: 82). Till en bredare användning etablerades metaforen då den

introducerades på nytt av Mikhail Gorbatsjov i ett tal år 1985. Med hjälp av EUROPA ÄR ETT HUS-metaphoren försökte Gorbatsjov ersätta den tidigare regerande metaphoren om järnridån som delade Europa i två delar. (Hellsten 1997: 142.)

I mitt material är HUS-metaphoren också väl representerad speciellt i det danska och svenska materialet. Jag har dock valt att hålla mig på en mer abstrakt nivå eftersom det inte finns många direkta hänvisningar till HUS-metaphoren bortsett från husets mäktiga och säkra dörr. Därför har jag valt att skriva kärnsatsen i formen EU ÄR ETT FYSISKT RUM. Detta val har jag också gjort därför att jag anser HUS-metaphoren vara mer positiv än vad de metaforiska uttrycken i mitt material syftar på.

Som det framgår av exemplen nedan anses EU vara ett utrymme med tydliga gränser dit man stiger in. Det är dock inte lätt att komma in på basis av mitt material. I det finska materialet talas om EU:s port. Därtill varnas det att det finns en risk att EU-huset har flera våningar i framtiden – det vill säga att det också inom huset kommer att finnas stängda delar. HUS-metaphoriken är dock återigen rikast i det danska materialet. I förhandlingarna mellan medlemsländerna och Turkiet under toppmötet försöker man hitta nyckeln till huset. EU-husets dörr har också dörrstoppare och det finns en nödutgång ifall någonting skulle gå gale i förhandlingsprocessen och man inte kan låta Turkiet komma in med sin nyckel. Som det också framgår av exempel 54 nedan anses kandidatländerna vara ute där det är kallt, inne i EU är det däremot varmt och mysigt. Detta är också ett mycket konventionellt sätt i pressen att beskriva nya länders inträde i EU (se till exempel Chaban, Bain & Stats 2007: 87). Värt att notera är också att i exempel 55 berättas att Danmarks statsminister stödjer alla möjliga specialarrangemang när det gäller Turkiets medlemskap. Kanske berättar detta exempel om den kritiska förhållningen som tidningen Politiken har till den danska regeringen. Därtill talas det i de danska och svenska materialen att EU har *grannar* (exempel 61) som också är ett ofta förekommande uttryck i beskrivningar av ländernas relationer (se till exempel Internetkälla 20, Lakoff). I det svenska materialet finns det få exempel med direkt hänvisning till ett hus. Man

får dock återigen bilden av att det är svårt att komma in i EU och att EU har öppnat dörren motvilligt eftersom grannarna bultat på dörren.

53. Således EU-kommissær Günter Verheugen, der proklamerer, at “med Tyrkiets *intræden* vil Den Europæiske Union blive en verdenspolitisk aktør”... (Politiken 11.12.2004)
54. Mens EU-landene således beslutter at *lukke Rumænien ind i varmen*, blev udenrigsministrene i går enige om, at der skal stilles anderledes hårde krav til, at Tyrkiet en dag kan blive medlem. (Politiken 14.12.2004)
55. På den anden side vil Anders Fogh Rasmussen (V) i aften støtte hver eneste *nødbremse, stopklods og nødudgang*, der kan skrives ind i EU's beslutning om at åbne forhandlinger med Tyrkiet. (Politiken 16.12.2004)
56. Tyrkiet på Europas *dørtrin*. (Politiken 17.12.2004)
57. Fornemmelsen af et avgørende skred var håndgribelig, da Europas ledere i aftes lukkede sig inde for at finde Tyrkiets *nøgle* til EU. (Politiken 17.12.2004)
58. Rubrik: Turkki *Euroopan porteilla* (HS 12.12.2004)
59. Pian 28 maahan laajentuvassa unionissa on vaarana syntyä useammankin kuin *kahden kerroksen* väkeä. (HS 18.12.2004)
60. Till sist ligger kanske *nyckeln till Turkiets framtid i ärkefienden Cyperns hand*. (DN 12.12.2004)
61. Europeiska unionen har närmast tveksamt och motvilligt expanderat för att *grannar bultat på dess dörr...* (DN 18.12.2004)

Den inne/ute-dikotomi som rumsliga metaforer hänvisar till motsvaras också av indelningen i centrum och periferi enligt Hellsten. Centrumet uppfattar man som *en kärna* som man vill vara en del av. Periferin betyder att man lämnas ensam utanför. (Hellsten 1997: 121.) I mitt material hänvisas till den här kärnan ett par gånger i det svenska materialet i ungefär samma betydelse som det metaforiska uttrycket *andraklassens medlemskap*. Det talas om EU:s kärnområden, till exempel den fria rörligheten, som man inte vill låta Turkiet bli en del av.

62. Begränsningarna kan komma att gälla på flera av EU:s *kärnområden*, som fri rörlighet för arbetskraft, tillgång till stöd från unionens strukturfonder och rätten till jordbruksbidrag. (DN 18.12.2004)

Christina Schäffner, professor i översättningsvetenskap vid Aston universitetet i England, pekar på i sin studie att EU ÄR ETT HUS-metaforen kan ses som ett delfält till en mer abstrakt EU SOM ARKITEKTUR-metaforen som har varit särskilt produktiv i tysk, engelsk och amerikansk press (i Nikula 1999: 225). Jag har funnit enbart tre exempel på metaforiska uttryck som tillhör denna kategori i det danska materialet och ett exempel i det svenska materialet där byggnaden är dock Turkiet. Detta beror kanske delvis på ämnet som behandlas

på toppmötet, det vill säga utvidgningen och inte fördjupningen av integrationen. Nikula hade inte heller exempel på ARKITEKTUR-metajoren i sitt material vilket enligt henne kunde bero på att EU-byggnaden redan är färdig. (Nikula 1999: 226.) Både hon och jag har dock så pass lite material i våra undersökningar att det är omöjligt att säga hur ofta den här metajoren fortfarande förekommer.

63. Jeg ønsker et solidt sammentømret Europa. (Politiken 18.12.2004)

64. Och den nationalstatliga republik som uppstod 1923 ur dess *ruiner* är i ännu högre grad *en europeisk skapelse, modellerad* efter den franska republikanismens ideal ... (DN 16.12.2004)

Det hänvisas också till ett annorlunda fysiskt rum än ett hus i mitt material två gånger. EU beskrivs nämligen som *en förvirrad hönsgård* i exempel 65 från Politiken. Bakom metajoren är en dansk sakkunnig som är emot Turkiets medlemskap. Han tycker i stället att de länder som redan är medlemmar i EU och som har likadana kulturer skall fördjupa sin integration och utveckla en fungerande säkerhets- och utrikespolitik för att inte behöva USA:s stöd. Detta metaforiska uttryck har jag också tolkat som ett enstaka fall och ett exempel på journalistens kreativitet. Den finländska kommissionären Olli Rehn påminner också i Helsingin Sanomat att EU-medlemskapet betyder förpliktelser och EU är således inte enbart *en rosgård* för de nya medlemsländerna. Rehns metaforiska uttryck är mer allmänt. EU beskrivs ibland mycket positivt som trädgård eller paradiset, det vill säga med en metafor som framhäver EU:s under för de som står utanför. (Chaban, Bain & Stats 2007: 86.)

65. I stedet for en forfjamsket hønsesgård, der kryber i ly bag USA, når ræven dukker op. (Politiken 11.12.2004)

66. "Eurooppa ei ole vain ruusutarha, vaan jäsenyys tarkoittaa myös merkittäviä sitoumuksia ja lakiuudistuksia." (utvidgningskommissionären Olli Rehn) (HS 16.12.2004)

7.4 EU ÄR EN VÄN/KLUBB/FAMILJ

Att staten ses som en familj i politiskt tänkande har gamla anor, denna metafor kan nämligen också föras tillbaka till antiken. I många europeiska språk hittar vi också ord som det tyska

”Vaterland” eller engelska ”patriotism”. I alla dessa fall förstås en sociopolitisk enhet som en familj med föräldrar som är gifta och till familjen hör också barn. Dessa förhållanden förekommer också ofta i EU-sammanhang mellan medlemsländerna eller ett land och EU. (Musolff 2004: 13–14.) Enligt Stålhammar används familjemetaforen när problematiska statskonstruktioner skall framställas som naturliga och hållbara. (Stålhammar 1997: 90.) Det finns dock sparsamt av sådana positiva metaforiska uttryck i mitt material. Familjemetaforen förekommer enbart i ett exempel i det danska materialet där Turkiet anses vara barnet till EU och Turkiets gamla diktator Atatürk (Atatürk betyder turkarnas far). Som föräldrar till Turkiet är Atatürk och EU de som *uppfostrar/reformerar* Turkiet till ett europeiskt land. I det svenska materialet förekommer det metaforiska uttrycket familjen också två gånger, men inte direkt i samband med frågan om Turkiet. I det finska materialet förekommer familjemetaforen inte alls.

67. Atatürk var tyrkernes *far* - EU kan kalde sig tyrkernes *mor*. (Politiken 17.12.2004)

68. Bildtext: När dessa länder (Rumänien och Bulgarien) *inlemmas i EU-familjen* har unionens gräns flyttats en bra bit österut. (DN 18.12.2004)

Det är vanligare att EU eller en del av dess medlemmar ses som en klubb än som en familj. Det är förstås inte lika positivt att beskriva EU med denna metafor. Det talas om *den europeiska klubben* och *den kristna klubben* i det svenska och danska materialet. Bakom uttrycket *kristen klubb* är Turkiets huvudförhandlare Erdogan. Enligt min åsikt är det anmärkningsvärt att KLUBB-metaforen inte förekommer i det finska materialet. I överlag finns det få exempel i det finska materialet där man beskriver relationer mellan medlemsländerna och mellan medlemsländerna och Turkiet. Jag undrar om detta delvis beror på att Finland åtminstone tidigare var ett mer integrationsvänligt land och ville vara med i *kärnan* av beslutsfattandet. De mera ”motvilliga” medlemmar Sverige och Danmark har i stället sett EU som en organisation mellan medlemsländerna eller *klubbmedlemmar*. Detta är också en fråga som borde undersökas vidare med ett större material.

Därtill ses EU som en krets i det svenska och det finska materialet. I ett av Politikens exempel som direkt har lånats in från en italiensk tidning beskrivs det kommande förhållandet mellan EU och Turkiet som ett pinsamt äktenskap. Det finns också ett exempel i det danska respektive svenska materialet där en del av medlemsländerna ses som Turkiets vänner. Det framgår av exempel 72 att Dagens Nyheter anser Sverige tillhör dessa vänner, men inte Danmark. Det allra vanligaste sättet att metaforiskt beskriva förhållandet med Turkiet i alla tre materialen är det metaforiska uttrycket *privilegerat partnerskap*. Eftersom uttrycket förekommer inom citationstecken i de flesta exemplen i Politiken tyder det på att journalisten inte vill stå bakom ordvalet. I det finska materialet förekommer uttrycket tre gånger varav två är också i citationstecken. I det svenska materialet är detta uttryck dock enbart i en exempelmening av fyra i citationstecken. Oavsett landets förhållning till Turkiet-frågan verkar detta metaforiska uttryck således vara mest accepterat i Dagens Nyheter.

69. Rumænien og Bulgarien er om få år medlemmer af *den europæiske klub*, mens Kroatien ligesom Tyrkiet begynder at forhandle næste år. (18.12.2004)
70. Også Anne Mette Vestergaard (sakkunnig) forestiller sig, at EU går længere end det "*privilegerede partnerskab*", flere europæiske ledere bragte på tale for Tyrkiet. (18.12.2004)
71. Også den store italienske avis Corriere della Sera koncentrerade sig om problemerne forude: "På trods af al rygklapperiet, så er topmødets sande sejrherre tvivlen og *barriererne*. Det forudskikker *et forpint ægteskab* i 2015", skrev avisen. (Politiken 19.12.2004)
72. Turkiets *vänner* vid detta toppmöte finns i Storbritanniens, Spaniens och Sveriges socialdemokratiska regeringar. (DN 13.12.2004)
73. Vi kan inget göra om EU känner att de kan leva med att bara vara *en kristen klubb*... men dessa länder *bränner sina egna broar till resten av världen*, historien kommer inte att förlåta dem, sade Erdogan enligt brittiska The Times. (DN 14.12.2004)
74. Turkki itse on vaatinut toistuvasti, ettei muun muassa Itävallan ajama "*etuoikeutettu kumppanus*" ole sille riittävä, vaan se haluaa unionin täysivaltaiseksi jäseneksi. (HS 14.12.2004)

Ett intressant och mer innovativt exempel i det danska materialet är den diskussion som förs av Turkiets huvudförhandlare Recep Tayyip Erdogan och en journalist vid en presskonferens efter toppmötet. Förhållandet mellan Cypern och Turkiet är som känt mycket problematiskt och här behandlas det diplomatiskt med hjälp av humor. Chilton och Ilyin skriver i sin vetenskapliga artikel *Metaphor in Political Discourse: The Case of the "Common European House"* (1993) att metaforer kan användas också som ett hjälpmedel i diplomatin för att undvika en alltför direkt hänvisning till ett känsligt ämne (i Hellsten 1997: 74.)

75. "Hvordan har De det med at sige ja til en blind date med en pige ved navn Cypem? ", vil en journalist fra de bagerste rækker vide. "Jeg vil ikke kalde det en *blind date*. Faktisk har vi kendt hinanden længe, og vi har også et godt øje til hinanden. Og jeg er sikker på at, vi vil få det bedre sammen i fremtiden", svarer en grinende Erdogan, mens salen igen bryder ud i latter. (Politiken 19.12.2004)

7.5 EU/STATER ÄR LEVANDE VARELSER

Även människokroppen har varit en källa för metaforer som betecknar sociala och politiska enheter i den västerländska kulturen redan från och med antiken. (Internetkälla 10.) Traditionellt har dock måldomänen varit en nationalstat och dess socioekonomiska system. (Musolff 2004: 84.) Dessa metaforer används nog också om EU som helhet vid sidan av enskilda medlemsländer.

Från materialet framgår att man anser att EU, medlemsländerna och kandidatländerna har fysiska kroppar. Man måste till exempel vara i tillräckligt bra form för att kunna bli medlem i EU enligt det finska materialet där detta uttryck förekommer flera gånger (se exempel 86). Det är också intressant att i exempel nummer 84 från Helsingin Sanomat anser man de stora medlemsländerna vara längre än de andra medlemmarna. I det danska och finska materialet talas det också om Turkiet som EU:s största munsbit. I det danska materialet talas det också att EU är nära att nå gränsen för *fullblodsmedlemmar* i exempel 79 med vilken hänvisas till att EU inte kan utvidgas hur långt som helst. Kroppen kan också vara mer eller mindre sjuk – som till exempel Turkiet har varit, men är på väg att återhämta sig. Enligt min mening hänvisas här också till KRIG-metaforen, att Turkiet har varit i kriget eftersom landet har varit på *sjukläger*. Det är också värt att förklara att det metaforiska uttrycket *den sjuka mannen* har använts sedan 1600-talet, men speciellt användes det på 1800-talet om förfallet av det Osmanska riket – det vill säga riket som det nutida Turkiet också tillhörde. Detta kommer man ännu ihåg i det danska materialet (se exempel 78) på samma sätt som i brittisk EU-metaforik i Musolffs

undersökning. (Musolff 2004: 97.) Enligt min mening berättar detta exempel återigen om metaforens makt eftersom sådana här metaforiska stereotyper kan leva länge i språkbruket och i människornas uppfattningar.

76. Överst på sidan en rubrik: *EU's største mundfuld*. De 25 EU-lande synes på forhånd enige om at indlede optagelsesforhandlinger med Tyrkiet senere på ugen. Men tyrkerne skal ikke vide sig sikre på at *komme ind*. Og slet ikke på samme vilkår som alle andre. (Politiken 13.12.2004)
77. Det vigtigste er, at Tyrkiet *står på egne ben* og afslutter det projekt, vi er i gang med. (Turkiets hovedforhandlere, ministerpresident Recep Tayyip Erdogan) (Politiken 17.12.2004)
78. Tyrkiet var engang kendt som "*Europas syge mand*". Nu har landet forladt *sygelejet og er på vej til at blive rask*". (Muharrem Aydas) (Politiken 18.12.2004)
79. EU er ved at nå grænsen for *fuldblodsmedlemmer*, men både i øst og i syd får naboerne lov at komme tæt på anno 2020. (Politiken 18.12.2004)
80. Bortom EU-förhandlingarna har också Turkiet *en självklar europeisk identitet*, både i sina egna och omvärldens ögon. (DN 16.12.2004)
81. ...att det som började som *en ekonomisk klubb* för sex krigströtta länder i Västeuropa i en ganska nära framtid kommer att *sträcka sig in* i det gamla osmanska imperiets *hjärtland*... (DN 18.12.2004)
82. Inte minst med hänvisning till att *EU, som väger litet för lätt i världen* jämfört med makter som USA och Kina "*skulle väga tyngre* i framtiden genom Turkiets närvaro". (Chirac) (DN 18.12.2004)
83. Täysin toisenlaisen kannan Turkkiin otti maanantaina europarlamentaarikko Ville Itälä (kok.). Hän varoitti puheessaan Strasbourgissa, että 70 miljoonan asukkaan maan liittyminen unioniin *on niin suuri pala nieltäväksi*, että EU "*voi tukehtua Turkin jäsenyyteen*". (HS 14.12.2004)
84. ...etteivät suuret maat pääse vedättämään EU:ssa, varaamaan itselleen erioikeuksia tai päättämään asioista *muiden päiden yli*. (HS 18.12.2004)
85. Turkki ei *menettänyt kasvojaan* Brysselin Kypros-kriisissä, joksi *kädenvääntö* täällä nimettiin: pääministeri Recep Tayyip Erdoganin ei tarvitse nimeltä mainiten tunnustaa Kyproksen tasavaltaa. (HS 18.12.2004)
86. ...ettei uusia jäsenmaita päästettäisi jäseneksi vain poliittisin perustein, vaan että niiden on myös todellisuudessa oltava *EU-kuntoisia*. (HS 15.12.2004)

Det är också mycket vanligt att stater och olika institutioner anses ha en livscirkel. (Musolff 2004: 90.) Det finns några metaforiska uttryck i denna kategori i mitt material, till exempel nummer 87 om EU:s växtvärk i det danska materialet och exempel 88 om kandidatländernas mogenhet som förekommer i alla tre tidningar.

87. Rubrik: *Europa har vokseværk* (Politiken 17.12.2004)
88. ... att landet är *moget* att börja förhandla om EU-medlemskap (DN 13.12.2004)

Det finns ett metaforiskt uttryck i det svenska materialet där man anser EU vara *en levande organism* i stället för en människa. EU/stater anses också vara tänkande varelser, personer. I det svenska materialet talas till exempel om Turkiets europeiska *identitet*. I både det finska

och svenska materialet förekommer Olli Rehns uttryck att EU måste *hålla sitt ord*. EU anses också ha anledning till att vara sträng mot Turkiet i det finska materialet (innehåller en ordlek eftersom Turkiets huvudstad Ankara betyder sträng på finska). Detta uttryck hänvisar också till EU:s roll som Turkiets uppfostrare.

89. Men EU är *en levande politisk organism* och inte en *byråkratisk papperskvarn*. (DN 16.12.2004)

90. - För det första har vi redan utlovat medlemskap och *EU måste hålla ord*. (Olli Rehn) (DN 16.12.2004)

91. Rubrik: *EU syyistä ankara* (HS 18.12.2004)

7.6 ÖVRIGA METAFORER I MATERIALET

Eftersom huvudvikten i studien ligger i metaforiska kategoriseringar, har sådana metaforiska uttryck som förekommer enbart en eller två gånger i stort sett lämnats bort från analysen. Utöver de kategorier som diskuteras noggrannare i detta kapitel kan det kort konstateras att det finns några metaforiska uttryck där källdomänen är väder (storm), mat (kryddor), naturkraft (ström), ljus och mörkhet (i skymundan) eller maskin (lobbymaskin) i det svenska materialet. I det danska materialet finns det några exempel där källan är jordbruk (smørhul) eller rakningen (barberingen) och i det finska materialet jordbruk (sato), natur (jääkausi suhteissa), religion (kalvinistien salaliitto), historia (fasismi) och eld (tulenarkuus). Alla dessa källor är också konventionella även om några enstaka metaforiska uttryck är okonventionella.

Det förekommer dock ett par mindre metaforkategorier i mitt material som jag ännu anser vara värda att diskutera noggrannare. Metaforkategorier som behandlas i detta kapitel är den strukturella metaforen EU-FÖRHANDLINGAR ÄR EN FEST som förekommer enbart i det danska materialet och den strukturella metaforen EU ÄR EN SKOLA som förekommer i det danska och finska materialet.

Att toppmötet äger rum en vecka före jul har satt sina spår i den danska metaforiken. På basis av mitt material har jag gett kategorin namnet EU-FÖRHANDLINGAR ÄR EN FEST, och

bortsett från ett uttryck i materialet är det fråga om Turkiets EU-förhandlingar. Även om källdomänen är mycket positiv får man inte ett särskilt positivt intryck av själva metaforiken i materialet. Det talas till exempel om att de länder som är emot Turkiets medlemskap har tagit fram julpappret för att packa sin ”nej” i det (se exempel 93). På basis av materialets omfång är det omöjligt att säga hur konventionell metaforen är och om den är typisk endast för Danmark. Jag har dock inte hittat denna metafor i de tidigare studierna om EU-metaforiken. Därför tolkade jag metaforen ursprungligen som tillfällig, kulturellt betingad och okonventionell. Efter en noggrannare analys märkte jag dock att det vid sidan av julen används uttrycken *välkomstgåva* och *baksmälla före festen* i materialet och således är metaforen inte tillfällig. Metaforen är inte heller enbart dansk eftersom uttrycket baksmälla har lånats från en rubrik i den belgiska tidningen *Le Soir*. En turkisk diplomat är också bakom ett metaforiskt uttryck där julen är källdomänen. Enstaka metaforiska uttryck har nog också med Danmarks kultur att göra eftersom till den danska jultraditionen hör olika jullekar som är ursprunget till exempel 92. Nedan presenteras också ett exempel där Erdogan anses vara en galjonsfigur, men i stället för att hänvisa till sjöfarten som i svenska och i finska språket har ordet sitt danska ursprung i en traditionell tårta som bland annat äts i juletiden.

Som konstaterades i kapitel 4.2.3.2 *Kulturell variation* kan en konceptuell metafor ha mycket annorlunda metaforiska uttryck i olika kulturer och även om själva metaforen skulle vara konventionell kan metaforiska uttryck vara okonventionella. Således skulle jag föreslå att metaforen EU-FÖRHANDLINGAR ÄR EN FEST är konventionell, men de metaforiska uttrycken om julen som förekommer i materialet är okonventionella. Det kan också hända att källdomänen FEST föredras i Danmark i stället för andra möjliga källdomäner. I vilken omfattning metaforen används i EU-sammanhang i andra språk skulle dock kräva en vidare studie med ett större material. En näraliggande kategori till FEST-metaforen är MUSIK-metaforen som också förekommer endast i det danska materialet (se exempel 95). Det finns dock enbart några uttryck som tillhör denna kategori och måldomänen är inte samma i alla uttryck.

92. Der kan argumenteres for tyrkisk EU-medlemskab i overordnede idealistiske termer, men medlemskab om ti år er ikke praktisk gennemførligt uden *et hav af politiske og juridiske julelege*. (Politiken 11.12.2004)
93. To dage før det skelsættende topmøde om *Tyrkiets vej ind i unionen*, er de 25 EU-lande delt i to hold. Tyrkiets *sande venner* og dem, *der har fundet julepapiret frem for at pakke deres nej flottest ind*. (Politiken 15.12.2004)
94. Den tyrkiske delegationens *kransekagefigur*, ministerpræsident Recep Tayyip Erdogan, sluttede sig til tyrkerne på Hotel Conrad onsdag aften. (Politiken 17.12.2004)
95. Rubrik: *Den falske melodi* om Turkiet og EU (Politiken 11.12.2004)

Som redan konstaterades i kapitel 7.5 *EU/Stater är levande varelser* måste ett kandidatland vara tillräckligt mogen till EU. Dessa exempel kunde också kombineras med de enstaka metaforiska uttrycken i det danska och finska materialet där EU anses vara en skola. För att bli medlem måste man således gå i skolan först och bli mogen för medlemskapet. EU ÄR EN SKOLA-metafor används dock även efter medlemskapet. I det danska Politiken anses nämligen att Turkiet blir en nybörjarkurs i islam för EU (exempel 98). Många finländare känner också till uttrycket ”Finland är den bästa eleven i EU” i betydelsen att Finland är duktig på att implementera olika EU-direktiv. I vilken omfattning denna metafor är fortfarande produktiv i danska, finska och svenska medier är dock svårt att bedöma på basis av mitt material.

96. Der er dog forskel på de to landes risiko (Bulgarien och Rumänien) for at blive sendt et år i *skammekrogen*. (Politiken 18.12.2004)
97. Rehnin mukaan kyse ei ole ”*tyhjistä uhkauksesta*” vaan EU:ssa ollaan valmiita lykkäämään jäsenyyttä, jos Bulgaria ja Romania *eivät tee kotiläksyjään*. (HS 16.12.2004)
98. Rubrik: *Tyrkiet bliver et islamkursus for begyndere i EU* (Politiken 19.12.2004)

8. DISKUSSION

Det har varit mycket intressant att göra bekantskap med EU-metaforiken och jämföra den i olika nordiska tidningar. Den här lilla undersökningen har dock väckt flera frågor än vad den har gett svar på. På basis av de resultat som jag fått anser jag att det skulle vara intressant att samla ett större material från flera tidningar per nordiskt land och jämföra EU-metaforer samt även politikens metaforer mer allmänt. På basis av ett större material kunde man också hitta

möjliga underliggande kulturella skillnader som speciellt intresserar mig som arbetar nordiskt. I denna studie har det varit stora skillnader i materialet och detta har förstås påverkat resultaten. Det skulle vara lättare att jämföra metaforiken ifall materialet från olika tidningar och länder skulle vara ungefär lika stort.

Som det framgår av studien är många EU-metaforer vanliga i politiskt språkbruk mer generellt. Eftersom EU:s utvidgning var toppmötets viktigaste fråga fanns det en stor mängd RÖRELSE-metaforer i materialet. Därför skulle det också vara intressant att i fortsättningen ha material där också den andra dimensionen av EU-integrationen, det vill säga fördjupningen av integrationen behandlas. Att gå igenom allt material från flera tidningar har varit arbetskrävande och i större studier lönar det sig att hitta andra metoder att behandla materialet. Jag anser också att det finns anledning av att precisera identifieringsprocessen av metaforiska uttryck i materialet. Det är dock värt att komma ihåg att det som man kan få fram med en metaforanalys har också sina gränser. Som Hellsten konstaterar ger metaforforskningen enbart ett perspektiv på att behandla ett ämne i stället för att vara en heltäckande teoretisk konstruktion. (Hellsten 1997: 180.)

Jämförande metaforstudier har nog praktiskt värde i undervisningen av främmande språk och i översättningen. När man vet hurdana skillnader det finns mellan två eller flera språk kan man fästa uppmärksamhet på dessa i undervisningen eller i översättningen (se närmare Charteris-Black & Musolff 2003). På basis av min studie kan det konstateras att en stor del av metaforer som används om EU inte orsakar några problem för inläringen och översättningen mellan finska, danska och svenska. Egentligen endast EU-FÖRHANLINGAR ÄR EN FEST-metaforen i det danska materialet kräver viss kunskap om kulturen, som till exempel det metaforiska uttrycket *kransekagefiguren*.

En viktig fråga som jag inte ännu har diskuterat är frågan om metaforernas uppkomst och utspridning. Det är dock ofta svårt att hitta vem som står bakom ett metaforiskt uttryck. Metaforerna är en del av det vardagliga språkbruket och som min undersökning också visar är

största delen av dem väletablerade och konventionella åtminstone i EU-sammanhang. Metaforerna ändras och utvecklas också hela tiden och samma metafor kan också användas i argumenteringen positivt eller negativt, som till exempel TÅG-metaforen i mitt material jämfört med Hellstens studie om den finska EU-metaforiken före folkomröstningen. Från flera exempelmeningar i mitt material ser man dock att en politiker presenterar metaforen och journalisten sprider metaforen till en bredare grupp. Detta tjänar båda parter intressen. Journalisten får ett kraftfullt uttryck till exempel för rubriken och källan för metaforen får sin synvinkel av ett fenomen igenom. (Hellsten & Renvall 1997: 2.) En del av metaforerna skapas också av journalisterna själva eller journalisten ändrar på något sätt ett metaforiskt uttryck som källan har uttryckt. (Hellsten 1997: 69.)

Enligt den tjeckiska forskaren Petr Drulák omges EU också av ett transnationellt "talgemenskap" som består av politiker, sakkunniga, tjänstemän, aktivister, affärsmän och journalister. Dessa pratar med varandra om EU genom att använda ett gemensamt språk om den europeiska integrationen, det så kallade "Euro-speak". (Drulák 2004: 16.) I detta "Euro-speak" har också metaforerna en viktig roll. Man har också märkt EU:s politiska diskurs regelbundet producerar metaforer för att introducera nya politiska koncept och beskriva EU:s komplexa politikområden. Ett exempel på en institutionaliserad metafor är EU:s *utvidgning*. (Chaban, Bain & Stats 2007: 80.) Det är således inte märkligt att metaforiken är så pass likadan i min studie.

Det finns några exempel i materialet som får mig att tänka på den här talgemenskapen. Vem har nämligen skapat det metaforiska uttrycket *privilegierat partnerskap* som ett alternativ till ett fullt medlemskap och det metaforiska uttrycket *nödbroms* som berättar att det måste vara möjligt att avbryta förhandlingarna längs vägen. När dessa metaforiska uttryck har skapats är också intressant – det vill säga har dessa använts i samband med något annat lands medlemskap än Turkiets. Dessa två enligt min mening negativa uttryck verkar ha fått stor spridning även om journalisterna i Politiken, Helsingin Sanomat och ibland också i Dagens Nyheter inte vill stå bakom uttrycken. Alla tidningar har ju en positiv inställning till EU.

9. SAMMANFATTNING

I denna studie har jag undersökt hur EU-toppmötet 16–17.12.2004 och mötets viktigaste fråga om Turkiets medlemskapsförhandlingar presenteras för allmänheten med hjälp av metaforer i den danska tidningen Politiken, den finska tidningen Helsingin Sanomat och den svenska tidningen Dagens Nyheter. Studien har varit jämförande och intresset har riktats på skillnader i metaforiken och jag har också diskuterat vad dessa skillnader kan bero på. I samband med analysen av olika metaforer har jag också funderat på om den bild och attityd som metaforerna förmedlar är positiv eller negativ. Jag har också kort diskuterat frågan vem som skapat EU-metaforerna och hur jämförande studier i metaforiken kan hjälpa i andraspråksinläringen.

Materialet består av texter från perioden 11–19.12.2004 från de tre tidningarna. Det danska materialet är allra störst och innehåller dubbelt så många metaforiska uttryck som det svenska materialet och över en tredjedel mer än det finska materialet. Det fanns också flera röster som deltog i debatten på Politikens spalter jämfört med Helsingin Sanomat och Dagens Nyheter. På basis av undersökningen kan man i likhet med Carl Bildt konstatera att Sverige *släckt ljuset* när det gäller både EU och EU-rapporteringen år 2004. Den stora skillnaden i antalet metaforiska uttryck har förstås också varit problematiskt på grund av att det skulle ha varit lättare att jämföra metaforiken ifall materialet från olika tidningar hade varit ungefär lika stort. Mina forskningsresultat stöder dock Tjernströms iakttaganden om EU-nyhetsbevakningen i de nordiska tidningarna. Hon har kommit fram till att EU-nyhetsbevakningen är allra bäst i den danska dagstidningen Politiken.

Den teoretiska ramen i studien utgörs av den kognitiva metafor-teorin som ursprungligen har utvecklats av de amerikanska forskarna George Lakoff och Mark Johnson. Enligt teorin är hela det mänskliga begreppssystemet metaforiskt. I stället för de enstaka metaforiska uttrycken har intresset riktats mot konceptuella metaforer och hur de organiserar vårt tänkande i samband med EU. Senare utvecklingar i den kognitiva metafor-teorin har tagits till hänsyn i

den teoretiska ramen, speciellt den ungerska forskarens Zoltan Kövecses tankar om kulturens påverkan på metaforiken. Begreppet metafor definierade jag enligt den kognitiva metaforteorin som ett sätt att behandla ett mer abstrakt och obekant fenomen genom ett mer bekant och konkret fenomen. Det mer abstrakta fenomenet blir således mer begripligt. Bortsett från innovativa/okonventionella metaforer sker betydelseöverföringen enbart åt ett håll, från källdomänen till måldomänen, det vill säga från det bekanta fenomenet till det obekanta fenomenet. Metaforen anser jag också vara ett sätt att vara i växelverkan med läsaren inom journalistiken.

Metoden har varit kvalitativ närläsning av materialet. Jag har läst igenom tidningstexter som behandlar EU-toppmötet och identifierat de uttryck som jag ansett vara metaforiska. Dessa uttryck har jag sedan samlat till större kategorier och gett dem en kärnsats som åtminstone delvis motsvarat tidigare studier om EU-metaforiken. Det finns dock många enstaka uttryck i materialet som inte verkar tillhöra någon kategori.

EU och dess förhandlingar beskrivs med konventionella metaforer i alla tre tidningar. De strukturella metaforerna EU-MEDLEMSKAP ÄR MÅLET FÖR EN RESA OCH EU-FÖRHANDLINGAR ÄR SPEL, KRIG, HANDEL OCH TEATER utgör de största kategorierna i materialet och är båda konventionella sätt att beskriva EU i pressen. Toppmötets viktigaste fråga, Turkiets eventuella medlemskapsförhandlingar med EU påverkar förstås resultaten. På basis av alla tre tidningar visar sig Turkiets väg vara mödosam. Det är också svårt att komma in i EU-huset efter den långa resan. I stället för den traditionella HUS-metaforen har jag dock skrivit kärnsatsen i formen EU ÄR ETT FYSISKT RUM. Många exempel i mitt material är nämligen ganska abstrakta och jag anser också att HUS-metaforen är alltför positiv jämfört med uttrycken i mitt material. Alla dessa kategorier kräver att stater anses vara personer, men också största delen av det internationella politiska tänkandet anses basera sig på metaforen STATER ÄR PERSONER. Jag har också behandlat separat metaforen EU ÄR EN VÄN/KLUBB/FAMILJ och EU/STATER ÄR LEVANDE VARELSER. Att den konventionella metaforen EU ÄR EN FAMILJ nästan inte alls förekommer i materialet kan

bero på att det tar tid innan Turkiet kommer in i EU och om landet överhuvudtaget anses tillhöra familjen. Den skepsisen som man hyser mot Turkiets medlemskap ser man till exempel i uttrycket *privilegierat partnerskap* som vissa länder stödjer som ett alternativ till familjemedlemskap. Den bild som skapas av mötet med hjälp av metaforer är således inte särskilt positiv.

Det finns också skillnader i metaforiken mellan tidningarna, till exempel i hur man beskriver förhandlingarna på mötet. I den danska Politiken används nämligen SPEL- och KRIG-metaforen för att dramatisera berättelsen. På basis av det finska materialet kunde man tolka förhandlingar som slagsmål i stället för spel och således får man en grymmare uppfattning av förhandlingarna. En skillnad är också användningen av KLUBB-metaforen som förekommer i det danska och svenska materialet, men inte i det finska materialet. I överlag finns det få exempel i det finska materialet där man beskriver relationen mellan medlemsländerna eller mellan medlemsländerna och Turkiet. Jag undrar om detta delvis beror på att man i Finland länge framhåvt EU:s roll som den allra viktigaste internationella organisationen och landet har velat tillhöra *kärnan*. De mera "motvilliga" medlemmar Sverige och Danmark har i stället sett EU som en organisation mellan medlemsländerna eller *klubbmedlemmar*.

Enligt min tolkning finns det också kulturbetingade metaforer och metaforiska uttryck i materialet, som till exempel uttrycket *spränga* i det svenska materialet och åtminstone metaforiska uttryck i kategorin FÖRHANDLINGAR ÄR FEST i det danska materialet om inte hela kategorin. På grund av materialets storlek är det dock svårt att dra några säkra slutsatser om skillnader. Det skulle därför vara intressant och nödvändigt att undersöka metaforer i den danska, finska och svenska pressen under en längre period. Materialet borde också innehålla texter där den andra dimensionen av EU-integrationen, fördjupningen, behandlas för att få en mer allmän bild av metaforiken. I överlag kan man dock konstatera att den danska metaforiken var mest varierande och enligt min mening gjordes EU-rapporteringen mer intressant ur läsarens (och forskarens) synvinkel.

Jämförande metaforstudier har också ett praktiskt användningsområde, nämligen i undervisningen av främmande språk och i översättningen. På basis av min studie kan det konstateras att en stor del av metaforerna som används om EU inte orsakar några problem för språkinläringen mellan finska, danska och svenska. Detta är inte konstigt eftersom EU-integrationen behandlas från en viss synvinkel och det finns ett fast metaforiskt system som överskrider landsgränserna. EU omges också av en internationell talgemenskap som består av politiker, journalister, tjänstemän och sakkunniga som talar med varandra på samma språk. De är också bakom metaforerna och den synvinkel som förmedlas till läsaren. Alla metaforer i materialet förutom några mer innovativa exempel är konventionella sätt att beskriva EU och dess förhandlingar. Metaforerna som används är bekanta för oss alla från våra dagliga liv. Således tycker jag att man med hjälp av den vardagliga metaforiken inte bara gör EU begripligt utan också det komplicerade EU-beslutsfattandet som ligger långt borta från medborgarna kommer oss åtminstone lite närmare.

KÄLLFÖRTECKNING

PRIMÄRA KÄLLOR

Politiken	11–19.12.2004
Dagens Nyheter	11–19.12.2004
Helsingin Sanomat	11–19.12.2004

SEKUNDÄRA KÄLLOR

Black, Max (1966) *Models and Metaphors*. Studies in Language and Philosophy (tredje upplaga). Ithaca, New York; Cornell University Press.

Chaban, Natalia; Bain, Jessica & Stats, Katrina (2007) *Under Construction: Images of the Enlarging EU in the Australasian News Media*. *Critical Approaches to Discourse Analysis across Disciplines (CADAAD)*, Vol.1, nr 2, s. 79–95.

Charteris-Black, Jonathan & Musolff, Andreas (2003) “Battered hero” och “innocent victim”? A comparative study of metaphors for euro trading in British and German financial reporting. *English for Specific Purposes*, Vol. 22, s. 153-176.

Chilton, Paul & Ilyin, Mikhail (1993) *Metaphor in Political Discourse: The Case of the “Common European House”*. *Discourse & Society*. Vol. 4, nr 1, s. 7–31. SAGE Publications.

Chilton, Paul & Lakoff, George (1995) *Foreign Policy by Metaphor*. Publicerad i Schäffner & Wenden (red.) *Language and Peace*. Aldershot; Dartmouth.

Croft, William & Cruse, D. Alan (2004) *Cognitive Linguistics*. Cambridge; Cambridge University Press.

Dansk Etymologisk Ordbog (2008). København; Gyldendalske Boghandel Nordisk Forlag A/S.

Drulák, Petr (2004) *Metaphors Europe Lives By: Language and Institutional Change of the European Union*. Arbetspapper, Department of Social and Political Sciences. Florens; European University Institute, EUI Working Paper SPS No. 2004/15.

Drulák, Petr (2006) Motion, Container and Equilibrium: Metaphors in the Discourse about European Integration. *European Journal of International Relations*, Vol. 12, nr 4, s. 499-531. SAGE Publications.

Edgren, Håkan (2000) Hot och verklighet. Om EU-svenskan som hotbild. Publicerad i Melander (red.) *Svenskan som EU-språk*. Ord och stil 30, s. 77-99. Uppsala; Hallgren & Fallgren Studieförlag AB.

Ekerot, Lars-Johan (2000) Klar komplexitet. Om språkform och begriplighet vid översättning av författningstexter. Publicerad i Melander (red.) *Svenskan som EU-språk*. Ord och stil 30, s. 46-76. Uppsala; Hallgren & Fallgren Studieförlag AB.

Ernby, Birgitta (2008) *Norstedts etymologiska ordbok*. Rotolito Lombarda; Norstedts Akademiska Förlag.

Evans, Vyvyan & Green, Melanie (2006) *Cognitive Linguistics: An Introduction*. Edinburgh; Edinburgh University Press.

Hellsten, Iina & Renvall, Mika (1997) Inside or Outside of Politics? Metaphor and Paradox in Journalism. *Nordicom Review* 2/1997, s. 41-48.

Hellsten, Iina (1997) *Metaforien Eurooppa - Näkökulmia suomalaiseen EU-journalismiin*. Tampere; Tampereen yliopisto, Jäljennepalvelu.

Hellsten, Iina (2002) *The Politics of Metaphor*. Tampere; Tampereen yliopistopaino Oy Juvenes Print.

Hultman, Martin (2004) *Mediernas bilder och texter av händelserna under EU-toppmötet i Göteborg*. Publicerad i Nikula, Alanen & Lönnroth (red.) *Text, bild, samhälle*. Nordistica Tamperensia A4. Tammerfors; Cityoffset.

Itkonen, Esa (2005) *Approaches in Linguistics, Cognitive Psychology and Philosophy of Science*. Amsterdam; John Benjamins Publishing Company.

Jacobsson, Kerstin (1994a) *Metaforiken i Europadebatten*. Zenit s. 2-3, 81-91.

Jacobson, Kerstin (1994b) *Postnationell demokrati? Tankar om EU, nationalstaterna och demokratin*. Häften för kritiska studier, s. 27, 120-131.

Katto, Karita (2002) *EU-information svårbegriplig? En kvantitativ och kvalitativ studie av myndighetsinformation i EU-kontext*. Avhandling pro gradu i nordiska språk. Tammerfors universitet.

Koivisto, Johanna (2002) *Lättiläst och begripligt om EU? En studie i svårighetsgraden hos EU-reportagen i två svenskspråkiga morgontidningar. Avhandling pro gradu i nordiska språk.* Tammerfors universitet.

Kövecses, Zoltán (2002) *Metaphor: A Practical Introduction.* New York; Oxford University Press.

Kövecses, Zoltán (2005) *Metaphor in Culture: Universality and Variation.* Cambridge; Cambridge University Press.

Lakoff, George & Turner, Mark (1989) *More than Cool Reason. A Field Guide to Poetic Metaphor.* Chicago; University of Chicago Press.

Lakoff, George & Johnson, Mark (2003) *Metaphors We Live By.* Chicago/London; The University of Chicago Press.

Lehtonen, Mikko (2000) *Merkitysten maailma.* Tampere; Vastapaino.

Luoma-aho, Mika (2004) "Arm" versus "pillar": the Politics of Metaphors of the Western European Union at the 1990-91 Intergovernmental Conference on Political Union. *Journal of European Public Policy*, Vol. 11, nr 1, s. 106-127. Oxfordshire; Routledge.

Melander, Björn (1997) De små språken i den europeiska gemenskapen. *Språk och stil* 7, s. 91-113. Uppsala; Swedish Science Press.

Musolff, Andreas (2004) *Metaphor and Political Discourse: analogical reasoning in debates about Europe.* Basingstoke; Palgrave Macmillan.

Månsson, Björn (2004) Aho och Bildt mer i takt än Sverige och Finland. Ledartext i *Huvfudstadsbladet* 17.3.2004 s. 10.

Nikula, Kristina (1999) EU i finlandssvensk press. *VAKKI:s publikationer*; Nr 25 s. 221–233. Vasa; Vasa universitet.

Nikula, Kristina (2000) EU-metaforik. *VAKKI:s publikationer*; Nr 27 s. 279–289. Vasa; Vasa universitet.

Ordbog over det danske sprog (1943). København; Gyldendalske Boghandel Nordisk Forlag.

Peterson, John & Bomberg, Elizabeth (1999) *Decision-making in the European Union.* Basingstoke; Palgrave.

Richards, I.A. (1936) *The Philosophy of Rhetoric.* London; Oxford University Press.

Schäffner, Christina (1993) Die europäische Architektur – Metaphern der Einigung Europas in der deutschen, britischen und amerikanischen Presse. Publicerad i Grewening, A. Inszenierte Information. Politik und strategische Kommunikation in den Medien. Opladen; Westdeutscher Verlag.

Stålhammar, Mall (1997) Metaforernas mönster i fackspråk och allmänspråk. Stockholm; Carlsson Bokförlag.

Tendahl, Markus & Gibbs Jr, Raymond W. (2008) Complementary perspectives on metaphor: Cognitive linguistics and relevance theory. Journal of Pragmatics, Vol. 40, s. 1823-1864. Elsevier.

Tjernström, Vanni (2001) Europa norrifrån. En nordisk komparativ studie av europeisk politisk kommunikation. Umeå; Nyheternas Tryckeri.

Tuvikene, Ülle (2008) Metaforer i tidningstexter beträffande estniska flyktingar under andra världskrigets slutskede i dagstidningar Dagens Nyheter och Svenska Dagbladet. Avhandling pro gradu i nordisk filologi. Tartu universitet.

WEBBKÄLLOR

(Internetkälla 1) http://politiken.dk/om_politiken/article161633.ece. Hämtat 21.9.2008: *Politikens historie*

(Internetkälla 2) http://en.wikipedia.org/wiki/JP/Politikens_Hus. Hämtat 21.9.2008: *JP/Politikens Hus*

(Internetkälla 3) <http://da.wikipedia.org/wiki/Politiken>. Hämtat 21.9.2008: *Politiken*

(Internetkälla 4) <http://en.wikipedia.org/wiki/Politiken>. Hämtat 21.9.2008: *Politiken*

(Internetkälla 5) http://europa.eu/european-council/glance/index_sv.htm. Hämtat 21.9.2008: *Europeiska rådet*

(Internetkälla 6) http://www.consilium.europa.eu/ueDocs/cms_Data/docs/pressData/fi/ec/83205.pdf. Hämtat 21.9.2008: *Bryssel in Eurooppa-neuvosto, 16. ja 17. joulukuuta 2004, Puheenjohtajan päätelmät*

(Internetkälla 7) http://sv.wikipedia.org/wiki/Europeiska_r%C3%A5det. Hämtat 21.9.2008:

Europeiska rådet

(Internetkälla 8) <http://www.metaphorik.de/05/holmgreen.htm>. Hämtat 21.9.2008: Holmgreen, Lise-Lotte. *Setting the neo-liberal agenda: How metaphors help shape socio-economic "realities"*

(Internetkälla 9) <http://www.gfl-journal.de/3-2000/musolff.html>. Hämtat 12.5.2008: Musolff, Andreas. *Maritime journey metaphors in British and German public discourse: transport vessels of international communication?*

(Internetkälla 10) http://hum.gu.se/institutioner/svenska-spraket/li/publ/Lund_Malmgren. Hämtat 6.10.2008: Malmgren, Sven-Göran. *Betydelseförändring i svenskan: två empiriska undersökningar*

(Internetkälla 11) http://sv.wikipedia.org/wiki/Dagens_Nyheter. Hämtat 3.1.2009: *Dagens Nyheter*

(Internetkälla 12) <http://www.dn.se/DNet/jsp/polopoly.jsp?d=602&a=493183>. Hämtat 3.1.2009: DN i siffror

(Internetkälla 13) http://en.wikipedia.org/wiki/Dagens_Nyheter. Hämtat 23.12.2008: *Dagens Nyheter*

(Internetkälla 14) http://findarticles.com/p/articles/mi_m2342/is_3_36/ai_94775622/pg_1?tag=artBody;col1 Hämtat 3.1.2009: Steen, Gerard. *Identifying Metaphor in Language: a cognitive approach*

(Internetkälla 15) <http://www.ne.se/artikel/1195801>. Hämtat 4.1.2009: *Nationalencyklopedin: metafor*

(Internetkälla 16) <http://etaopit.pp.fi/Teletopelius/lehti/juttutyypit2.htm>. Hämtat 4.1.2009: *Juttutyypit sanomalehdessä*

(Internetkälla 17) http://www.allacademic.com/meta/p_mla_apa_research_citation/1/7/3/0/9/pages173096/p173096-1.php. Hämtat 5.1.2009: Tjernström, Vanni. *Nordic Newspapers on the EU: "European Political Communication" after Non and Nee*

(Internetkälla 18) http://fi.wikipedia.org/wiki/Helsingin_Sanomat. Hämtat 19.6.2009: *Helsingin Sanomat*

(Internetkälla 19) <http://medianetti.helsinginsanomat.fi/Helsingin+Sanomat/1101979113662>. Hämtat 19.6.2009: *Helsingin Sanomat lukuina*

(Internetkälla 20) <http://www.uoregon.edu/~uophil/metaphor/lakoff-1.htm>. Hämtat 12.7.2009:
Lakoff, George. *Metaphor in Politics*

(Internetkälla 21) <http://g3.spraakdata.gu.se/saob/>. Hämtat 1.8.2009: *Svenska Akademiens Ordbok*

(Internetkälla 22) <http://runeberg.org/svetym/>. Hämtat 1.8.2009: Hellquist, Elof. *Svensk etymologisk ordbok*

BILAGA

Texter och metaforiska uttryck i Dagens Nyheter, Politiken och Helsingin Sanomat 11-19.12.2004

DAGENS NYHETER

12.12.2004 NYHET: Turkiet markerar mot EU, skriven av egen korrespondent

1. Underrubrik: Premiärminister Erdogan vill inte veta av "*ändrade regler under spelets gång*" SPEL
2. Den turkiska lobbymaskinen går just nu *på högvarv* i Bryssel. ÖVRIGA
3. ... försöka *bygga broar* mellan Turkiet och EU, sade Margot Wallström. RESA: BRO
4. Till sist ligger kanske *nyckeln till Turkiets framtid* i *ärkefienden* Cyperns *hand*. RUM, KRIG

13.12.2004 BAKGRUNDSNYHET: Motståndet mot Turkiet växer i EU, skriven av egen journalist

5. *Det blåser storm* inför EU-ledarnas historiska beslut att öppna medlemsförhandlingar med Turkiet. ÖVRIGA: VÄDER
6. Många vill *strö spik* på Turkiets *väg*. RESA: ALLMÄN
7. Och Cypern *hotar* med veto. SLAGSMÅL
8. Men annars siktar Turkietmotståndarna in sig på att få ett så "*orent*" beslut som möjligt med villkor och förbehåll... ÖVRIGA
9. ... att landet är *moget* att börja förhandla om EU-medlemskap. PERSON
10. Bara att *trycka godkäntstämpeln* på kommissionens förslag. ÖVRIGA

11. Att *ta in Turkiet i EU* skulle dramatiskt och oåterkalleligt förändra unionen... RUM
12. Också Danmarks borgerliga ligger med *i de mer militanta Turkietmotståndarnas kölvatten*. KRIG, RESA: HAVET
13. Turkiets *vänner* vid detta toppmöte finns i Storbritanniens, Spaniens och Sveriges socialdemokratiska regeringar. FÖRHÅLLANDE
14. För dem som vill att EU ska *spela en roll på världsscenen* skulle det militärt starka Turkiet med dess betydande *roll* i Mellanöstern ha mycket att tillföra. TEATER
15. Bildtext: *ligger lågt* (om olika länders förhållning till turkiskt EU-medlemskap) ÖVRIGA: ORIENTERANDE
- 14.12.2004 NYHET: Turkiet får börja förhandla nästa höst, skriven av egen korrespondent
16. Vi har inte *satt ned foten* ännu, men det lutar åt att det blir efter sommaren. (den svenska utrikesministern Laila Freivalds) PERSON
17. Österrike vill att Turkiet ska erbjudas någon form av *särskilt partnerskap* som alternativ. FÖRHÅLLANDE
18. Vi kan inget göra om EU känner att de kan leva med att bara vara *en kristen klubb*... men dessa länder *bränner sina egna broar till resten av världen*, historien kommer inte att förlåta dem, sade Erdogan enligt brittiska The Times. FÖRHÅLLANDE, RESA: BRO
- 14.12.2004 Faktaruta: Assyrier i Sverige stöder turkiskt EU-medlemskap
19. - Det är till fördel för alla att Turkiet är med, då kan man påverka dem mer än om de står *utanför*, sade Hobil Rhawi...(en företrädare för assyrierna i Sverige) RUM
- 16.12.2004 FÖRSTASIDAN, KORT NYHET: "Stäng inte ute Turkiet från EU"
20. Rubrik: "*Stäng inte ute Turkiet från EU*" (Olli Rehn) RUM

21. Att stänga ute Turkiet från flera av EU:s kärnområden vore liktydigt med ett *andra klassens EU-medlemskap*, säger ansvarige EU-kommissionären Olli Rehn. RESA: FÄRDMEDEL
- 16.12.2004 LEDARE: Turkiet hör hemma i Europa, skriven av egen journalist
22. Rubrik: Turkiet *hör hemma* i Europa RUM
23. Turkiet bör inte accepteras som medlem i EU enbart för att *flörta* med den islamiska världen. FÖRHÅLLANDE
24. Och den nationalstatliga republik som uppstod 1923 ur dess *ruiner* är i ännu högre grad *en europeisk skapelse, modellerad* efter den franska republikanismens ideal ... RUM: BYGGNAD
25. Bortom EU-förhandlingarna har också Turkiet *en självklar europeisk identitet*, både *i sina egna och omvärldens ögon*. PERSON
26. Men EU är *en levande politisk organism* och inte en *byråkratisk papperskvarn*. ÖVRIGA
27. EU och Turkiet har en historisk möjlighet att visa att det finns *en annan väg*. RESA: ALLMÄN
28. Ett framgångsrikt turkiskt EU-medlemskap skulle vederlägga talet om *"civilisationernas kamp"* och ge tyngd och trovärdighet åt en hittills tämligen alternativlös kritik av USA:s utrikespolitik. KRIG
- 16.12.2004 INTERVJU: "EU har redan lovat Turkiet medlemskap", skriven av egen korrespondent
29. Men att öppna för evighetslånga övergångsregler och *stänga ute* landet från flera av EU:s *kärnområden* vore det samma som *ett andraklassens EU-medlemskap*. Olli Rehn RUM, ÖVRIGA
30. - För det första har vi redan utlovat medlemskap och *EU måste hålla ord*. (Olli Rehn) PERSON
31. - *Det vore som att försöka sälja samma bil två gånger*, säger Rehn. RESA:BIL

32. - Om den möjligheten utnyttjas fullt ut vore det liktydigt med ett andraklassens medlemskap, eller som att *smyga in ett särskilt partnerskap bakvägen*, säger Olli Rehn. RUM, FÖRHÅLLANDE
33. För säkerhets skull föreslås en "*nödbroms*", en möjlighet att avbryta förhandlingarna om Turkiet inte uppfyller sina åtaganden. RESA: FÄRDMEDEL
- 16.12.2004 REFERAT: Helmut Kohl skeptisk till turkiskt EU-inträde, skriven av egen korrespondent
34. Rubrik: Helmut Kohl skeptisk till turkiskt *EU-inträde* RUM
- 17.12.2004 NYHET: EU-ledare förhandlade in i det sista om Turkiet, skriven av egen korrespondent
35. In i det sista pågick hårda förhandlingar *i kulisserna*. TEATER
36. I över en vecka har den turkiske premiärministern Recep Tayyip Erdogan drivit intensiv diplomatisk lobbying mot EU-ledare som tvekar om Turkiets *plats* i Europeiska unionen. RUM
37. Det nya EU-landet Cyperns krav på diplomatiskt erkännande från Turkiet har varit en av de stora *stöttestenarna* inför toppmötesbeslutet. RESA: ALLMÄN
38. En av de viktigaste *bataljerna* inför toppmötet fördes vid de konservativa och kristdemokratiska ledarnas möte tidigare på dagen. KRIG
39. Schüssel har drivit kravet att hänvisa Turkiet till ett alternativt medlemskap eller *särskilt partnerskap* i stället för fullt EU-medlemskap. FÖRHÅLLANDE
40. - Det var rätt hårda diskussioner (på de konservativa och kristdemokratiska ledarnas möte), men vi har *städat ut* sådana formuleringar. (MEP Gunilla Carlsson) ÖVRIGA
41. ...stats- och regeringscheferna kan enas om att ge *klartecken* för Turkiets medlemsförhandlingar med villkor som Ankara kan acceptera, även om detaljerna återstår att *finslipa* under fredagen. ÖVRIGA

42. Statsminister Göran Persson varnade för de stora riskerna om EU-ledarna inte kan komma överens om ett acceptabelt *bud*: - *Om Turkiet hamnar utanför EU...* (Göran Persson) HANDEL, RUM
- 17.12.2004 KRONOLOGI: Turkiets väg mot EU, nyhetsbyråerna TT och Reuters
43. Turkiets *väg* mot EU RESA: ALLMÄN
44. 2015: Det år, tidigast, som Turkiet har realistiska chanser att vara redo för *ett inträde* i EU. RUM
- 18.12.2004 NYHET, FÖRSTASIDAN: Knäckfrågan Cypern löstes till slut
45. Därmed var det sista *hindret* för Turkiets förhandlingar om ett medlemskap i unionen *undanröjt*. RESA: ALLMÄN
- 18.12.2004 LEDARE: Gärna medlemskap men först förhandling, skriven av DN
46. Årets sista *kraftsamling* i EU har ägt rum. ÖVRIGA
47. Sedan dess har Turkiet gjort sådana *framsteg* att EU-kommissionen i höstas gav *klartecken* för en förhandlingsstart. RESA: ALLMÄN
48. ...måste de europeiska ledarna visa att de minsann inte är inställda på att *släppa in turkarna* hur som helst. RUM
49. Turkiet kan inte hysa några illusioner: Ett turkiskt erkännande av Cypern är ett givet villkor för förhandlingar och medlemskap, *en klubbmedlem* kan inte låtsas att andra medlemmar inte finns. FÖRHÅLLANDE
50. Ty under motsättningarna om det turkiska medlemskap som alltså redan *funnits i kikaren* i fem år ligger en växande rädsla för främlingar och förändringar. ÖVRIGA
51. Genom Europa går *en ström* av misstro mot det främmande och mot de styrande. ÖVRIGA
52. Under hösten har den fått *sitt utlopp* i frågan om EU-medlemskap för Turkiet. ÖVRIGA

53. Den gör EU-ledarna extra försiktiga, och frestar dem att *spela med på* ett sätt som riskerar att först *bromsa* och sedan *spränga* den europeiska gemenskapen. SPEL, RESA: FÄRDMEDEL, ÖVRIGA
- 18.12.2004 NYHET: Kompromiss öppnar för Turkiet i EU, skriven av egen korrespondent
54. Rubrik: Kompromiss *öppnar för Turkiet i EU, Cypern som väntat största tvistefrågan* RUM, KRIG
55. När Turkiet till sist gått med på ett avtal som indirekt erkänner Cypern som EU-land var dock uppgörelsen *i hamn*. RESA: HAVET
56. Vi har skrivit historia idag, *Turkiet har tagit emot den hand vi sträckt ut*, sade Nederländernas premiärminister Jan Peter Balkenende efter beslutet. PERSON
57. Det (uppgörelsen) var väldigt kärvt och riskerade flera gånger att *spricka*, sade Persson. ÖVRIGA
58. Den avgörande *stöttestenen* var relationen mellan Cyperns internationellt erkända grekcyprioternas regering och den turkiska regeringen i Ankara. RESA: ALLMÄN
59. Därför krävdes det att varje ord *vägdes på guldvåg* i den uppgörelse som slutligen förhandlades fram. ÖVRIGA
60. ...att Turkiet på något annat sätt försäkras *en plats i den europeiska kretsen*. FÖRHÅLLANDE
61. Begränsningarna kan komma att gälla på flera av EU:s *kärnområden*, som fri rörlighet för arbetskraft, tillgång till stöd från unionens strukturfonder och rätten till jordbruksbidrag. ÖVRIGA
62. - Vi är inte *anhängare* av permanenta skyddsklausuler men Turkiet har sagt sig kunna leva med det, sade Göran Persson. SPEL
63. *Vägen dit är lång och svår* om Turkiet ska lyckas uppfylla alla villkor som krävs för att ansluta sig till Europa, betonade den franska presidenten Jacques Chirac. RESA: ALLMÄN

64. ... bör vi hålla en folkomröstning om Turkiets *inträde*, sade Schüssel till journalister. RUM
65. Bildtext: Persson, Freivalds och Blair i den alltmer växande *EU-familjen*
FÖRHÅLLANDE
- 18.12.2004 NYHET: Vapenembargo mot Kina kan hävas, skriven av egen korrespondent
66. Genom att häva embargot och ersätta det med en *uppförandekod*... PERSON
- 18.12.2004 NYHET: Klart för kroatiska medlemskapsförhandlingar, skriven av egen korrespondent
67. *I skymundan* av beslutet om Turkiet enades EU-ledarna också om att starta medlemskapsförhandlingar med Kroatien, i april nästa år. ÖVRIGA
- 18.12.2004 BAKGRUNDSNYHET: EU spränger fram mot Svarta havet, skriven av egen journalist
68. Rubrik: *EU spränger fram mot Svarta havet* RESA: ÖVRIGA
69. Glöm alla om och men och förbehåll som *kryddade* EU-ledarnas historiska beslut på fredagen. ÖVRIGA: MATLAGNING
70. Det är lätt att tanken svindlar inför det *språng ut i det okända* som EU nu tar. RESA: ALLMÄN
71. ... att det som började som *en ekonomisk klubb* för sex krigströtta länder i Västeuropa i en ganska nära framtid kommer att sträcka sig in i det gamla osmanska imperiets *hjärtland*... FÖRHÅLLANDE, PERSON
72. Att EU, om förhandlingarna med ett kandidatland misslyckas, måste se till att förankra kandidatlandet i fråga i de europeiska strukturerna "*genom starkast möjliga band*" är också så självklart att det knappt behöver sägas. ÖVRIGA
73. Inte minst med hänvisning till att *EU, som väger litet för lätt i världen* jämfört med makter som USA och Kina "*skulle väga tyngre* i framtiden genom Turkiets närvaro". (Chirac) PERSON

74. När Frankrike till sist klart och tydligt *linjerade upp sig* med övriga stora EU-länder...KRIG
75. Och de som inte kunde stoppa Turkiet *i startblocken* lär inte heller kunna göra det när förhandlingens *maratonlopp* drar i gång. SPEL
76. Europeiska unionen har närmast tveksamt och motvilligt expanderat för att *grannar bultat på dess dörr*...RUM
77. EU har ännu inte hunnit *smälta* sin senaste utvidgning med tio nya medlemmar, men har ändå redan Turkiet och resten av Balkan *i kikaren*. ÖVRIGA
78. Bildtext: EU *flyttar* österut RESA: ALLMÄN
79. Bildtext: När dessa länder (Rumänien och Bulgarien) *inlemmas i EU-familjen* har unionens gräns flyttats en bra bit österut. FÖRHÅLLANDE: FAMILJ
- 19.12.2004 NYHET: Turkiet möter EU-motstånd, skriven av egen journalist
80. ... Schüssel lovade sina landsmän en folkomröstning om det turkiska *inträdet*. (journalist) RUM
- 19.12.2004 NYHET: Avvaktan från CDU, skriven av DN
81. Samtidigt som Tysklands socialdemokratiska förbundskansler Gerhard Schröder talar om "*ett historiskt steg*" kritiserar den kristdemokratiska oppositionen beslutet på EU-toppmötet att inleda medlemskapsförhandlingar med Turkiet. (journalist) RESA: ALLMÄN
82. CDU-ledaren Angela Merkel vill att EU erbjuder Turkiet ett "*privilegierat partnerskap*" i stället för medlemskap, en linje som hon försökt *exportera* till Europas övriga konservativa och kristdemokratiska partier. (journalist) FÖRHÅLLANDE, HANDEL

POLITIKEN

11.12.2004 NYHET: Cypern spiller højt spil om Tyrkiet aftale, skriven av en egen journalist

1. Cypern *spiller højt spil* om Tyrkiet aftale SPEL
2. Mindre end en uge før det afgørende topmøde om Tyrkiets *vej ind i EU* truer den græsk-cypriotiske regering med *at blokere* beslutningen. RESA: ALLMÄN, RUM
3. "Cypern bliver *jokeren* på topmødet." (EU-diplomat) SPEL
4. Den græsk-cypriotiske regering *truer bag kulissen* med at blokere beslutningen om at åbne forhandlinger, hvis de ikke får en klar anerkendelse. TEATER
5. "Det er opstået, fordi EU har *optaget* et delt Cypern." (turkiske EU-ambassadör) RUM

11.12.2004 KOMMENTAR: EU's tyrkiske dilemma: Hasard med Europa (negativ inställning), skriven av en utomstående sakkunnig inom kultursektoren

6. Således EU-kommissær Günter Verheugen, der proklamerer, at "med Tyrkiets *intræden* vil Den Europæiske Union blive en verdenspolitisk aktør"... RUM
7. Med den nylige udvidelse er EU allerede ved at *overanstreng sig*. PERSON
8. Jeg ønsker et solidt *sammentømret* Europa. RUM: BYGGNAD
9. En jævnbyrdig *partner* med USA. FÖRHÅLLANDE
10. I stedet for en *forfjamsket hønsesgård, der kryber i ly bag USA, når ræven dukker op*. RUM
11. Derved burde det blive, hvis man ønsker sit Europa *en hovedrolle på verdensscenen*. TEATER

11.12.2004 KOMMENTAR: EU's tyrkiske dilemma: En demokratisk nødvendighed (positiv inställning), skriven av en utomstående dansk sakkunnig

12. EU's troværdighet *står på spil*, hvis Tyrkiet ikke gives mulighed for at have et EU-medlemskab som *lys for enden af en tunnel af reformer*, der fører til et demokratisk tyrkisk samfund. SPEL, RESA: ALLMÄN

11.12.2004 KOLUMN: Den falske melodi om Tyrkiet og EU, skriven av en utomstående dansk journalist

13. Rubrik: *Den falske melodi* om Turkiet och EU ÖVRIGA: MUSIK

14. Storpolitiken gik forud for EU-retten, der er selve *kittet* i fælleskabet. RUM: BYGGNAD

15. Der kan argumenteres for tyrkisk EU-medlemskab i overordnede idealistiske termer, men medlemskab om ti år er ikke praktisk gennemførligt uden *et hav af politiske og juridiske julelege*. FEST

16. Men på et tidspunkt går realiteterne op for befolkningen, og så *vanker der en gedigen efterregning*. HANDEL

12.12.2004 KOLUMN: EU-offensiv for udvidelse, skriven av en egen journalist

17. Rubrik: *EU-offensiv* for udvidelse KRIG

18. I disse uger skal det afgøres, om de europæiske regeringer er modige nok til at invitere det store muslimskdominerede land *ind i varmen*. RUM

19. Det ville ikke kun gavne landet (Tyrkiet) selv, men i den grad sende et signal til *naboerne...* FÖRHÅLLANDE

13.12.2004 ÖVRIGA: Överst på sidan

20. Överst på sidan: *EU's største mundfuld*. De 25 EU-lande synes på forhånd enige om at indlede optagelsesforhandlinger med Tyrkiet senere på ugen. Men tyrkerne skal ikke vide sig sikre på at *komme ind*. Og slet ikke på samme vilkår som alle andre. PERSON, RUM

13.12.2004 NYHET: Tyrkerne får et ja med betingelser, skriven av egne journalister

21. *Kampen* står om hvilke særlige krav og betingelser, der skal stilles til tyrkerne. SLAGSMÅL
22. "Vi er jo i juletiden. Det virker som om, at topmødet begynder at ligne *et juletræ, hvor alle medlemslandene vil sætte deres egen lille 'gave' på træet*" lyder det syrligt fra Tyrkiets EU-ambassadør, Mustafa Oguz Demiralp. ÖVRIGA: FEST
23. Østrig hører også til i *den kritiske klub*, mens for eksempel Storbritannien og Tyskland mener, at der er ved at *gå inflation* i de nye krav til tyrkerne. FÖRHÅLLANDE, HANDEL
24. I hvilke tilfælde kan forhandlingerne suspenderes *undervejs*. RESA: ALLMÄN
25. "Vi vil ikke konfronteres med ekstra kriterier. *Spillet* er allerede begyndt. Der bør ikke indføres nye *regler*", sagde den tyrkiske leder, Recep Tayyip Erdogan, under et besøg i Bruxelles i fredags. SPEL
26. I den sag bliver det store spørgsmål, om de græske cyprioter er villige til *at isolere sig selv med en blokade* under topmødet - hvilket de færreste i øjeblikket tror på. KRIG
27. Franskmændene har også lige som Østrig og Danmark åbnet mulighed for, at der skal være en slags 'plan B' i form af *et særligt partnerskab med Tyrkiet, hvis forhandlingerne om optagelse bryder sammen* om nogle år. RUM
28. "Det kan vi ikke komme hjem med, for det tyrkiske folk vil aldrig kunne acceptere *en andenklasses billet til EU*", siger Mustafa Oguz Demiralp. RESA: FÄRDMEDEL
29. "Det kan ikke nytte noget at *tromle* (trumma) det her igennem, når virkeligheden er anderledes", siger Nyrup. (f.d. statsminister Poul Nyrup Rasmussen) ÖVRIGA: MUSIK
- 13.12.2004 INTERVJU: Derfor ja og derfor nej til Tyrkiet, intervju, två danska politiker
30. *Udsigten* til at komme ind i EU er drivkraften i den tyrkiske moderniseringsprocess. (Claus Larsen-Jensen) ÖVRIGA: NATUR
31. "Der er ingen *rabattbilletter*." (Claus Larsen-Jensen) RESA: FÄRDMEDEL

32. Tyrkiet er *milevidt* fra europæiske og danske standarder. RESA: ALLMÄN
(Peter Skaarup)
33. "Man skal huske at fri bevægelighed er arbejdskraft er en af *EU's grundpiller*. Den kan vel ikke sættes helt ud af kraft." (Peter Skaarup, Dansk Folkeparti, mot medlemskapet) RUM
34. *Under overfladen* har militæret meget stor magt (i Tyrkiet). (Peter Skaarup)
ÖVRIGA: NATUR

13.12.2004 KRONOLOGI: Den lange vej til Europa

35. Kronologins rubrik: "*Den lange vej til Europa*" RESA: ALLMÄN
36. Senere samme år afviser et EU-topmøde at indlede *optagelsesforhandlinger* med Tyrkiet, der ellers havde håbet at komme med i samme *bølge* som de central- og østeuropæiske lande. RUM, RESA: HAVET
37. Erdogan har siden fået en lang række reformer vedtaget, der er *skræddersyet* til at opfylde kravene fra EU. ÖVRIGA: SYARBETE

14.12.2004 NYHET: Grønt lys til Rumænien giver frustrationer i Bruxelles, skrevet af egen korrespondent

38. Rubrik: *Grønt lys* til Rumænien giver frustrationer i Bruxelles RESA:
FÄRDMEDEL OKLAR
39. Når man ikke vil gå mere drastisk til værks, er det, fordi medlemslandene er bange for *at tabe ansigt*, vurderer Gergana Noutcheva fra tænketanken CEPS. PERSON
40. Mens EU-landene således beslutter *at lukke Rumænien ind i varmen*, blev udenrigsministrene i går enige om, at der skal stilles anderledes hårde krav til, at Tyrkiet en dag kan blive medlem. RUM
41. "Dermed har man sendt et signal til Tyrkiet om, at hvis det ikke ender med medlemskab, så har man ikke *vendt ryggen* til Tyrkiet. (Anders Fogh Rasmussen) PERSON
42. Endnu et nyt land i udvidelsesforhandlingerne oplever, at det ikke er *de samme regler*, der gælder for at blive optaget længere. SPEL

43. Også chefanklageren ved Krigsforbryderdomstolen i Haag, Carla del Ponte, kan afgøre, hvornår Kroatien *gør sig fortjent til EU's gunst*. PERSON
- 14.12.2004 FÖRSTASIDAN NYHET: Rumænien i EU trods korrupsion, skriven av egen journalist
44. Netop som EU-landene stiller nye, hårde betingelser for at forhandle med Tyrkiet, beslutter de *at lukke* et af Europas mest korrupte lande *ind* i løbet af få år. RUM
45. "Især i erhvervslivet opfattes Rumænien som mere korrupt end noget andet land i *kredsen* omkring EU." (Oana Zabava från Transparency International) FÖRHÅLLANDE
46. Den "*nødbromse*" kan bruges, hvis kommissionen og to tredjedele af EU-landene ønsker det. RESA: FÄRDMEDEL
- 15.12.2004 NYHET: Fronterne tegnet op før topmøde, skriven av egne journalister
47. Rubrik: *Fronterne tegnet op før topmøde* KRIG
48. To dage før det skelsættende topmøde om *Tyrkiets vej ind i unionen*, er de 25 EU-lande delt i to *hold*. Tyrkiets *sande venner* og dem, *der har fundet julepapiret frem for at pakke deres nej flottest ind*. RESA, SPEL, FÖRHÅLLANDE, FEST
49. Statsminister Anders Fogh Rasmussen (V) afviser, at permanente undtagelser eller en anden tilknytning end medlemskab er at *vende Tyrkiet ryggen*: PERSON
50. "Det er jo *ikke at lukke døren*, men at åbne forhandlinger, der både kan føre til optagelse og en helt tredje enestående ordning. (Wolfgang Schäussel) RUM
51. "Efter *et eventyr på 40 år* forventer vi, at EU vil bekendtgøre en dato for forhandlinger." (Recep Tayyip Erdogan) RESA: ALLMÄN
- 16.12.2004 INTERVJU: Kommissær advarer mod at give Tyrkiet billet på 2. klasse, skriven av egen korrespondent
52. "*Den bil er allerede solgt*", siger finnen sindigt. (Olli Rehn) HANDEL

53. Den brugte bil, som han ikke vil være med til att prakke Tyrkiet en gang til, er tanken om *et "særligt partnerskab"* for tyrkerne i stedet for regulært medlemskab. FÖRHÅLLANDE
54. Journalistens fråga till Olli Rehn: Men kommissionen har jo selv foreslået lange overgangsordninger og '*nødbremser*' i forhandlingerne? RESA: FÄRDMEDEL
55. "Nej. Hvis man ser forhandlingerne som *en køretur*, så siger kommissionen til Tyrkiet: Målet er at *nå hen til punkt A*, som er medlemskab. *Hvis I kører ordentligt, så når I derhen - ikke andre steder.*" (Rehn) RESA: FÄRDMEDEL
56. Udvidelseskommisæren understreger, at man skal afstå fra permanent at *udelukke* Tyrkiet eller andre kandidatlande fra dele af samarbejdet. RUM

16.12.2004 ÖVRIGA: Tyrkiet på vej i mål

57. Men tre mænd vil forsøge at *bremse eller spænde ben* for tyrkerne. SPEL
58. Men det generer ikke den 70-årige politiske ræv... ÖVRIGA: NATUR
59. Den konservative østrigske forbundskansler Wolfgang Schüssel regner med at stå temmelig alene, når han i aften under topmødemiddagen kræver "*en selvstændig vej med et selvstændigt mål*" for Tyrkiets forhandlinger med EU. RESA: ALLMÄN
60. Så uanset udfaldet af topmødet er der lagt op til *rivegilde*, når spørgsmålet igen kommer op i det østrigske parlament... ÖVRIGA: JORDBRUK
61. Som så ofte før vil den magtfulde franske præsident Jacques Chirac være en af *nøglefigurerne* under aftenens topmøde-middag. RUM

16.12.2004 NYHET: Tyrkiske EU-motstandere rører på sig, skriven av egen journalist som har turkiskt ursprung

62. Men det billede kan hurtigt ændre sig, hvis *optagelsesforhandlingerne* mellem Tyrkiet og EU *går i hårdknude*, mener Hakan Yilmaz, professor i international politik på Bosphorus Universitet i Istanbul. RUM, ÖVRIGA
63. "Der hersker i øjeblikket en forventningfuld stemning blandt tyrkerne, og alle *holder vejret* af spænding. ÖVRIGA: VÄDER

64. Partiet holder til på den yderste højrefløj på den politiske skala, og herfra set er EU kun ude på at *træde* (trampa) på tyrkerne og skabe splid i den tyrkiske befolkning. PERSON

16.12.2004 KOMMENTAR: Foghs livsforsikring, skreven av egen journalist

65. På den ene side brugte statsministeren en stor del af sit ugentlige pressemøde på at berolige danskerne: Der bliver næppe nogen *invasion* af tyrkere, hvis landet kommer med i EU. KRIG

66. På den anden side vil Anders Fogh Rasmussen (V) i aften støtte hver eneste *nødbremse, stopklods og nødudgang*, der kan skrives ind i EU's beslutning om at åbne forhandlinger med Tyrkiet. RUM, RESA: FÄRDMEDEL

67. Mange af de 25 EU-ledere frygter, hvilke *omkostninger* beslutningen om at forhandle med Tyrkiet kan få – for deres eget politiske liv, for kommende folkeafstemninger og for unionens fremtid. HANDEL

68. Anders Fogh er – ligesom en række andre EU-ledere – i færd med att tegne *en politisk livsforsikring*. ÖVRIGA

69. Men han vil støtte enhver idé, der kan bruges til att *nedkøle* den folkelige frygt for Tyrkiet i EU. ÖVRIGA

70. Det endelige kompromis laver de store lande. Derfor er det ikke så underligt, at Fogh *spiller lidt på flere heste* og formulerer sine krav i runde vendinger. SPEL

17.12.2004 FÖRSTASIDAN NYHET: Tyrkiet på Europas dørtrin, skreven av egen journalist

71. Fornemmelsen af et avgørende skred var håndgribelig, da Europas ledare i aftes lukkede sig inde for at finde Tyrkiets *nøgle* til EU. RUM

72. "Vi er her for at forhandle Tyrkiets *adgang*, og jeg går ud fra, at EU's ledere vil åbne forhandlinger i 2005" sagde den tyske forbundskansler Gerhard Schröder... RUM

73. Schröder har hele tiden været blandt *tilhængerne* af tyrkisk medlemskab. SPEL

74. Mens den tyrkiske ministerpræsident, Recep Tayyip Erdogan, for rundt i EU's hovedstad - fra leder til leder - som *på et flyvende tæppe*, begyndte den sidste tvivl at sive væk. RESA: FÄRDMEDEL
75. Omvent kan de tyrkiske ledere ikke komme hjem med en udsigt til at blive *halvvejs medlem af unionen*. RESA: ALLMÅN
76. ...at det hollandske EU-formandskab regnede med at fremlægge unionens *tilbud* til Erdogan over morgenmaden i dag. HANDEL
77. På forhånd havde lande som Frankrig, Østrig og Danmark arbejdet på formuleringer om en slags "plan B" eller permanente undtagelser for Tyrkiet, men der var klare tegn på *tilbagetog i den kritiske lejr*. KRIG
78. Som for at understrege stemningen var der tegn på lindring i selv så historisk *betændt* (inflammert) et problem som Cypern. ÖVRIGA: MEDICIN
79. Cypern blev i aftes betragtet som det eneste, der kunne få aftalen til at *vælte* (fälla). ÖVRIGA: ORIENTERANDE

17.12.2004 FÖRSTASIDAN NYHET: "Europa har brug for Tyrkiet", skriven av egen journalist

80. Herboende tyrkere er enige om, at det er på tide, at Tyrkiet hurtigst muligt *lukkes ind i EU*. RUM
81. "Tyrkiet er Europas *brohoved* til Asien, og forhandlingerne i Bruxelles bliver afgørende for, i hvilken retning Tyrkiet i fremtiden skal orientere sig. RESA: BRO

17.12.2004 NYHET: EU's hårde hunde logrer for Tyrkiet, skriven av egen journalist

82. Rubrik: EU's *hårde hunde logrer for Tyrkiet* ÖVRIGA
83. ... Wolfgang Schäussel, efter flere ugers åben kampagne for, at Tyrkiet ikke må blive rigtigt medlem af EU, men i stedet *privilegeret partner*, i forligshumor. FÖRHÅLLANDE
84. Den danske statsminister har ganske vist tidligere gjort sig til talsmand for "permanente undtagelser", men benyttede lejligheden til at slå fast, at

“Danmark aldrig har brugt betegnelsen *“privilegeret partnerskab”*. (Anders Fogh Rasmussen) FÖRHÅLLANDE

85. Under *barberingen* af særstændpunkterne om Tyrkiet var der dog en cypriotisk *skægstub* af ubestemmelig størrelse. ÖVRIGA

17.12.2004 KOMMENTAR: Rubrik: Europa har vokseværk, skriven av egen journalist

86. Rubrik: *Europa har vokseværk* PERSON

87. *Når debatten om Tyrkiets mulige optagelse i EU buldrer som juletravlheden i et stormagasin*, giver det god mening at kaste et blik på den østudvidelse, der i år bragte 10 nye lande *op ad rulletrappen*. ÖVRIGA: FEST, RESA: FÄRDMEDEL

88. Det var ikke noget, de nye medlemslande gjorde alene - men deres nye *alliancer* med “gamle” medlemslande flyttede balancen. KRIG

89. Polen og andre nye medlemslande argumenterer for, at Ukraine og Moldova også må have deres *plads* i unionen, hvis både Balkanlandene og Tyrkiet har det. RUM

17.12.2004 BAKGRUNDSNYHET: EU fører Tyrkiets revolution i mål, skriven av egen journalist

90. Atatürk var tyrkernes *far* - EU kan kalde sig tyrkernes *mor*. FÖRHÅLLANDE

91. Det er Atatürks “kemalisme” - blandningen af militær og politisk magt - der med magt har *trukket Tyrkiet frem til EU’s målstreg*. SPEL

92. Han (Atatürk) var blandt skaren af unge officerer, der efter Første Verdenskrig væltede sultanatet og i 1923 dikterede, at Tyrkiet skulle vende ryggen til Mellemøsten og *sætte kurs* mod Europa. RESA: FÄRDMEDEL

93. De europæiske lande i NATO har også værdsat Tyrkiets bidrag til forsvarsalliancen som *et bolværk* (fästning) mod Mellemøsten. RUM

94. Men stillet over for Tyrkiets ansøgning om optagelse i EU-kredsen, har EU sat *hælene i over* for militærets indflydelse i Ankara. PERSON

95. De europæiske krav har været *mejslet ud i sten*. ÖVRIGA

17.12.2004 RAPPORT: Travle tyrkere på overarbejde i EU-land, skriven av egen journalist som har turkiskt ursprung

96. Rapport fra den tyrkiske *lejr* i Bruxelles KRIG
97. *EU's venteværelse* hedder Hotel Conrad og ligger få hundrede meter fra metrostationen Louise i Bruxelles. RUM
98. Den tyrkiske delegationens *kransekagefigur*, ministerpræsident Recep Tayyip Erdogan, sluttede sig til tyrkerne på Hotel Conrad onsdag aften. ÖVRIGA: FEST
99. Den tyrkiske regeringschef lå nærmest *i pendulfart* mellem sine kolleger. ÖVRIGA: MUSIK
100. Det vigtigste er, at Tyrkiet *står på egne ben* og afslutter det projekt, vi er i gang med. (Recep Tayyip Erdogan) PERSON
101. En af de store *knaster* (knöl) før topmødet har været Cyperns krav om anerkendelse. ÖVRIGA
102. "Vores natur byder os at få *venner* – og ikke *fjender*." (Recep Tayyip Erdogan om förhållandet med Cypern) FÖRHÅLLANDE

17.12.2004 BAKGRUNDSNYHET: Kroatien under pres fra EU, skriven av egen journalist

103. Krigsforbrydersigtet er *en tung sten på Kroatiens vej til EU*. RESA: ALLMÄN
104. ... at starten på *optagelsesforhandlinger* med EU er afhængig af samarbejde med FN's krigsforbryderdomstol i Haag. RUM
105. Underrubrik: Italiensk *dobbeltspil* SPEL

17.12.2004 LEDARE: Et større Europa, skriven av Politiken

106. De rationelle argumenter imod at *lukke Tyrkiet ind i EU* eksisterer, men de er ikke særlig stærke. RUM
107. Det er gået hurtigt *i slutspurten*, men grunden blev lagt allerede i 1980'erne, da Tyrkiet for alvor satte det europæiske reformperspektiv på dagsordenen. SPEL

108. Og i lyset af, hvad de politiske problemer i forhold til Tyrkiet længe var, er den øjeblikkelige *bekymringsbølge* mildest talt ironisk: ÖVRIGA
109. I dag er den politiske fløj, der bedst tolker også Tyrkiets muslimske identitet, *ved roret* - og det er den, der har fuldført reformerne og både fastholdt og styrket EU-orienteringen. RESA: FÅRDMEDEL
110. Et Tyrkiet, der i stedet for at være *brobygger* og model for Mellemøsten...RESA: BRO
111. Den store beslutning er trods alt kun *en etape* i EU's lange udvikling fra snævert fællesmarked til ramme om hele Europas politiske udvikling. RESA: ALLMÄN
112. Beslutningen om at tage imod Tyrkiets *tilbud* om at blive en del af vores fælleskab, er en af dem, der trækker i den rigtige retning, og som det ville være en katastrofe at *tabe på gulvet (förlora)*. HANDEL, ÖVRIGA
- 18.12.2004 FÖRSTASIDAN NYHET: Tyrkisk EU-jubel, skrevet af egne journalister
113. "Det er forkert at tale om en *sejr* til Tyrkiet", sagde Erdogan i et forsøg på at få jublen til at lægge sig. KRIG
114. De to havde hele natten og det meste af dagen *kæmpet* og endelig fået den dato, Tyrkiet har ventet på i 41 år. KRIG
115. -Det var *en lang omvej* for at komme dertil, hvor vi allerede var torsdag aften", sagde statsminister Anders Fogh Rasmussen (V) om *den politiske armvridning* og *de forsøg på benspænd*, som især den cypriotiske regering brugte for at få en anerkendelse ud af tyrkerne. RESA: ALLMÄN, SPEL
116. "Det er *en lang vej igen*. Vi har tilbagelagt *en vigtig strækning*, men endnu ikke *indløst vores gevinst*", sagde Erdogan. RESA: ALLMÄN, SPEL
117. Forude ligger store *forhindringer* for tyrkerne. RESA: ALLMÄN

18.12.2004 NYHET: Betinget ja til tyrkisk EU-medlemskab, skreven av egen journalist

118. Men begejstringen over et historisk *skridt* blev til en vis grad overskygget af både tvivl hos mange af topledere og *sammenstød* med tyrkerne, især om Cyperns krav om tyrkisk anerkendelse. RESA: ALLMÄN, ÖVRIGA
119. Selv om startdatoen 3. oktober og stort set hele resten af unionens *pakke* lå klar allerede sent torsdag aften, så *kostede* det mange timers forhandlinger natten i gennem og hele dagen i går at få både tyrkerne og cyprioterne til at slå til. ÖVRIGA, HANDEL
120. Statsministeren (Fogh) var i øvrigt tilfreds med betingelserne for forhandling med Tyrkiet, fordi den har "*indbyggede stopklodser*" og lange overgangsordninger. RUM

18.12.2004 FAKTARUTA: Cyperns åbne sår

121. Cyperns *åbne sår* PERSON
122. EU *pressede hårdt på* for en løsning under *optagelsesforhandlingerne*... RUM

18.12.2004 BAKGRUNDSNYHET: Europas naboer er tættere på om 15 år, skreven av egne journalister

123. EU er ved at nå grænsen *for fuldblodsmedlemmer*, men både i øst og i syd får *naboerne* lov at komme tæt på anno 2020. PERSON, RUM
124. "EU har ikke råd til at *tilbyde* Ukraine for lidt." (Olli Rehn) HANDEL
125. Underrubrik: Albanien er *bagud* ÖVRIGA: ORIENTERANDE
126. Også Anne Mette Vestergaard (sakkunnig) forestiller sig, at EU går længere end det "*privilegerede partnerskab*", flere europæiske ledere bragte på tale for Tyrkiet. FÖRHÅLLANDE
127. Men trods den store sympati i Vesteuropa og presset fra de nye medlemmer i Øst- og Centraleuropa tror jeg ikke, Ukraine vil være *moden* i 2020. (sakkunnig Anne Mette Vestergaard) PERSON
128. "Rusland beder slet ikke om *at komme ind*, så det er ikke i samme kategori", vurderer Anne Mette Vestergaard. RUM

- 18.12.2004 NYHET: Et stille, men stort skridt mot øst, skriven av egen journalist
129. Rubrik: *Et stille, men stort skridt mot øst* RESA: ALLMÄN
130. Rumænien og Bulgarien er om få år medlemmer af *den europæiske klub*, mens Kroatien ligesom Tyrkiet begynder at forhandle næste år.
FÖRHÅLLANDE
131. ...fik tre andre lande med tilsammen 34 millioner mennesker næsten ubemærket lov til at *rykke* (flytta sig) helt tæt på unionen. PERSON
132. Efter fire års forhandlinger har Bulgarien og Rumänien *udsigt* til at blive medlemmer fra 1. januar 2007... ÖVRIGA
133. "*I dag så Bulgarien kysterne på det forfjættede land. Efter en lang rejse er vores anstrengelser blevet belønnet*", sagde den bulgarske udenrigsminister, Solomon Passy, efter at have fået den endelige melding fra EU's stats- og regeringsledere. RESA: FÄRDMEDEL
134. Den nye *tilværelse* som EU-land bliver en økonomisk gevinst for det fattige Balkan-land (Bulgarien), der *i velkomstgave* får 31 milliarder kr. PERSON, ÖVRIGA: FEST
135. Der er dog forskel på de to landes risiko for at blive sendt et år *i skammekrogen*. ÖVRIGA: SKOLA
136. Dermed er der sket en opsplitning af de to lande, der hidtil *har gået hånd i hånd mod EU. (Bulgarien och Romanien)* RESA: ALLMÄN, PERSON
137. At de bliver splittet op lige *før målstregen* kan meget vel komme på tale. SPEL
138. Til det siger den danske statsminister Anders Fogh Rasmussen (V), at "*selvfølgelig har Rumænien problemer, men det vil være forkert af EU at lægge sten i vejen for reformerne, netop nu da landet har fået ny ledelse*". RESA: ALLMÄN
139. Det står imidlertid ikke helt klart, hvad EU *forstår* ved ordet samarbejde. PERSON: TÄNKANDE VARELSE

18.12.2004 INTERVJU: Europas syge mand er blevet rask, skrevet af egen journalist som intervjuet en EU-aktivist af tyrkisk oprindelse

140. "Tyrkiet kan fungere som *brobygger* mellem øst og vest i en konfliktpræget tid, hvor man taler om civilisationernes sammenstød", siger Muharrem Aydas, medstifter af den nye forening "Netværk for Tyrkiet". RESA: BRO
141. Tyrkiet står nu med *en fod inden for EU*, men fraset en fælles antikhistorie, så har tyrkerne jo i århundreder været mere mellemøstlige end europæiske? RUM
142. Når Tyrkiet bliver medlem af EU vil vi *punktere myten* om, at der er en konflikt mellem islam og resten af verden. ÖVRIGA: MEDICIN
143. Tyrkiet var engang kendt som "*Europas syge mand*". Nu har landet forladt *sygelejet og er på vej til at blive rask*". (Muharrem Aydas) PERSON
144. Det er jo netop de såkaldte "islamister" i AKP, som har *udstukket Tyrkiets kurs mod det europæiske unionsfælleskab*". RESA: FÅRDMEDEL
145. "Og de liberale drømmer om, at EU vil være *en løftestang* (hävarm) til økonomiske og ikke mindst politiske forbedringer i Tyrkiet." ÖVRIGA

18.12.2004 INTERVJU: Fusionen med Tyrkiet, skrevet af egen journalist

146. *Fusionen* med Tyrkiet HANDEL
147. "Men hvis man kunne få disse ting ordnet, kunne Tyrkiet blive et fantastisk stabilt land i den region, hvor Tyrkiet under alle omstændigheder er *nabo* til EU, uanset om landet bliver *optaget* eller ej." (diktare Henrik Nordbrandt) FÖRHÅLLANDE, RUM
148. Det er de færreste, der taler, som om de brændende ønsker sig at blive *partner* med Tyrkiet. FÖRHÅLLANDE
149. "De siger, at EU opfører sig som *en kristen klub*, hvad EU også gør, og det er efter min mening den helt store fejl." (diktare Henrik Nordbrandt) FÖRHÅLLANDE

19.12.2004 NYHET FÖRSTASIDAN: Tyrkiet skaber vælgeruro i EU

150. Lederne af de 25 EU-lande er på *konfrontationskurs* med deres egne vælgere.
RESA: HAVET

151. Modstanden mod at *lukke* Tyrkiet *ind* i EU vokser... RUM

19.12.2004 KOMMENTAR: Tyrkiet bliver et islamkursus for begyndere i EU, skrevet av egen journalist

152. Rubrik: *Tyrkiet bliver et islamkursus for begyndere i EU* ÖVRIGA: SKOLA

153. Ingen acceptabel form for grænsekontrol eller trussel om deportation til oprindelseslandet vil kunne forhindre dynamiske unge fra de forarmede arabiske samfund i at søge til *det europæiske smørhul*. ÖVRIGA: JORDBRUK

19.12.2004 NYHET: Tyrkernes nervepirrende nat, skrevet av egen journalist som har turkiskt ursprung

154. Mens *nervekrigen* mellem Tyrkiet og EU's store lande stod på, var de tyrkiske journalister *lagt på is* af den tyrkiske delegation. ÖVRIGA

155. "Jeg kan ikke engang huske, hvor mange gange vi har været *venner* og *uvenner* med cyprioterne", siger en ung journalist fra Turkish News Agency i nålestribet jakkesæt. FÖRHÅLLANDE

156. Mens "*tæskeholdet*" (Chirac, Schröder, Berlusconi) forsøgte at berolige Erdogan, blev engelske Tony Blair udpeget som *fredsmægler*. KRIG

157. Resultatet af topmødet er *en sejr* for både Tyrkiet og EU, fortæller Erdogan. KRIG

158. "*Hvordan har De det med at sige ja til en blind date med en pige ved navn Cypren?*", vil en journalist fra de bagerste rækker vide. "Jeg vil ikke kalde det en *blind date*. Faktisk har vi kendt hinanden længe, og vi har også et godt øje til hinanden. Og jeg er sikker på at, vi vil få det bedre sammen i fremtiden", svarer en grinende Erdogan, mens salen igen bryder ud i latter. FÖRHÅLLANDE

159. Bildtext: Sabah (en turkisk tidning) kaldte topmødet en "*europæisk revolution*" ÖVRIGA

19.12.2004 NYHET: Ankaras stjerne - og europæernes tvivl, skrevet af egne journalister

160. Selv om en række store, europæiske medier lovpriste en historisk beslutning, der kan *bygge bro* mellem Vesten og den muslimske verden,...
RESA: BRO
161. Tyrkiets medier var fulde af *sejrsscener* med ministerpræsident Recep Tayyip Erdogan, der fredag aften vendte hjem fra EU-topmødet i Bruxelles til en sand *heltemodtagelse*. KRIG
162. Tusinder af tyrkere mødte deres leder med skilte, hvor slagordene lød: "Tyrkiet er stolt over dig", Velkommen tilbage, *EU's erobrere*" og "*EU's nye stjerne*". KRIG
163. Medier i de store EU-lande beskrev da også beslutningen om åbne forhandlinger om *optagelse* af Tyrkiet som "*et strategisk klogt skridt*" i en verden, hvor civilisationernes sammenstød bliver stadig mere højlydt", som britiske Daily Telegraph skrev. RUM, KRIG, RESA: ALLMÄN
164. "Et nyt Europa og et nyt Tyrkiet", stod der i går hen over forsiden på Tyrkiets store religiøse avis, Zaman, mens belgiske Le Soir bragte en kommentar med overskriften: "*Tømmermand før festen*". ÖVRIGA: FEST
165. Østrigs konservative avis Die Presse skrev: "Alle risici blev ignoreret, fordi de ansvarlige vidste, at de ikke vil have ansvaret, når man til sin tid *når vejs ende*". RESA:ALLMÄN
166. "Der er ingen grund til at tro, at den form for *pædagogik* ikke også skulle virke over for tyrkerne", skriver avisen. (Le Monde) ÖVRIGA: SKOLA
167. Men Frankrigs store, borgerlige avis Le Figaro fokuserede på, at EU allerede "har givet sine første indrømmelser til Tyrkiet" og framhæver præsident Chiracs advarsler om, at tyrkerne stadig har meget *lang vej igen*. RESA: ALLMÄN
168. Ifølge nyhedsbureauet AFP gik den luxembourgske udenrigsminister, Jean Asselbom, så vidt som til at sige, at Erdogan forhandlede, som om "han tror, at vi er *tæppehandlere* her i EU". HANDEL

169. Også den store italienske avis Corriere della Sera koncentrerade sig om problemerne forude: "På trods af al rygklapperiet, så er topmødets sande sejrherre tvivlen og *barriererne*. Det forudskikker *et forpint ægteskab* i 2015", skrev avisen. FÖRHÅLLANDE, RESA: ALLMÄN
170. ... Süddeutsche Zeitung, *slog hovedet på sømmet* med den grundlæggende betragtning, at Europas politiske ledere skylder en forklaring. ÖVRIGA

HELSINGIN SANOMAT

12.12.2004 KOLUMN: Turkki Euroopan porteilla, skriven av tidningens huvudredaktör

1. Rubrik: Turkki *Euroopan porteilla* RUM
2. ...mutta EU:ssa laajentumisen *aikataulut* ovat säännönmukaisesti pikemminkin nopeutumassa kuin hidastumassa. RESA: FÄRDMEDEL
3. Poliittinen yksimielisyys esimerkiksi Romanian ja Bulgarian ja Kroatian jäsenyydestä jo vuonna 2007 näyttää koko ajan *voittavan lisää kannatusta*. SPEL
4. Kriittisiä huomautuksia on tehty myös viime vappuna tapahtuneen laajentumisen yhteydessä siitä, että kriteerejä jouduttiin *venyttämään*, jotta EU saattoi laajentua peräti kymmenellä uudella jäsenellä 25 maan yhteisöksi. ÖVRIGA
5. Mutta turkkilaiset muistavat hyvin Martti Ahtisaaren johtaman riippumattoman kansainvälisen komission raportin, jossa päädyttiin vahvasti *puolustamaan* Turkin jäsenyyttä Euroopan unionissa. KRIG
6. Turkissa EU-jäsenyyttä katsotaan myös siitä näkökulmasta, onko unioni vain kristillinen yhteisö vai onko se aidosti monikulttuurinen unioni, joka kelpuuttaa myös muslimit *piiriinsä*. FÖRHÅLLANDE
7. EU on laajentunut jo nyt erittäin nopeasti, jo jos seuraava laajentuminen on edessä jo kahden vuoden päästä, voi hyvin perustein kysyä, pystyykö unioni

sulattamaan edes nykyisen *vauhdin*, saati sitten Turkin. PERSON, RESA:
ALLMÄN

14.12.2004 NYHET: Turkin EU-jäsenyysneuvottelut alkanevat ensi syksynä, skriven av egen korrespondent

8. EU-maiden ulkoministerit *puivat* maanantaina tunteita herättäneitä kysymyksiä unionin laajentumisesta ennen kuin asioista päätetään lopullisesti tämän viikon lopulla. ÖVRIGA: JORDBRUK
9. Jos myös Turkki ja Kroatia hyväksytään lopulta *EU-kuntoisiksi*, kasvaa unionin väkiluku nykyisestä 455 miljoonasta reilusti yli sadalla miljoonalla kansalaisella. PERSON
10. Itävallan esitystä vastusti muun muassa Suomen Erkki Tuomioja (sd), joka ei pitänyt ajatusta "*kovin hyvännäköisenä*" tai "*loogisena*". (frågan om permanenta undantag angående Turkiets medlemskap) PERSON
11. ...tavoitteena on tasaveroinen jäsenyys, sillä ei voi olla jäsenyyden puitteissa *eri luokan jäsenvaltioita*, Tuomioja *puolusti* Turkkia. RESA: FÄRDMEDEL
12. Täysin toisenlaisen kannan Turkkiin otti maanantaina europarlamentaarikko Ville Itälä (kok.). Hän varoitti puheessaan Strasbourgissa, että 70 miljoonan asukkaan maan liittyminen unioniin *on niin suuri pala nieltäväksi*, että EU "*voi tukehtua Turkin jäsenyyteen*". PERSON
13. Turkki itse on vaatinut toistuvasti, ettei muun muassa Itävallan ajama "*etuoikeutettu kumppanuus*" ole sille riittävä, vaan se haluaa unionin täysivaltaiseksi jäseneksi. FÖRHÅLLANDE
14. Aihe (armenialaisten kansanmurhan tunnustaminen) on *herättänyt Turkin ja Ranskan välillä kränää* aiemminkin. SLAGSMÅL
15. Turkin mukaan kansanmurhaa ei kuitenkaan tapahtunut, ja maa piti Ranskan lakia "*postmodernina fasismina*". ÖVRIGA

14.12.2004 KOMMENTERANDE TEXT: Kaksinaamaista, skriven av egen korrespondent

16. Romania ei ole *kypsä* unionin jäseneksi, mutta kun jäsenyysneuvottelut haluttiin tänä vuonna päättää, ne myös päätettiin. PERSON

17. ...että Turkin kanssa puhuttaisiin vain *b-luokan* jäsenyydestä. TEATER (FILM)
18. On oikein, että *Turkkia kovistellaan*. SLAGSMÅL
- 15.12.2004 NYHET FÖRSTASIDAN: Romania närkästyi "kalvinistisalaliitosta"
19. Romanialaisdiplomaatti on nimittänyt Suomen vaatimaa neuvotteluehtojen koventamista "*kalvinistien salaliitoksi*". ÖVRIGA: RELIGION
- 15.12.2004 NYHET: Romania moitti Suomen vaatimusta jäsenehdoista "kalvinistien salaliitoksi", skriven av egen korrespondent
20. Neuvottelujen päättämistä varjosti molemminpuolinen *kyräily* Romanian jäsenyyssvalmiudesta. SLAGSMÅL
21. Viime viikolla Suomi sai muut vanhat jäsenmaat *taakseen* vaatiessaan, että Romanian jäsenyyttä on voitava jäsenmaiden määräenemmistön niin päättäessä lykätä vuodella... ÖVRIGA: ORIENTERANDE
22. ...ettei uusia jäsenmaita päästettäisi jäseneksi vain poliittisin perustein, vaan että niiden on myös todellisuudessa oltava *EU-kuntoisia*. PERSON
23. "Tämä (ehtojen kiristäminen) oli *kalvinistien salaliitto, joka harrastaa inkvisioita Euroopassa*", eräs korkea-arvoinen romanialaisdiplomaatti valitti EU:n oikeusasiainkomissaarille Franco Frattinille. ÖVRIGA: RELIGION
24. "Tässä oli kyse vain siitä, *kelle jää Musta Pekka käteen*", eräs asiantuntija kuvaa sitä, että jonkun oli vaadittava tiukempia ehtoja. SPEL
25. Maan ulkoministeri Solomon Passy uskoikin tiistaina, että Bulgaria liittyy unionin jäseneksi *aikataulun mukaisesti* vuoden 2007 alussa... RESA: FÄRDMEDEL
- 15.12.2004 NYHET: Turkin Erdogan: Täysjäsenyys ainoa vaihtoehto, skriven av turkisk journalist
26. "Olemme yksi kerrallaan toteuttaneet jokaisen vaatimuksen, joka meille on asetettu. Emme voi hyväksyä sitä, että *tiskin alta nostettaisiin esiin uusia esteitä* (Turkin EU-jäsenyydelle)". Turkiets premiärminister Recep Tayyip Erdogan HANDEL

27. Monet pelkäävät, että *jos Turkki ei saa tahtoaan* läpi, se ottaa takapakkia demokratisoitumisessaan. PERSON
28. "Turkki kokisi talouskriisin, mieliala olisi pettynyt, uskonnollinen radikalismi alkaisi kukoistaa. -- Siksi en usko, että *EU:lla olisi varaa* sanoa "ei". (apulaisprofessori Hakan Yilmaz) HANDEL
29. *Vauhti on ollut kova* jopa vastustajien mielestä, ja he ovatkin kyselleet, ovatko nopeat muutokset todellisia. RESA: ALLMÄN
- 16.12.2004 NYHET FÖRSTASIDAN: Rehn: Romania ei ole vielä kypsä EU:hun, skriven av egna korrespondenter
30. Rubrik: Rehn: Romania ei ole vielä *kypsä* EU:hun PERSON
- 16.12.2004 LEDARE: Turkin on täytettävä kaikki jäsenyysehdot, skriven av Helsingin Sanomat
31. Neuvotteluihin *päästään kiinni* ehkä vuoden päästä... ÖVRIGA
32. Vastustajia löytyy erityisesti Euroopan oikeistopuolueista ja *laajalta rintamalta* Ranskasta. KRIG
33. Tällaiselle toiminnalle on jo valmis kaikupohja. -- Näitä tulevia keskusteluteemoja pohjustetaan parastaikaa. *Kaikuja* tästä havaitsi EU:n ulkoministerikokouksessa Brysselissä... ÖVRIGA: NATUR
- 16.12.2004 INTERVJU: Laajentumiskomissaari Rehn: Turkin b-luokan jäsenyys ei tule kuuloonkaan, skriven av egen korrespondent
34. Osa jäsenmaista on ehdottanut, että Turkin kanssa tulisi aloittaa neuvottelut vain eräänlaisesta *ulkojäsenyydestä*... RUM
35. "*EU:n on pidettävä sanansa*...(Olli Rehn) PERSON
36. Rehnin mukaan tilanne onkin sama jos autokauppias yrittäisi myydä saman auton kahteen kertaan. "Vanhana autojen varaosamyynä ymmärrän tämän logiikan aika hyvin. *Se auto on jo myyty*", Rehn sanoo. HANDEL
37. Turkin kohdalla on keskusteltu näyttävästi myös niin kutsutusta *hätäjarrusta*... RESA: FÄRDMEDEL

38. "Meidän pitäisi oppia se, että *aikataulun* ei pidä syrjäyttää sisältöä." (Olli Rehn) RESA: FÄRDMEDEL
39. Rehnin mukaan kyse ei ole "*tyhjästä uhkauksesta*" vaan EU:ssa ollaan valmiita lykkäämään jäsenyyttä, jos Bulgaria ja Romania *eivät tee kotiläksyjään*. SLAGSMÅL, ÖVRIGA: SKOLA
40. *Lääkkeeksi pelkoihin* Rehn haluaisi, että EU:ssa tunnettaisiin moderni Turkki paremmin. ÖVRIGA: MEDICIN
41. "*Eurooppa ei ole vain ruusutarha*, vaan jäsenyys tarkoittaa myös merkittäviä sitoumuksia ja lakiuudistuksia." (Olli Rehn). RUM
42. Rehnin mukaan EU:lla ei ole *varaa tarjota* "liian vähän" Ukrainalle...
HANDEL
- 16.12.2004 NYHET: Suomi haluaa Turkin jäsenyysneuvotteluille päivämäärän, skriven av egen journalist
43. "Ajatus on se, että unioni on ehyt kokonaisuus, jossa ei ole *kakkosluokan* jäseniä. Tämä on myös Suomelle tärkeä periaate", Vanhanen sanoi. RESA: FÄRDMEDEL
44. Tällä *aikataululla* maista tulisi unionin jäseniä vuonna 2008. RESA: FÄRDMEDEL
45. Närkästyneet romanialaiset nimittelivät tiukkaa linjaa "*kalvinistien salaliitoksi*". ÖVRIGA: RELIGION
- 16.12.2004 NYHET: Kyproksen into sulkea Turkin tie laantui, skriven av egen journalist
46. Rubrik: Kyproksen into *sulkea Turkin tie laantui* RESA: ALLMÄN
47. ...kansalaiset on saatu uskomaan Kyproksen ongelmien ratkeavan pitämällä Turkki EU:n *ulkopuolella*. RUM
48. Koko syksyn presidentti Papadopoulos on *ratsastanut hellenistisen kansallistunteen harjalla*, ja hänellä oli puoli tusinaa vaatimusta Turkille jäsenyysneuvottelujen ehdoksi. ÖVRIGA

49. Viime viikolla uutistoimisto Reuters *tarjoili* Brysselistä hämmentävän uutisen kertoen, että kyproslaisilla on "*nollan kannatus* ja nollan luotettavuus (EU:n ministeri)neuvostossa". ÖVRIGA

50. Myös *lähin liittolainen* Kreikka teki äskettäin selväksi, että veto ei ole mahdollinen... KRIG

16.12.2004 NYHET: Parlamentti tuki täysjäsenyyttä, skriven av egen journalist

51. Parlamentti *tyrmäsi* luvuin 415-259 esimerkiksi useiden ranskalaisedustajien ajaman ehdotuksen *löyhemmästä kumppanuussuhteesta*. SLAGSMÅL, FÖRHÅLLANDE

52. Turkki-kysymyksen *tulenarkuudesta* kertoi, että europarlamentin äänestys järjestettiin poikkeuksellisesti salaisena. ÖVRIGA

16.12.2004 KORT NYHET: Turkin pääministeri toiveikas, nyhetsbyrån Reuters

53. Jos EU asettaa Turkille sietämättömiä ehtoja, "*panemme suhteet jäihin* ja jatkamme *omaa tietämme*", pääministeri (Erdogan) sanoi. ÖVRIGA, RESA: ALLMÄN

17.12.2004 FÖRSTASIDAN NYHET: Turkki pääsee EU-neuvotteluihin, skriven av egna journalister

54. "Olemme aina valmiita ottamaan *askeleita* Kyproksen suuntaan. Tärkeää on kuitenkin, millaisen *askeleen* otamme...", Erdogan sanoi. RESA: ALLMÄN

17.12.2004 NYHET: EU aloittaa Turkki-neuvottelut syksyllä, skriven av egna journalister

55. "Turkin on ennemmin tai myöhemmin *avattava uusia uria*. Turkin on *kuljettava vielä ylimääräinen maili*", komission puheenjohtaja José Manuel Barroso vaati. RESA: ALLMÄN

56. Ulkoministeri Abdullah Gül oli vain hetkeä aiemmin *tyrmännyt* Kyproksen suoran tai epäsuoran tunnustamisen. SLAGSMÅL

57. Turkissa tällaisia on vastustettu ankarasti, koska niiden on katsottu johtavan eräänlaiseen *toisen luokan* EU-jäsenyyteen. RESA: FÄRDMEDEL

58. Kroatiantakin vaadittiin *vastaantuloa* ennen neuvotteluiden aloittamista.
RESA:ALLMÄN
59. Kroatian arvioidaan olevan *kypsä* EU:hun vasta 2009. PERSON
- 17.12.2004 BAKGRUNDSNYHET: Turkkilaiset toimittajat valtasivat kokouspaikan,
skriven av egen journalist
60. Rubrik: Turkkilaiset toimittajat *valtasivat* kokouspaikan KRIG
- 17.12.2004 KRONOLOGI: Turkin kivikkoinen EU-taival, skriven av en turkisk journalist
61. *Turkin kivikkoinen EU-taival* RESA: ALLMÄN
62. EU:n ja Turkin välissä suhteissa alkoi parivuotinen *jääkausi*. ÖVRIGA:
NATUR
63. Turkki sai osakseen sympatiaa maailmalla, välit Kreikkaan *lämpenivät*
hiukan. ÖVRIGA
- 17.12.2004 NYHET: Turkkilaisista viidennes olisi valmis muuttamaan EU:hun, skriven av
en turkisk journalist
64. Euroopan unionin huolet – tai toiveet – turkkilaisten *muuttoallost*a EU-
maihin eivät ole tuulesta temmattuja, osoittaa tuore tanskalais-turkkilainen
tutkimus. ÖVRIGA
- 17.12.2004 BAKGRUNDSNYHET: Turkkilaiset tuntevat suomalaisen sisukkuuden,
skriven av egen korrespondent
65. Suomella oli merkittävä *rooli* myös viime EU-puheenjohtajakaudella 1999,
jolloin Turkki hyväksyttiin hakijamaaksi. TEATER
- 17.12.2004 KORT NYHET: Gaddafi vertasi Turkkia EU:ssa Troijan hevoseen, nyhetsbyrå
Reuters
66. "Islamilainen maailma - kuten ääri-islamilaist, jopa bin Laden -
riemuitsevat Turkin liittymisestä Euroopan unioniin. Tämä on heidän
*Troijan hevosen*a", hän (Gaddafi) sanoi italialaisen La Republica -lehden
mukaan torstaina. KRIG

18.12.2004 NYHET FÖRSTASIDAN: EU painosti Turkin lähentymään Kyprosta, skriven av egna journalister

67. "Allekirjoitus ei sellaisenaan ole lainmukainen tunnustus. Se on vain *askel eteenpäin*", Balkenende sanoi. RESA:ALLMÄN

68. Brysselissä hyväksyttiin EU:n toinen *laajentumisaalto* itäiseen Eurooppaan, kun jäsenmaat *sinetöivät* jäsenyysneuvottelut Bulgarian ja Romanian kanssa. ÖVRIGA, ÖVRIGA

18.12.2004 LEDARE: EU lähtee ristiaallokossa Turkin jäsenyysneuvotteluihin, skriven av Helsingin Sanomat

69. Rubrik: EU lähtee *ristiaallokossa* Turkin jäsenyysneuvotteluihin
RESA:HAVET

70. Jos jäsenyysneuvotteluiden lopuksi unioniin astuu länsimaisen demokratian ja markkinatalouden periaatteet omaksunut maa, *unioni saa kaipaamaansa uutta elinvoimaa*. PERSON

71. Jäsenyyden vaikutukset voivat *säteillä* laajemmallekin, jos *EU onnistuu viemään* Turkin välityksellä vakautta Mustanmeren ympäristöön. ÖVRIGA, HANDEL

72. Yksi merkittävä *askel* tuli jo nyt, kun EU patisti Turkin siihen, että ennen neuvottelujen avaamista se tunnustaa välillisesti Kyproksen kreikkalaisen osan. RESA:ALLMÄN

73. EU-johtajien laatimasta sopimuksesta *paistaa se jakomielisyys*, jolla EU suhtautuu Turkkiin. PERSON: TÄNKANDE VARELSE

74. Perjantaina hyväksytyn neuvottelutuloksen *luonnetta* kaikkine ristiriitaisuuksineen selittää se, että teksti on pohjimmiltaan suunnattu jäsenmaiden oman poliittisen keskustelun tarpeisiin. PERSON

75. Ne (neuvotteluehdot) ovat lopultakin vain itsestäänselvyyksiä, jotka on nyt *naulattu näkyvälle paikalle*. ÖVRIGA

76. Neuvottelujen *jäädättämisen* seuraukset olisivat Turkin kehityksen kannalta joka tapauksessa niin dramaattiset, että tällaiseen ei turvauduta kuin

äärimmäisessä hädässä – olipa sitten keskeyttämismenettelystä sovittu mitä tahansa. ÖVRIGA

77. On sekä EU:n että Turkin etu, että kaikki *sisään pääsyn* ehdot täyttyvät ennen jäsenyyttä - menipä neuvotteluissa sitten kuinka kauan tahansa. RUM

18.12.2004 KOMMENTERANDE TEXT: EU syystä ankara, skriven av egen korrespondent

78. Rubrik: *EU syystä ankara* PERSON: TÄNKANDE VARELSE

79. ...ja Turkki voidaan sulkea merkittävien EU:n osa-alueiden kuten maatalouden *ulkopuolelle*. RUM

80. Turkille kuitenkin *ladattiin* lisävaatimus, kun sitä vaadittiin allekirjoittamaan niin kutsuttu Ankaran tullisopimus EU:n uusien jäsenmaiden kanssa ennen kuin jäsenyysneuvottelut ovat mahdolliset. KRIG

81. Sitä paitsi ilman tiukkoja reunaehtoja jäsenyysneuvotteluiden *myyminen* jo entuudestaan epäileville EU:n kansalaisille olisi ollut mahdotonta. HANDEL

18.12.2004 NYHET: Turkki taipui tunnustamaan Kyproksen epävirallisesti, skriven av egna korrespondenter

82. Underrubrik: *Turkin tie EU-neuvotteluihin aukesi* viimein vaikeiden neuvotteluiden jälkeen RESA:ALLMÄN

83. Turkin *tieltä EU-neuvotteluihin* poistui viimeinen este perjantaina, kun Turkki taipui *pitkän ja hankalan kädenväännön* jälkeen tunnustamaan Kyproksen ensi vuoden lokakuuhun mennessä. SPEL

84. Korusanat peittelivät kuitenkin *katkeraa toraa* (Turkin ja Kyproksen välillä). SLAGSMÅL

85. Erdogan *hirtetään Ankarassa*, jos hän suostuu tähän", Huseyin Bagdi Lähi-idän teknillisestä korkeakoulusta Ankarasta arvioi Kyproksen tunnustamista perjantaina uutistoimisto Reutersille. ÖVRIGA

86. Hän (statsminister Matti Vanhanen) sanoi uskovansa, että Turkki-päätöstä varjostanut *kädenvääntö* unohtuu ajan kanssa. SPEL

18.12.2004 NYHET: Turkille raskaat turvalausekkeet, skriven av egna korrespondenter

87. Turkki on perustellut näkemyksiään sillä, että esimerkiksi pysyvät rajoitukset turkkilaisten vapaalle liikkuvuudelle tarkoittaisivat eräänlaista *toisen luokan jäsenyyttä*. RESA: FÄRDMEDEL

18.12.2004 NYHET: Suomi tuki Turkkia ja vastusti erityisehtoja, skriven av egen journalist

88. Sen sijaan Suomi, Britannia ja Ruotsi kuuluivat tällä viikolla siihen löyhään *liittoumaan*, jotka tukivat suorasanaisesti jäsenyysneuvotteluiden aloittamista Turkin kanssa. KRIG
89. Suomi myös vastusti kaikenlaisia poikkeuksia, joilla Turkista tehtäisiin *b-luokan* EU-maa. TEATER (FILM)
90. Suomen hallituksen lähtökohta on ollut, että Turkin neuvottelujen täytyy johtaa jäsenyyteen eikä "*erityissuhteeseen*", jota esimerkiksi Itävalta on markkinoinut. FÖRHÅLLANDE
91. ...etteivät suuret maat pääse vedättämään EU:ssa, varaamaan itselleen erioikeuksia tai päättämään asioista *muiden päiden yli*. PERSON
92. Mitä enemmän unionissa on jäseniä, joiden katsotaan olevan muista *jäljessä* tai jotenkin poikkeustapauksia, sitä enemmän muilla mailla on kiusausta toimia ilman niitä. ÖVRIGA
93. Pian 28 maahan laajentuvassa unionissa on vaarana syntyä useammankin kuin *kahden kerroksen* väkeä. RUM

18.12.2004 NYHET: Pääministeri Erdoganin tukijat kehuivat johtajan neuvokkuutta, skriven av en turkisk journalist

94. Turkki ei *menettänyt kasvojaan* Brysselin Kypros-kriisissä, joksi *kädenvääntö* täällä nimettiin: pääministeri Recep Tayyip Erdoganin ei tarvitse nimeltä mainiten tunnustaa Kyproksen tasavaltaa. PERSON, SPEL
95. Kyprokseen erikoistunut apulaisdosentti, dosentti Hasan Ünal piti Erdoganin *taktiikkaa silmäkääntötemppuna*. ÖVRIGA

96. Tunnustamalla Kyproksen tasavallan, tavalla tai toisella, Erdogan on hänen mielestään *"myynyt"* Pohjois-Kyproksen turkkilaisen tasavallan. (Kyprostutkija) HANDEL
97. Kun kerran *EU-tiellä* on tultu tähän asti, olisi historiallinen virhe sana "ei" Kyproksen tunnustamiselle... (mannen på gatan) RESA:ALLMÄN
98. "EU:hun *pääseminen* on tärkeää lapsillemme ja tuleville sukupolville." (mannen på gatan) RUM
- 18.12.2004 NYHET: Kyprokselta kiitosta, nyhetsbyråer AP, Reuters och egen redaktion
99. Tätä pidetään Turkilta *askeleena* kohti Kyproksen valtion tunnustamista. RESA: ALLMÄN
100. Perjantaina Ranskan presidentti Jacques Chirac arvioi, että Turkilla on edessään *pitkä ja vaikea tie*, jos se aikoo täyttää jäsenyys ehdot. RESA: ALLMÄN
- 19.12.2004 NYHET: Pääministeri Erdogan sai sankarin vastaanoton Turkissa, skriven av turkisk journalist
101. Lauantaiyönä Istanbulin lentokentällä häntä tervehti sankka joukko ihmisiä käsissään *ylistäviä kylttejä "Tervetuloa, Euroopan valloittaja"*. KRIG
102. Turkin luetuimmat lehdet hehkuttivat Erdoganin *Brysselin-satoa*, päivämäärää, jonka Turkki sai EU:lta jäsenyysneuvottelujen aloittamiselle. ÖVRIGA: JORDBRUK
103. "Tästä lähtien jokainen *askel tuo* lisää menestystä", Erdogan sanoi väkijoukolle linja-auton lavalta. RESA:ALLMÄN
104. Turkkilaisen NTV-kanavan mukaan kyproksenturkkilaisten presidentti Rauf Denktas kiitti puhelimitse Erdogania, ettei tämä *perääntynyt* Kypros-asiassa. KRIG
105. Silloin Ranska lyö pöytään armenialaisten *kansanmurha -kortin*, Cetinkaya kirjoitti (Cumhuriyet-lehden kolumnisti). SPEL